

1862.39

Γηρολογ

№ 532
60

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΑΣΤΥΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

πρὸς χρῆσιν τῶν Φοιτητῶν τοῦ ἐν Κερκύρᾳ

Ἰονίου Γυμνασίου καὶ Λυκείου

ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΟΝΗ

Συνεταίρου Ἐπιπέμου τῆς ἐν Ῥώμῃ κλειρῆς τῶν καλῶν τεχνῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

καὶ τῆς ἐν Ἀθήναις.

Καὶ Διδασκάλου Ἀρχιτεκτονικῆς Ὠραΐσμου, καὶ Γεωδαισίας

ἐν τοῖς εἰρημέτοις δύο Καταστήμασι.

ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Η ΙΟΝΙΑ»

Σπυρίδωνος καὶ Ἀρσενίου ἀδελφῶν Κάων,

—
4862.

9042

«*Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ εἶναι Ἐπιστῆμη διὰ πολλῶν γνώσεων
κεκοσμημένη, δι' ἧς καθορίζονται ἅπασαι αἱ ἐργασίαι ὅσαι ἐκ-
τελοῦνται ἐν οἴῳ δῆποτε τέχνῃ».*

(ΒΙΤΡΟΥΒΙΟΣ).

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΟΨΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ
ΤΗΣ ΑΣΤΥΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Η ΤΡΟΠΩΝ ΑΥΤΗΣ.

Εν ὕσῳ οἱ ἄνθρωποι ἤρκοῦντο νὰ καταφεύγωσιν εἰς ἄντρα, σπήλαια, κοιλώματα, καὶ ὑποκάτω τῶν δένδρων, δὲν εἶχον χρεῖαν Ἀρχιτεκτονικῆς, καθὼς οὐδὲ γεωργίας ἐν ὕσῳ ἐτρέφοντο μὲ καρποὺς ἀγρίους, ἢ ἄλλα τῆς γῆς αὐτόματα γεννήματα, τὰ ὁποῖα ἀπικνῶντα ἐχρησίμευον πρὸς τροφήν αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἐπιμιξίαν τῶν ἀνθρώπων ἐγεννήθη ἡ ἀνάγκη τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς· πλὴν ὅτι τὰ πρῶτα αὐτῆς ἔργα δὲν ἦσαν εὐμελῆ εὐτελεῖς καλύβαι ἐκ κορυμῶν καὶ κλάδων δένδρων.

Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ, καθὼς καὶ ἡ γεωργία, ἔλαβον ἀρχὴν σύγχρονον μὲ τὴν τοῦ ἀνθρώπου γένους. Αἱ αὐταὶ χρεῖαι, τὰ αὐτὰ αἰσθήματα ἠνάγκασαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ προμηθεύωνται τὰ πρὸς τροφήν μέσα, καὶ τὰ διὰ τῶν ὁποίων ἠδύναντο νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὰς ἀκρασίας τῶν καιρῶν. Ὅρθῶς λοιπὸν τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν ὠνόμασαν τινὲς τῆς γεωργίας ἀδελφὴν δευτερότοκον. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ὁποῖα εὐτελεῖ βοηθήματα προσεφέρθησαν εἰς τὴν ἄτεχνον χεῖρα τῶν νομάδων ἐκεῖνων οἰκογενειῶν, ἕως οὔ ἔφθασαν νὰ ἐπιμιχθῶσι, καὶ νὰ συστήσωσι τὴν κοινωνίαν, καθὼς ἀνωφελεὲς ἦθελεν εἶσθαι ν' ἀκολουθήσωμεν τὰ πρῶτα αὐτῶν βήματα, καὶ νὰ ἐρευνήσωμεν τὸ ἄγροικον τὸ εἰς τὰς πρώτας αὐτῶν ἀποπείρας, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἔφθασαν ν' ἀνεγείρωσιν οἰκοδομὰς μονίμους καὶ δι' ἀμμοκονίας. Ἐκ δὲ τῶν τοιούτων οἰκοδομημάτων, μολονότι αὐτὰ ὑπῆρξαν τὰ πρῶτα τῆς τέχνης γεννήματα, γνωρίζομεν ἀρκοῦντως, ὅτι ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ, κατὰ τὴν γένεσιν αὐτῆς, δὲν ἔλαβεν ἀρχὰς ποταπὰς, ἀλλ' ἐξεναντίας ταχεῖαν καὶ καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν

παρά τοῖς πλείστοις τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν· καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ θεωρῆται ἕκτοτε ὡς τέχνη, ἥτις ἔκαμε μεγάλας προόδους, ἀν ὄχι κατὰ τὴν κομψότητα, τὰς ἀναλογίας, καὶ τὴν διάταξιν τῶν μερῶν, τοὐλάχιστον ὕμως, κατὰ τὴν στερόδότητα, τὴν συνάρειαν, καὶ τὴν ἰσορροπίαν τῶν συνιστώντων τὸ οἰκοδόμημα.

Ἡ ἱστορία μᾶς ἔκαμε γνωστὰ τὰ ὑπερμεγέθη ἔργα, διὰ τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι Μονάρχαι τῆς Αἰγύπτου, τῆς Βαβυλωνος, καὶ τῆς Νινευθῆς κατεκόμησαν τὰς πρωτεύουσας τῶν· τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει τοσοῦτον τὴν ταχεῖαν πρόοδον τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ ὄλων τῶν ἄλλων τεχνῶν, αἵτινες ἦσαν ὑπηρετικαὶ αὐτῆς κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἐκείνους χρόνους ὅσον τὴν τῆς μαθηματικῆς, τῆς πλαστικῆς καὶ σχεδιαγραφίας, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουσιν εἰς τὴν διανομὴν τῶν συστημάτων, καὶ εἰς τὸν καλλωπισμὸν, κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ τὸν σκοπὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ οἰκοδομὴ μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ.

Τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ δὲν προοδεῖει εἰ μὴ βαθμηδόν, καὶ δὲν τελειοποιεῖται εἰ μὴ διὰ τῆς συγκρίσεως μιᾶς οἰκοδομῆς πρὸς ἄλλην· ἀλλ' ὁ χαρακτήρ τῶν διαφόρων ἐθνῶν, καὶ ἡ ἐντύπωσις, τὴν ὁποίαν κάμνουσι τὰ ἀντικείμενα ἐπὶ τῶν ὀργάνων τῆς ὀράσεως, τροποποιεῖσιν οὕτως αὐτὸ, ὥστε δὲν εἶναι ἴσως ἄλογον τὸ νὰ στοχασθῶμεν, ὅτι αἱ ὕστερον ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων καὶ τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων ἀνδρουθεῖσαι οἰκοδομαὶ, ἐφαίνοντο εὐτελέσταται καὶ γελοῖαι εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς, παραβαλλόμεναι πρὸς τὴν ἄπειρον ἔκτασιν τῶν ἰδικῶν τῶν κτιρίων, καὶ τοι μονοτόνων ζοφερῶν καὶ ἀκόμψων.

Αἱ Πυραμίδες, ὁ Λαθύρινθος, οἱ Νεοὶ, τὰ Ἀνάκτορα, καὶ ὅσα ἄλλα ὅμοια τούτοις ἐπενήσθη ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, εἶναι τόσαι ἀποδείξεις τοῦ μεγαλεπήβολου τοῦ ἔθνους ἐκείνου, καὶ τῆς εὐφυΐας τῶν Ἀρχιτεκτόνων, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθησαν οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὰ ἔργα ἐκεῖνα.

Ἡ Αἴγυπτος κατέστη περίφημος διὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄπειρον ἔκτασιν τῶν οἰκοδομῶν αὐτῆς. Αἱ περιγραφαὶ τῶν Νεῶν

προπάντων, εἰς τοὺς ὁποίους κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν, διὰ νὰ τιμῆσωσι πρεπόντως, καὶ ὅσον ἦτο δυνατόν τοὺς πολιοῦ-
χους μιᾶς ἐκάστης τῶν πόλεων Θεοῦ, ἤθελον ἴσως φαίνεσθαι
μυθῶδεις, ἂν παρὰ τὰς ἐπὶ τούτῳ μαρτυρίας τῶν πλέον ἀξιο-
πίστων ἱστορικῶν, δὲν ἐσώζοντο εἰσέτι λείψανα, τὰ ὁποῖα ἀγ-
χίνοες περιηγηταὶ ἐπιμελῶς κατεμέτρησαν καὶ ἐσχεδιάσαν, πρὸς
δὲ καὶ ἐδημοσίευσαν μὲ σοφὰς διασαφήσεις.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἀνήγειραν οἰκοδομὰς εὐρυχωροτάτας, ἐν αἷς οἱ
κίονες, καὶ αἱ τῶν Θεῶν, ἀνθρώπων καὶ ζώων εἰκόνες ἦσαν ἀ-
ναρίθμητοι, ἀλλὰ τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος καὶ ἡ στερέωσις ἀπε-
τέλουν τὸ κυριώτερον προτέρημα, ὡς ἀντικαθιστῶντα τὸ περὶ
τὴν τέχνην καλόν. Τῷ ὄντι αὐτοὶ δὲν ἐγνώρισαν τὴν καλὴν ἐ-
κείνην διάταξιν, τῆς ὁποίας ἡ θεὰ δεικνύει ἀμέσως τὴν χρῆσιν
τῶν ὑπ' αὐτῆς ὠραζομένων οἰκοδομημάτων· δὲν ἐγνώρισαν νὰ
μεταχειρισθῶσι τοὺς κίονας, εἰμὴ πρὸς ὑποστήριξιν ὄγκων βα-
ρυτάτων· καὶ ἀρκοῦμενοι ὅτι ἤγαγον ἀνάλογα πρὸς τὴν χρῆσιν
τὸ ὕψος καὶ πάχος τῶν ἐρεισμάτων τούτων, καὶ ὅτι διεποίκιλαν
αὐτὰ τρόπον τινὰ μὲ δευτερεύοντα κοσμηήματα καὶ μὲ γλυφὰς
δὲν ἔφθασαν διὰ τοῦτο νὰ συστήσωσι τὰς Ἔργασίας, τὰς ὁποίας
μετὰ ταῦτα ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ λεπτὴ φιλοκαλία τῶν Ἑλλήνων ἐ-
χαρακτήρισαν καὶ διέκριναν.

Φωτιζόμενοι οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀληθοῦς
καλλονῆς τῆς τέχνης, ἐπροσπάθησαν καὶ κατώρθωσαν νὰ ἀπο-
μακρύνωσιν ἀπὸ τὰ ἔργα των τὴν περὶ τὸ βαρὺ καὶ κολοσσαῖον
σπουδὴν, ἣτις ἐπεκράτει εἰς τὰ τῶν Αἰγυπτίων· ἐγνώρισαν ν' ἀ-
ποδώσωσιν εἰς τὰς οἰκοδομὰς αὐτῶν ἀναλογίαν ὠρισμένην, προσ-
διώρισαν τὸ κανονικὸν τῆς προσόψεως τούτων, καὶ ἐνὶ λόγῳ πᾶν
ὅτι, ἀποβλέπει τὴν διάταξιν καὶ ἔνωσιν τῶν μερῶν ἐνίδρυσαν εἰς
τὴν ἀμοιβαίαν ἐκείνην ἁρμονίαν ἣτις καλεῖται Εὐρυθμία, ἐκ τῆς
ὁποίας ἐπήγασαν αἱ ἐντελεῖς Ἔργασίαι.

Αὐτοὶ βραβηλῆδόν ἤγαγον τὸν κίονα ἐκ τῶν πέντε διαμέτρων
ὕψους, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπερέβησαν οἱ Αἰγύπτιοι, εἰς ἑξ', καὶ εἰς

ἕξ καὶ ἡμίσειαν, τελευταῖον ὄριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἡ Δωρίος Ἔργασια. Εἰς δὲ τὴν ὑπ' αὐτῶν ὀνομαζομένην Ἰωνικὴν ἀπέδωκαν ὕψος ἐκτὼ διαμέτρων, καὶ ἤγαγον εἰς ἑννέα διαμέτρους καὶ ἡμίσειαν τὸ ὕψος τῆς Κορινθιακῆς.

Ἀφοῦ προσδιώρισαν οἱ Ἕλληνας τὸ ὕψος τῶν κίωνων κατὰ τὰς τρεῖς διαφόρους Ἔργασίας, ἐπροχώρησαν περαιτέρω, κατατάττοντες εὐφυῶς τὰ διάφορα αὐτῶν μέρη, διανέμοντες αὐτὰ καὶ διατάττοντες οὕτως, ὥστε νὰ παράγωσι διάφορον ἀποτέλεσμα, καὶ διαφόρους ἐντυπώσεις. Ἐφεξῆς δὲ ἀνεπλήρωσαν ὀχυμασίως ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέρη, τῶν ὁποίων ἡ Αἰγυπτιακὴ Ἀρχιτεκτονικὴ ἦτο ἐλλειπῆς, ἀναγκαζόμενοι πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς σημαντικῆς τοῦ κλίματός των διαφορᾶς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔπομβρον καὶ νιφελοῦδες. Μετεχειρίσθησαν τὴν ξυλικὴν, τῆς ὁποίας κτύπουρον, ἀντὶ τῆς στερεᾶς ὕλης, τῆς ὁποίας τότε εἶχον σπάνιν, διὰ τὴν δυσκολίαν προσέτι τῆς χρήσεως ταύτης εἰς τὰς μεγαλητέρας ἐκφορᾶς.

Ἐκ τῆς κατασκευῆς τῆς ἐπικλινούσας στέγης (τῆς τριγώνου ὀροφῆς) παρήγαγον οἱ Ἕλληνας τοὺς τε θριγκοὺς καὶ τὰ ἀετώματα, ταῦτα δὲ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐνισχυόμενοι ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν τέχνην, κατασκευάσαν ἐκ λίθου, τηρήσαντες ὅμως τὴν διάτυπωσιν τῶν ἀρχαϊκῶν ἐκείνων, ἅπερ ἀπλῶς ἐκ ξύλου κατασκευάζοντο καὶ οὕτως ἔλαβον στερέβότητα τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἐφθασαν ἐνταυτῷ εἰς τὸ ἄκρον τῆς κομψότητος μετὰ τῆς καλλονῆς καὶ ἐλλόγου συνθέσεως.

Ἐκ τῆς ἀνάγκης λοιπὸν τῆς ἐκ ξύλου πολυτρόπως διατεθειμένων στέγης ἔλαβον τὴν γένεσιν τῶν τὰ τρίγυφα τῆς Ζωφόρου, καὶ οἱ πρόμοχοι εἰς τὸ Γείσωμα τῆς Δωρίου Ἔργασίας, ἔτι δὲ οἱ ὀδόντες, καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῶν θριγκώσεων, εἰς τὰς δύο ἄλλας ἀβροτέρας Ἔργασίας, τοὔτεστι τὴν Ἰωνικὴν καὶ Κορινθιακὴν, ἅπερ ὅλα ἐκφράζουσι ὀχυμασίως τὰ διάφορα τῆς σκεπαρῆς μέρη, ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα εἰς τὰς δυτικὰς χώρας. Τὸ δὲ ἔθος τοῦτο, προελθὼν ἐκ τῆς ἀνάγκης, κατέστησεν αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ λεπτοουργήσωσι τὰ δευτερεύοντα αὐτῶν μέλη, καὶ νὰ δώσωσιν

εις κῦτὰ τὸν βαθμὸν ἐκείνου τῆς ἐκφράσεως, τὸν ὅποιον ἀπαιτοῦσι τὰ λοιπὰ μέρη τῆς στέγης.

Ὁ θριγκὸς λοιπὸν, ὁ ὅσον ἀναγκαῖος εἰς τὰ κλίματα τῆς Ἑλλάδος, ὅστις δὲν φαίνεται εἰς τὰς Αἰγυπτιακὰς οἰκοδομὰς, εἶναι τὸ ἐπίσημον μέρος τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, τὸ ὅποιον χρεωστεῖται ὀλοκλήρως εἰς τὴν εὐφυΐαν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἀντὶ θριγκοῦ συνείθιζον κοινῶς νὰ τελειώνωσι τὰς οἰκοδομὰς τῶν μὲ ἐν μέγα κυμάτιον κοῖλον, ὁμοιάζον τὴν ἐπίκαμψιν τοῦ φοίνικος καὶ τῆς λαϊολοκασίας, τὰ ὅποια ἦσαν φυτὰ ἀφιερωμένα εἰς τοὺς Θεοὺς αὐτῶν, καὶ ὅμοιον κυμάτιον ἔθετον ἐπὶ τῶν κίωνων τῶν περιστυλίων, καὶ τῶν ἄλλων οἰκοδομῶν, ἔνθα ὑπάρχουσι κίονες. Λέγεται δὲ, ὅτι ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ Αἰγύπτιοι ἐκόσμησαν τὸ σῶμα τῶν κίωνων μὲ διαξύσματα, καὶ ἐνόησε μὲ βραδύσεις ἐκτύπους, οἱ Ἕλληνες ἐξήγαγον καὶ παρεδέχθησαν τὸ ἐμφαντικὸν κόσμημα τῶν εἰς τὰ σώματα τῶν κίωνων διαξύσμάτων, καθὼς ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ἱερογλυφικῶν, τῶν τετυπομένων ἐπὶ τῶν ὀμυλῶν ἐπιφανειῶν, ἐπεχείρησαν νὰ εἰσάξωσι τοὺς τύπους εἰς τὴν Ζωφόρον, καὶ εἰς τὸ τύμπανον τῶν ἁετωμάτων. Ἀλλ' ἡ ἐφεύρεσις τῶν διαφόρων Ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, καὶ ἡ τούτων γλυφῆ χρεωστοῦνται εἰς τὴν ἐξάαιρετον φιλοκαλίαν αὐτῶν, οἱ ὅποιοι ἐφήρμοσαν εἰς τὴν χρῆσιν ἐκείνης καὶ φυτὰ χαρίεντα καὶ ἐγχώρια τῆς ἰδικῆς τῶν γῆς.

Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς Κόσμων, πρῶτος ὁ Δωριεὺς ἤχθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς ὀρισμένους ἀναλογίας, καθότι αὐτοὶ προσδιώρισαν τὸ ὕψος τῶν κίωνων, ὡς ἀναφέρει ὁ Βιτρούβιος, κατὰ τὴν ἀναλογίαν, ἣν ἔχει ὁ ποῦς πρὸς τὸ ὅλον σῶμα τοῦ ἀνθρώπου· ἐνοεῖ δὲ διὰ τούτου, ὅτι ὁ Δωρικὸς κίων ἔχει τὴν συμμετρίαν, τὸ σεμνοπρεπὲς, καὶ τὸ χαρίεν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Εἶναι κοινὴ γνώμη, ὅτι εἰς τὴν Δωρίδα ἠγέρθησαν αἱ πρῶται οἰκοδομαὶ, ὅλαι ἐκ λίθου, καὶ δωρικῶν χαρακτῆρος· ἡ δὲ Ἀρχιτεκτονικὴ ἔκαμεν ἐκ τούτου γενναῖον καὶ τολμηρὸν βῆμα, ἐξασκουμένη ὑπὸ τῆς εὐφυΐας, καὶ διὰ χειρὸς τῶν Ἑλλήνων· κατ'

ἐτυμολογίαν δὲ ἐκ τοῦ τύπου, ἔνθα ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τοῦ τῷ εἶδος τοῦτο τοῦ οἰκοδομῆν ὠνομάσθη ἔκτοτε Δωριουργές.

Ἀλλ' ἡ Δώριος Ἔργασία ἐτελειοποιήθη ἐν Ἀθήναις διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦτε Παρθενῶνος καὶ τῶν Προπυλαίων, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους, ὅτε μετὰ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς ἤκμασαν μεγάλως καὶ αἱ λοιπαὶ συγγενεῖς ταύτης καλὰ τέχναι. Ἡ Δωρικὴ Ἔργασία ὡς ἐφηρμόσθη εἰς τὰς δύο ἐκείνας περιφανεῖς Οἰκοδομὰς, παραβλαλλομένη πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν ἄλλων προγενεστέρων μνημείων, ἤθελε μὲν φανῆ χαρίεσσα φαίνεται μ' ὅλον τοῦτο σώζουσα τὸν ἀρχετύπον καὶ ἰδιάζοντα αὐτῇ χαρακτῆρα τῆς μεγαλειότητος καὶ σεμνοπρεπειᾶς.

Προχωροῦντες οἱ Ἕλληνας μετὰ πλείστης εὐκολίας πρὸς τὴν τελειοποίησιν, ἀφοσιούμενοι καὶ καταβάλλοντες πᾶσαν σπουδὴν, ὕψως ἀνεύρωσι νέους τρόπους, διαφέροντας τοῦ σοβαροῦ ἐκείνου χαρακτῆρος τοῦ ἐντετυπωμένου εἰς τὰ Δωριουργῆ κατασκευάσματα, ἤρχισαν νὰ ζητῶσι ἄλλους τρόπους, ἐφαρμόζοντας εἰς τοὺς κίονας διάφορα κοσμήματα, ἀφαιροῦντες δὲ τὰ τρίγλυφα ἀπὸ τῆς Ζωφόρου, καὶ τοὺς προμόχλους ἐκ τοῦ Γείσου, τὰ ὅποια δὲν ἦσαν εἰμῆ ἀπλῆ ἀπεικόνισις τῆς διατάξεως τῶν ξύλων τῆς γέφυρας. Ἐμίμικρναν τὸ ὕψος τοῦ Θριγκοῦ, δίδοντας εἰς αὐτὸν ἄλλας ἀναλογίας, καὶ ἐξεργαζόμενοι ἐν ταυτῷ ἐκαλλώπισαν τὴν μορφήν τῶν μελῶν τοῦ Γείσου, ἐπικοσμοῦντες διὰ τινος ἄρθρου τὸ ἐπιστύλιον, καὶ διαίρουντες αὐτὸ εἰς ζώνας. Δίδοντας δὲ, ὡς εἴρηται, μεγαλῆτερον ὕψος εἰς τοὺς κίονας τοὺς ὁποίους κατέστησαν ὀκτὼ διαμέτρων, ποιοῦντες οὕτως αὐτοὺς καὶ ἐλαφροτέρους, προσέθηκαν τὴν βάσιν, ἣτις ἔλειπεν εἰς τὴν Δώριον Ἔργασίαν, καὶ διεκόσμησαν τὸ κιονόκρανον μετὰ ἐλίκων καὶ ἄλλων γλυφῶν τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσαν νὰ ἔχωσι νέον εἶδος Ἔργασίας μεγαλοπρεπῆς μὲν ὡς τὸ πρῶτον, ἀλλὰ πλέον χαρίεν, τὸ ὅποῖον, ὡς ἐφαρμολογήθη πρῶτην φοράν εἰς Νάον τινα τῆς Ἰωνίας, ὠνομάσθη Ἰωνικόν· τούτου δὲ τοῦ εἶδους τῆς Ἔργασίας οἱ Ἕλληνας κατέλιπον εἰς ἡμᾶς ἰδιαίτερον παράδειγμα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐρεχθεῖον.

Ὁ δὲ Βιτρούβιος, πραγματευόμενος περὶ τῆς Ἰωνικῆς Ἔργασίας,

λέγει «ὅτι οἱ Ἕλληνας καθιγάντες αὐτήν, ἐμιμήθησαν τὴν κομψὴν
»συμμετρίαν τοῦ γυναικείου σώματος, δίδοντες εἰς τὸν κίονα
»πάχος ἐξισούμενον μὲ τὸ ὕψος μέρους τοῦ ὕψους αὐτοῦ, προ-
»σιθύντες τὴν βάσιν, καὶ ἐπικοσμοῦντες τὸ κιονόκρανον μὲ ἑλικας,
»μιμουμένας βοστρούχους τριγῶν καθειμένους ἔνθεν καὶ ἔνθεν».

Ἄφοῦ, ὡς εἶδαμεν, οἱ προπάτορες ἡμῶν, ἐσύστησαν μὲ καλὰς
καὶ ὀρθὰς ἀναλογίας τὰς δύο Ἔργασίας, τὴν μὲν Δώριον χαρα-
κτῆρος σοβαροῦ, τὴν δὲ Ἴωνικὴν χαρακτῆρος κομψοῦ, ἠθέλησαν
νὰ συστήσωσι καὶ τρίτην, ἔχουσαν πλειοτέραν χάριν καὶ λαμπ-
ρότητα, πέραν τῆς ὁποίας νὰ μὴ ἦναι πώποτε δυνατόν νὰ
προαχθῆ. Αὕτη ἡ Ἔργασία ὀνομασθεῖσα παρ' αὐτῶν Κορινθια-
κὴ, εἶναι τῆς ἐξαισίου μεγαλοφυΐας τῶν Ἑλλήνων τεχνιτῶν τὸ
τελευταῖον καὶ ὑψηλότερον γέννημα.

Εἰς τὴν τρίτην ταύτην Ἔργασίαν κατέστησαν οἱ Ἕλληνες ἑ-
λαφρότερον τὸν Ὀριγκόν, διαγλύφοντες διάφορα αὐτοῦ μέλη, καὶ
προσθέτοντες εἰς τὸ Γεῖσον τοὺς ὀδόντας· διήρσαν τὸ ἐπιστύ-
λιον εἰς πλειοτέρας ζώνας, καὶ ἀπέδωσαν εἰς τὸν κίονα μεγαλή-
τερον ὕψος, ἕως ἐννέα διαμέτρων καὶ ἡμισείας, συμπεριλαμβανο-
μένης τῆς βάσεως, ἀποκαθιστῶντες τοιοῦτοτρόπως αὐτὸν ἀνά-
λογον μὲ τὸν ἐπικείμενον Ὀριγκόν. Καὶ ὡς καλῶς ἐζηγεῖται ὁ
Βιτρούβιος «ἡ Κορινθιακὴ Ἔργασία μιμεῖται τὴν τρυφερότητα
»τῶν παρθένων, τῶν ὁποίων τὰ μέλη διὰ τὴν ἀπαλὴν αὐτῶν
»ἡλικίαν, εἶναι ἀβροφυῆ, αὐταὶ δὲ κατὰ τὸν καλλωπισμὸν δεκ-
»τικαὶ κομψευμάτων.» Καὶ ταύτης τῆς Ἔργασίας οἱ Ἕλληνες
καλλιτέχναι κατέλιπον ὑπόδειγμα διαπρεπὲς ἐν τῷ περιφανῆ
χοριγικῷ στοργυλῷ μνημείῳ τοῦ Λυσικράτους ἐν Ἀθήναις.

Τὸ κυριώτερον ὅμως χαρακτηριστικὸν τῆς Ἔργασίας ταύτης ὑφί-
σταται εἰς τὸ κιονόκρανον, τὸ ὁποῖον ἔχει σχῆμα κανοῦ κυκλοτε-
ροῦς, κεκαλυμμένου μὲ ἄβακα, ἔχοντα τὰς πλευρὰς κοίλας, καὶ
ὠραϊσμένον μὲ ἐλαφρά τινα μέλη. Ἐκ δὲ τοῦ ὑποτραχηλίου, τὸ
ὁποῖον εἶναι τὸ κάτω μέρος τοῦ κανοῦ, ἔνθα τοῦτο συνέχεται
μετὰ τοῦ σώματος τοῦ κίονος, ἐξέρχονται δύο σειραὶ φύλλων ἀ-

κάνθου, τὰ ὁποῖα περιβάλλουσιν αὐτὸ μὲ χάριν καὶ ἀφέλειαν καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν μέχρι τῶν δύο τρίτων σχεδὸν τοῦ ὕψους τοῦ. Τέλος δὲ κάμπτονται, προβαλλόμενα μετρίως κατὰ τὰ ἄκρα αὐτῶν ἐκ τῶν φύλλων τούτων ἐξέρχονται καυλίσκοι τινὲς, σχηματίζοντες λεπτὰς ἕλικας ὑπὸ τὰς γωνίας τοῦ ἄβακος καὶ τρυφερὰ κεράτια κατὰ τὰ τέσσαρα διάμεσα τῶν κοίλων, ὅπου ἐνοῦνται ἵνα ἀνέχωσιν ἐν ὠραῖον ἀνθύλλιον. Εἰς δὲ τὸ σύνολον τοῦ ὠραιοτάτου τούτου κιονοκράνου, ἀπαντᾶται ἁρμονία, ποικιλία, ἀφέλεια, χάρις, καὶ μεγαλοπρέπεια, τὴν ὁποίαν δύναται τις καλῶς μὲν νὰ αἰσθανθῆ, ἀλλὰ δυσκόλως νὰ περιγράψῃ. Ὡς ἐρευρετὴς αὐτοῦ ἀναφέρεται Καλλίμαχος πλάστης καὶ Ἀρχιτέκτων περίφημος, ὁ Ἀθηναῖος. Περὶ τῆς εὐρέσεως ταύτης διηγεῖται ὁ Βιτρούβιος ὅτι ἀποθανούσης ἐν Κορίνθῳ ὠραίας παρθένου, ἡ τροφὸς αὐτῆς, θέλουσα νὰ δώσῃ ἐν τελευταῖον δεῖγμα τῆς πρὸς ἐκείνην στοργῆς, ἐπέθηκεν ἐπὶ τοῦ τάφου κάλαθον, περιέχοντα πράγματα προσφιλῆ εἰς τὴν τεθνεῶσαν, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὸν μὲ πλίνθον, ὥπως μὴ βλάπτωνται ὑπὸ τῆς τῶν ὠρῶν δυσκρασίας. Κατὰ τύχην δὲ ὁ κάλαθος ἐτέθη ἐπὶ τὴν ρίζαν ἀκάνθου, ἥτις κατὰ τὸ ἕκρ ἀνέδωκε φύλλα καὶ καυλοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀξάνοντες μὲν περὶ τὸν κάλαθον, ἀλλ' ἀπωθούμενοι ὑπὸ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ σκεπάσματος, περιεπλέχθησαν ὑπὸ τὰς προβεβλημένας τῆς πλίνθου γωνίας. Ὁ Καλλίμαχος διαβαίνων ἐκ τύχης πλησίον ἐκείνου τοῦ τάφου, παρετήρησε τὸν κάλαθον καὶ τὰ τρυφερὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἠύξανον πέριξ ἐκείνου. Θαυμάσας δὲ ὁ ἀγχίνους οὗτος τεχνίτης τὸ μοναδικὸν καὶ χαρῖεν τῆς τοιαύτης συνενώσεως, ἐπενόησε τὸ μεγαλόπρεπες κιονόκρανον, τὸ ἐπιτιθέμενον εἰς τὸν κορινθιοურγῆ κίονα, ὕπερ ἴσως ἡμεῖς δὲν περιεγράψαμεν μεθ' ὅλης τῆς προσηκούσης σαφηνείας.

Δὲν θέλομεν διατρίψει ἐνταῦθα εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν περιφημοτέρων οἰκοδομημάτων, ὅσα οἱ προπάτορες ἡμῶν ἤγειραν ἐν Ἀθήναις, ἐν Σπάρτῃ, ἐν Κορίνθῳ, ἐν Καρίᾳ, ἐν Μιλήτῳ, καὶ ἐν ἄλλαις ἐλληνικαῖς πόλεσιν, ὅτι τοῦτο εἶναι ἐκτὸς τοῦ σκο-

του μας. Ἀλλ' ἐκ τοῦ μεγαλοουργοῦ τῶν ἔργων ἐκείνων ἀποδεικνύεται ἡ ἐξαισία τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς πρόοδος, καὶ γνωρίζεται μέχρι τίνος ἡ μεγαλοφυΐα τῶν Ἑλλήνων προήγαγεν αὐτὴν ὑπὸ τὸν γοητευτικὸν καὶ εὐχαριν τῆς πατρίδος τῶν οὐρανῶν, ὅτε αὐτὴ ὑπετάχθη εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Ῥωμαίων. Οἱ κατακτηταί, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπογομνοῦντες τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μνημείων τῆς τέχνης, κατεκόσμησαν τὴν Ῥώμην. Τότε καὶ Ἕλληνες τεχνίται μετέβησαν εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἡ Ῥώμη ἤρχισε νὰ διαπρέπη μὲ οἰκοδομὰς μεγαλοπρεπεῖς, καὶ ἀξίας νὰ θαυμάζωνται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

Ἡ δὲ πρὸς τὰς καλὰς τέχνας καὶ τοὺς τεχνίτας προστασία Ἀυγούστου τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν καλῶν χαρακτηῆρων καὶ τῶν ἐξηκριβωμένων τύπων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, ὥστε ἀνεφάνησαν συντελεσμένα ἐν βραχεῖ ἔργα τέλεια καὶ ῥυθμοῦ κεκαθαμένου, ἐν οἷς μετὰ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς καὶ ἡ στερέωσις, καὶ ἡ πολυτέλεια τῆς ὕλης ἦσαν συνηνωμένα.

Ἀλλὰ τῶν Ῥωμαίων ἡ ὑπερβολικὴ σπουδὴ εἰς κοσμήματα, ἀλλόκοτα ἐνόστε, καὶ μὴ ἐπιδοκιμαζόμενα πάντοτε ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, οὐδὲ προσηκόντως ἀλλ' ἀκαταλλήλως ἐφηρμοσμένα, ἠνωμένοι μὲ τὴν κλίσιν αὐτῶν πρὸς τὸ νεωτερίζειν, ἔκαμε τοὺς τεχνίτας νὰ ἀπομακρυνθῶσι κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὰ παραδείγματα τῆς καλῆς καὶ ἐξηκριβωμένης τῶν Ἑλλήνων Ἀρχιτεκτονικῆς. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τεχνίται εἰς τὰ πολυτελῆ καὶ στιγμιαῖα ἔργα τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπινοούμενα κατὰ τὰς θριαμβικὰς πομπὰς, συνάπτοντες ὁμοῦ μέρη τινὰ τῆς Ἴωνικῆς καὶ τῆς Κορινθιακῆς Ἐργασίας, καὶ ἀντεισάγοντες μὲ ὀλίγην φιλοκαλίαν ἀντὶ τῶν χαριέντων καυλῶν τοῦ Κορινθιακοῦ κιονοκράνου τὰς βαρεῖας ἔλικας τοῦ Ἴωνικοῦ, ἐνόμισαν, ὅτι ἐδημιούργησαν νέαν Ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν, ἐπειδὴ μετεχειρίσθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ θριαμβικὰ Τόξα ἐκάλεσαν θριαμβικὴν, καὶ Ῥωμαϊκὴν Ἐργασίαν, καὶ εἶναι αὕτη ἡ καλουμένη τὴν σήμερον Σύνθετος, ἢ Μικτὴ, ὡς μετέχουσα, κατὰ τὰ εἰρημένα, τῆς τε Ἴωνικῆς καὶ Κορινθιακῆς.

Ἡ δὲ Τυρρηνικὴ λεγομένη Ἔργασια δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ Δω-
ριος, γενομένη ἀπλουστέρα, καὶ ἐφηρησμένη ἄνευ τριγλύφων
ἐπὶ τοῦ Διαζώματος.

Εἰς νέους, οἵτινες ἀρτίως ἤρχισαν τὴν σπουδὴν τῆς Ἀστυκῆς
Ἀρχιτεκτονικῆς, ἀκοῦσιν αἱ σύντομοι αὐταὶ γνώσεις, καθ' ὅσον
ἀφορᾷ τὴν γένεσιν ταύτης καὶ τὴν προσδευτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν
Ἔργασιων. Παρατηρητέον ὅμως, ὅτι τρεῖς μόνον εἶναι αἱ Ἔργα-
σῖαι, τὰς ὁποίας παρέδωκαν εἰς ἡμᾶς οἱ Ἕλληνες, τοῦτέστιν ἡ
Δωριος, ἡ Ἴωνικὴ, καὶ ἡ Κορινθιακὴ. Ἐκ τούτων δὲ ἐγεννήθη-
σαν ἐφεξῆς ἴσοι κατασκευῆς τρόποι, τοῦτέστιν ὁ στεγνός, ὁ με-
σαῖος, καὶ ὁ ἀβρός. Ὁ πρῶτος εἰκονίζει τὴν τῆς Δωρικῆς σεμνο-
πρέπειαν, ὁ δεῦτερος τῆς Ἴωνικῆς τὴν κομψότητα, καὶ ὁ τρίτος
τὴν τῆς Κορινθιακῆς πολυτέλειαν.

Περαιόντες δὲ τὴν σύνοψιν ταύτην ὀφείλομεν προσέτι νὰ
κάμωμεν γνωστὸν «ὅτι οἱ τεχνῖται Ἕλληνες θεράποντες τῆς
»φιλοσοφίας οὐδέποτε παρεσύρθησαν ὑπὸ ἰδιοτροπίας. Πιγᾶπη-
»σαν εἰς τὰ ἔργα ἑαυτῶν τὴν ἀφέλειαν—ἀπέφυγον φρονίμως
»διὰ τῆς ὑγινοῦς αὐτῶν κρίσεως τὰ περιττὰ καὶ πολυτελεῆ κο-
»σμήματα, μείναντες ἐντὸς τῶν ὀρθῶν ὁρίων. Προικισμένοι μὲ
»συνετὴν περίσκεψιν, ἐγνώρισαν κάλλιστα ὅτι ἀρχή, βάσις καὶ
»τέλος τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι ἡ ἀνάγκη, καὶ ἡ προσήκουσα
»τῶν οἰκοδομῶν χρῆσις. Ἐκ τούτου εἰς πάντα σκοπὸν, καὶ εἰς
»πᾶσαν χρῆσιν παρεδέχθησαν τὸν ἀνάλογον χαρακτῆρα, ὑπὸ
»τοῦ ὀρθοῦ λόγου ρυθμιζόμενον. Ἐκ τούτου τὰ σχήματα καὶ
»ὀράσματα τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, ἱερῶν τε καὶ μὴ,
»ἦσαν διάφορα ἀπὸ τὰ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, καὶ ὅλα ἀρμόζοντα
»πρὸς τὸν ἐγένοντο σκοπὸν. Συνήνωσαν δὲ πάντοτε τὰ συνιστῶντα
»τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν τρία μέρη, τοῦτέστι τὴν κατασκευὴν, τὴν
»διάταξιν, καὶ τὴν ἐπικόσμησιν. Διὰ μὲν τῆς πρώτης ἔδιδον εἰς
»τὸ οἰκοδόμημα μέγεθος καὶ ἰσχὺν, διὰ δὲ τῆς δευτέρας τά-
»ξιν καὶ ἀρμονίαν, διὰ δὲ τῆς τρίτης καλλονὴν καὶ οἰκονομίαν.»

ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ
ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΑΡΧΙΖΟΥΣΙ ΝΑ ΔΙΑΓΡΑΦΩΣΙ ΤΗΝ
ΑΣΤΥΚΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΝ.

Δὲν πρέπει ποτὲ ὁ νέος νὰ ἀρχίζῃ τὴν διαγραφὴν πρὶν ἢ ὀρθογωνίσῃ τὸν χάρτην· διότι ἐθίζεται οὕτως ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὸ νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς καθέτου καὶ παραλλήλου καὶ ὀριζοντείου θέσεως τῶν γραμμῶν.

Θέλει σημειῖναι πᾶσαν γραμμὴν μὲ τὸ μολυβδοκόνδυλον.

Θέλει καταγράφει πρῶτον διὰ μολυβδοκονδύλου ὅλα ἐκεῖνα τὰ περιγράμματα, τὰ ὁποῖα παριστάνουσί τι, ἢ τῆς πρακτικῆς Γεωμετρίας, ἢ τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Κόσμων, ἢ τῶν ποικιλμάτων τὰ ὁποῖα ὠραίζουσιν αὐτοὺς ὥστε νὰ δύναται ἀκολούθως ἐν δέοντι νὰ ἐξελείψῃ εὐκόλως μὲ ἐλαστικὸν κόμμι ὅλας τὰς προπαρασκευαστικὰς καὶ ἀσκόπους ἢ ἐσφαλμένας γραμμὰς, αἵτινες δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι χώραν, ἢ νὰ μένωσιν εἰς τὸ τετελειωμένον Διάγραμμα, ἀλλ' ἐχρησίμευσαν μόνον εἰς τὴν ἐκεῖνου κατασκευὴν. Μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τοῦ Στύλου, ἢ Ἐλκσειγράμμου θέλει σημειῖναι διὰ σινικοῦ μέλανος τὰς γραμμὰς, ὅσαι συγκροτοῦσι τὸ διάγραμμα, παραλείπων ἐκεῖνας, αἵτινες εἰς αὐτὸ δὲν ἔχωσι χώραν Ἡ Ἔργασία αὕτη καλεῖται, ἄγειν γραμμὰς διὰ γραφιδίου ἢ διὰ καλάμου.

Τὴν κανονίδα θέλει μεταχειρίζεσθαι κατὰ δύο τρόπους. Σημειῶναι τὰς γραμμὰς μὲ μόνον μολυβδοκόνδυλον, θέλει ἔχει τὸ ἀμβλύ μέρος αὐτῆς ἐστραμμένον πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸν χάρτην, ὅταν σημειῶνῃ διὰ Ἐλκσειγράμμου.

Δὲν πρέπει ἐπὶ τέλους ὁ νέος νὰ ἄγῃ γραμμὰς κρατῶν καθέτως τὸν κανόνα, ἀλλὰ πάντοτε ὀριζοντεῖως πρὸς τὸ σῆθος αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ κινῇ καὶ νὰ περιστρέφῃ, καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ χρεῖα, τὸν χάρτην ἐπὶ τοῦ ὁποίου σχεδιάζει, ἢ τὸ Ἀβάκιον (σανίδιον) ἐὰν ὁ χάρτης ἦναι εἰς αὐτὸ ἐφηρμοσμένος.

Όταν ὁ νέος ἄγῃ τὰς μικρὰς ἐκτάσεως ὀριζοντεῖους ἢ καθέτους γραμμὰς θέλει μεταχειρίζεσθαι τὸν γνώμονα, κάμνον αὐτὸν διὰ τῆς δεξιᾶς νὰ διατρέχῃ, ἐπὶ τὸ μὴ ἀμβλῦν μέρος τῆς κανονίδος τὴν ὁποῖαν κρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὥστε νὰ μὲνῃ ἀκίνητος.

Ἡ χρῆσις τοῦ γνώμονος εὐκολύνει μὲν τὴν διαγραφὴν τῶν παραλλήλων γραμμῶν, πλὴν ἀπαιτεῖται μίατις πείρα πρὸς τοῦτο, ὥστε νὰ ᾔναι τὸ ἐκ ταύτης τῆς χρήσεως παραγόμενον ἐντελές.

Ὁ νέος πρέπει νὰ κρατῇ καὶ νὰ μεταχειρίζηται τὰ σκέλη τοῦ διαβήτου ἐπὶ τοῦ χάρτου πάντοτε ὀρθὰ, καὶ οὐδέποτε πλάγια.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΚΟΣΜΩΝ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΑΥΤΩΝ.

Λέγομεν Ἀρχιτεκτονικὸν Κόσμον τὴν ἁρμονικὴν διάταξιν τῶν μερῶν ἐκείνων οἰκοδομῆς τινος, ἅπερ συνιστῶσι κανονικῶς τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς πρόσοψιν ὥστε διὰ ταύτης τῆς μὴ κατηναγκασμένης κανονικότητος νὰ εὐαρεστῶσι τὸν τοῦ θεατοῦ ὀφθαλμὸν.

Ἐπειδὴ τοὺς Κόσμους τούτους ὁ Βιτρούβιος ἐκάλεσεν εἶδη κίβνων, εὐκόλως κατανοεῖ τις, ὅτι εἶναι ἐξαιρέτως προσδιωρισμένοι εἰς τὸ χαρακτηρίζειν τὰ οἰκοδομῆς τινος ὑποστηρίγματα, καὶ ὅτι ἡ ἰδιότης αὐτῶν πρέπει νὰ ᾔναι ἡ τοῦ ὑποστηρίζειν δύναμις, καὶ ἡ καλλονή.

Κάποιοι τῶν συγγραψάντων μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν τεχνῶν, ἐπραγματεύθησαν περὶ τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Κόσμων, χωρὶς νὰ διακρίνωσι τοὺς τρεῖς πρωτοτύπους, οὓς παρέδωκεν ἡμῖν ἡ Ἑλλάς, ἀπὸ τῶν ἄλλων δύο, τοὺς ὁποίους συνέμιξεν οἱ Ἴταλοί. Ἐντεῦθεν κατατάττοντες αὐτοὺς, ἐκ τοῦ ἀπλουστεροῦ

ἕως τοῦ μᾶλλον κεκοσμημένου, ἔδωκαν τοὺς κανόνας τῶν πέντε Ἐργασιῶν, αἵτινες εἶναι ἡ Τυρρηνική, ἡ Δώριος, ἡ Ἰωνική, ἡ Κορινθιακή καὶ ἡ Σύνθετος.

Τὰ ἀκριβῶς οὐσιώδη μέρη πάσης Ἀρχιτεκτονικῆς Ἐργασίας, εἶναι ὁ Κίον καὶ ὁ Θριγκός· ὑπάρχει δὲ καὶ τρίτον παρεπόμενον μέρος, καλούμενον Στυλοβάτης, τὸ ὁποῖον εἰς τινὰς περιπτώσεις ὑποβάλλεται εἰς τὸν κίονα, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς συστατικὸν μέρος μιᾶς Ἐργασίας. Ἐκαστὸν τῶν εἰρημένων μερῶν, ἦτοι Στυλοβάτης, Κίον, καὶ Θριγκός, διακρίθεται εἰς τρία χωριστὰ μέλη ἕδια ὄντα ἐκείνου, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ καλῶνται δευτερεύοντα μέρη μιᾶς Ἐργασίας. Οὕτως, ὁ μὲν Στυλοβάτης συνίσταται ἐκ τοῦ κρηπιδώματος, ἐκ τοῦ Κορυμοῦ, ἢ κύβου, καὶ ἐκ τοῦ κυματίου. Ὁ δὲ Κίον, ἐκ τῆς βάσεως, ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐκ τοῦ κιονοκράνου. Ὁ δὲ Θριγκός, ἐκ τοῦ ἐπιστυλίου, ἐκ τοῦ διαζώματος ἢ ζωφόρου, καὶ ἐκ τοῦ γείσου. Τὰ δευτερεύοντα ταῦτα μέρη περιβάλλονται μετὰ μικρῶν μελῶν, καὶ παντοίων προτύπων σχημάτων καὶ κοσμημάτων, καὶ τόσῳ μᾶλλον ποικίλλονται ὅσῳ μᾶλλον ἀνήκουσιν εἰς τὰς πλέον πολυτελεῖς καὶ λεπτοურγεῖς Ἐργασίας, ὡς τὴν Κορινθιακὴν καὶ τὴν Σύνθετον.

Ἐκ τῆς ἀναλογίας καὶ διατάξεως τῶν κυρίων μερῶν, ἐκ τοῦ σχήματος τῶν κιονοκράνων, καὶ περιπλέον ἐκ τῶν κοσμημάτων καὶ τῆς ποσότητος τῶν μελῶν διαστέλλονται αἱ Ἐργασίαι.

Ἡ Τυρρηνική ἢ ἀπλουστερα ὄλων, ἔχει τὸν κίονα, τὸ ὕψος ἑπτὰ διαμέτρων, λαμβανομένων ἐκ τοῦ κατωτέρου πάχους. Ἡ Δώριος, ὀκτὼ διαμέτρων, μετὰ τριγλύφων καὶ μετοπῶν ἐπὶ τοῦ διαζώματος. Ἡ Ἰωνική, ἑννέα διαμέτρων, καὶ ἐπὶ τοῦ κιονοκράνου ἑλικας. Ἡ Κορινθιακή, δέκα διαμέτρων, καὶ δύο σειρὰς φύλων καὶ καυλῶν εἰς τὸ κιονόκρανον. Τελευταῖον ἡ Σύνθετος ἔχει ὡσαύτως τὸν κίονα δέκα διαμέτρων τὸ ὕψος μετέχουσα τῶν μερῶν καὶ τῶν κοσμημάτων τῶν δύο ἐσχάτως εἰρημένων Ἐργασιῶν. Αὗται μὲν εἶναι αἱ ἀναλογίαι, τὰς ὁποίας ὅσοι ἐπραγματεύθησαν περὶ Ἀρχιτεκτονικῆς, διώρισαν εἰς τοὺς κίονας τῶν

πέντε Ἐργασιῶν, ἐκ τῶν καλλίστων ἀρχαίων Ῥωμαϊκῶν Οἰκοδομημάτων, κατὰ συνέπειαν ἀπηκριβωμένων καταμετρήσεων καὶ παραθέσεων. Ἄλλ' αἱ τρεῖς Ἑλληνικαὶ Ἐργασίαι παραλλάσσουν οὐσιωδῶς ἀπὸ τὰς ἀναλογίας ταύτας, καθὼς παραλλάσσουν καὶ ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων κυρίων μερῶν τῶν συνιστώντων τὴν Ἐργασίαν. Ὡς πρὸς τοὺς κίονας τῶν εἰσέτι σωζομένων ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαγῆς τῆς Ἑλλάδος περιφανῶν οἰκοδομημάτων, παρατηρεῖται, ὅτι εἰς μὲν τὴν Δωρίων Ἐργασίαν ὁ κίων ἔχει ὕψος διαμέτρων ἕξ ἕως ἕξ καὶ ἡμίσεος· εἰς δὲ τὴν Ἰωνικὴν, ὁκτώ· εἰς δὲ τὴν Κορινθιακὴν, ἑννέα. Αὗται δὲ αἱ κατὰ τὰς ἀναλογίας διαφοραὶ καθίστανται τὰς τρεῖς Ἑλληνικὰς Ἐργασίας μεγαλοπρεπεστέρας καὶ ἐκπληκτικωτέρας παρὰ τὰς λεγομένας Ῥωμαϊκὰς.

Ὁ στυλοβάτης, ὡς εἴρηται, δὲν εἶναι μέρος ἀπαραίτητον πρὸς συμπλήρωσιν Ἐργασίας, ἀλλ' ἐνίοτε ἀναγκαῖος πρὸς διόρθωσιν τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους, τεθήμενος εἰς χρῆσιν, ὅπως ἐξομαλίσῃ ὀριζοντεῖως τὸ ἐπίπεδον ἐνὸς κτιρίου, ἢ ὕψον αὐτὸ, ἐνεκα σεμνοπρεπείας, χρησιμεύων τότε ὡς κρηπίδωμα, καὶ ἐν ταύτῳ ὡς τοῖχος στηρίζεως τῶν ἐξωτερικῶν βαθμίδων καθὼς παρατηρεῖται ὅτι ἐπραξάν οἱ ἀρχαῖοι περίξ διαφόρων Ναῶν, τῶν ὁποίων τὰ περιστύλια καὶ αἱ Στοαὶ ἐξέχουσι πολὺ τοῦ ἐδάφους, μεταλλακτομένου ὁμῶς τοῦ ὕψους τοῦ αὐτοῦ στυλοβάτου ἢ κρηπίδωματος, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ κτιρίου.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς γενικὸν κανόνα, ὅπως τὸ ὕψος τοῦ στυλοβάτου μὴ υπερβαίνῃ τὸ τρίτημόριον τοῦ κίονος, ἀν καὶ αὕτη ἡ ἀναλογία ᾗναι υπερβολικὴ, ὅτι, ὅσον ἐλιγώτερον ἐπιμήκεις γίνονται οἱ στυλοβάται, οὐ μόνον προξενουσι μεγαλητέραν ἐντύπωσιν, ἀλλὰ καὶ δεῖκνυνται μετὰ πλείονος λόγου ὡς ὑποστηρίγματα.

Ὁ Στυλοβάτης τελευταῖον, ὁσάκις αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦσι νὰ γένη χρῆσις αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἔχη τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τῆς Ἐργασίας, τῆς ὁποίας ἀπαρτίζει μέρος, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὰ ἰδιαιτέρα καὶ ἐλάσσονα αὐτοῦ ἄρθρα πρέπει νὰ ᾗναι ἀνάλογα

πρὸς ἐκεῖνην. Ἐπὶ τοῦ κυματίου τοῦ στυλοβάτου, ὁσάκις ὑπάρχει, ἢ ἐπὶ ἐδάφους ἐντελῶς ὀριζοντείου, στηρίζεται ἡ Βάσις, ὡς ποῦς καὶ κατώτατον μέρος τοῦ κίονος, καὶ μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἐκφορῶν κάμνει, ὥστε ὁ κίων ἰδρύεται στερεώτερα ἐπὶ τοῦ ἐμβλαδοῦ, ὅπου ἴσταται.

Καθέτως δὲ ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης στηρίζεται τὸ σῶμα τοῦ κίονος μετὰ τῶν ἰδιαζόντων αὐτῷ κοσμημάτων· πρέπει δὲ νὰ ἦναι τὸ σῶμα μειωμένον πρὸς τὴν κορυφήν, κατὰ τοὺς νόμους τῆς στατικῆς, περὶ τῶν πραγμάτων τῶν ἐπιτηδείων εἰς ὑποστήριξιν, καὶ συμφώνως μὲ τὰ συστήματα καὶ παραγγέλματα τὰ ὁποῖα ἐν οἰκείῳ τόπῳ θέλουσι δοθῆ. Ἐπὶ τοῦ κίονος τίθεται τὸ κιονόκρανον, μέρος ἀνώτατον, καὶ ἀπαρτισμὸς τοῦ αὐτοῦ κίονος, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς αὐτοῦ ποικιλίας καὶ σχήματος συντείνει πολὺ πρὸς διαστολὴν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς Ἑργασίας.

Ἀμέσως δὲ ἐπὶ τῶν κιονοκράνων ἐπικάθηται τὸ ἐπιστύλιον, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βάρους συνδέει ὀριζοντεῖως τοὺς κίονας, καὶ χρησιμεύει ἵνα κρατῆ αὐτοὺς στερεοὺς καὶ ἀκινήτους εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν. Χρησιμεύει δὲ καὶ ὡς ὑποστήριγμα εἰς τὰ δύο ἀνώτερα μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἔχει ἐπιφάνειαν ὀμαλὴν, τὸ δὲ προβεβλημένην. Τὸ πρῶτον καλεῖται διάζωμα ἢ Ζωφόρος, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ πολλακίς γλύφονται κοσμήματα, ἐπιγραφαὶ, καὶ παντοῖα ἐμβλήματα δυνάμενα νὰ ἀνήκωσιν ἀλληγορικῶς εἰς τὸ οἰκοδόμημα. Ἐξαίρουμένης τῆς ζωφόρου τῆς Δωρίου Ἑργασίας, ἡ ὁποία ἐξ αἰτίας τῶν τριγλύφων δὲν ἔχει ὀμαλὴν τὴν ἐπιφάνειαν ὕθεν τὰ ἀλληγορικά αὐτῆς κοσμήματα τάττονται εἰς τὰς Μετόπας, αἵτινες εἶναι τὰ μετὰξὺ τῶν τριγλύφων ὀμαλὰ διαστήματα. Τὸ δεύτερον μέρος εἶναι τὸ Γείσον, τὸ πολυτελέστερον ἀπάρτισμα μιᾶς Ἑργασίας, ὅπερ διὰ τῶν ἐκφορῶν τῶν μελῶν αὐτοῦ, προφυλάττει τὸ ὅλον ἔργον ἀπὸ τὰς βροχᾶς καὶ τὰς χιόνας.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ, Η ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΩΝ.

Μέλη Αρχιτεκτονικά καλοῦνται ὅλα τὰ προβεβλημένα ἢ ἐξέχοντα μέρη, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις πρὸς ἐπικόσμησιν Αρχιτεκτονικῶν ἔργων.

Τὸ δὲ σύνολον, καὶ ἡ συνέχεια πλειόνων μελῶν, ὁμοῦ ἠνωμένων, τῶν ὁποίων ἡ τομὴ δεικνύει τὰς προβολὰς καὶ τὰ σχετικὰ ὕψη, σχηματίζει τὴν καλουμένην Προτύπωσιν, ἢ Προσχεδίασιν.

Λέγεται δὲ γραμμὴ ἐκφορᾶς εὐθεῖά τις ὀρίζοντιος διατέμνουσα ἐν στερεῶν μέλος, καὶ ὀρίζουσα ὁποῖαν δῆποτε προβολὴν.

Προβολὴ δὲ, ἢ ἐκφορὰ εἶναι ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πλάτους μέλους τινὸς, ἢ ἄρθρου ἐπὶ τινος ἄλλου. Τὰ μέλη διακρίνονται εἰς εὐθύγραμμα καὶ καμπύλα· ἔτι δὲ εἰς ἀπλᾶ καὶ σύνθετα.

Καὶ εὐθύγραμμα μὲν εἶναι οἱ κανόνες, (Ὅρα Σ. 1. Π. Α.) αἱ ζῶναι, (Ὅρα Σχ. 2. Π. Α.) αἱ ὑδρορροαί, (Ὅρα Σχ. 3. Π. Α.) καὶ αἱ πλίνθοι, (Ὅρα Σχ. 4. Π. Α.) τὰ ὁποῖα δὲν παραλλάσσουν τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου σχήματος· θεμένα δὲ εἰς διαφόρους τύπους καὶ πολυτρόπως συνδυαζόμενα λαμβάνουσι καὶ διάφορα ὀνόματα, καθὼς θέλομεν δεῖξει ἐν οἰκίῳ τόπῳ.

Καμπύλα, δὲ εἶναι γενικῶς τὰ περιγραφόμενα ἀπὸ τμημάτων κύκλου κοίλα ἢ κυρτά.

Ἀπλᾶ μὲν εἶναι τὰ ὀριζόμενα ἀπὸ γραμμᾶς εὐθείας, ἢ τμημάτων κύκλου, καὶ κατέχοντα χωρὶς διακοπῆς ὅλον τὸ σχετικὸν αὐτῶν ὕψος.

Σύνθετα δὲ εἶναι ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα εὐθεῖά τις ἐνόνεται κατὰ τὴν αὐτῆς ἄκραν μὲ καμπύλην γραμμὴν, ἢ τὰ ὀριζόμενα ἐκ πλειόνων τμημάτων κύκλου, συναπτομένων πρὸς ἀλλήλα.

Εἰς τὰ ἀπλᾶ καμπυλόγραμμα μέλη ἀνήκουσι· ἄ.ον ἢ Σπειρα. β'.ον ὁ Ἐχίνος. γ'.ον ἢ Κόγχη, ἢ τὸ Κοῖλον.

Ἐκ δὲ τοῦ εἶδους τῶν συνθέτων καμπυλογράμμων εἶναι, δ'.ον

τὸ Κοιλόκυρτον. ἔ.ον τὸ Κυρτόκοilon. ς'.ον ὁ Τροχιλος. (Ὅρα δ' ὅλα ταῦτα τὰ ἄρθρα Π. Α.)

Ἢ Σπειρα (Ὅρα Σχ. 4. Π. Β'). ἔχει σχῆμα ἡμικυκλίου, καὶ περιγράφεται λαμβανομένου τοῦ σημείου Α ὡς κέντρου, κατὰ τὸ ἡμισυ τοῦ ὕψους αὐτῆς. Αὐτὸ τοῦτο τὸ σχῆμα ἔχουσι προσέτι οἱ Ἀστράγαλοι καὶ αἱ Ραβδώσεις, ὧν γίνεται μεγάλη χρῆσις εἰς τὴν ἐπικόσμησιν διαφόρων μερῶν, ὡς ἐν οἰκειῷ τόπῳ θέλει γίνει δῆλον. (Ὅρα Π. Γ.)

Ὁ Ἐχίνος (Ὅρα Σχ. 2. Π. Β.) περιγράφεται συνήθως διὰ τεταρτημορίου κύκλου, καὶ τότε ἀφοῦ ληφθῆ ἡ στιγμή Α ὡς κέντρον, ἀπέχουσα τῆς στιγμῆς Β ὅσον εἶναι τὸ ὕψος Α Γ, ἢ ὀλιγώτερον, καὶ ἀφοῦ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὀρισθῆ ἡ ἐκφορὰ εἰς τὰ τέσσαρα πεμπτημόρια τοῦ ὕψους (Ὅρα Σχ. 3. Π. Β.) ἢ εἰς τὰ τρία τεταρτημόρια (Ὅρα Σχ. 4. Π. Β.) ἢ εἰς τὰ δύο τριτημόρια (Ὅρα Σχ. 5. Π. Β.), καὶ ἀχθῆ ἡ γραμμὴ Α Γ ἐπὶ τῆς στιγμῆς Δ, κέντρου τῆς γραμμῆς ταύτης, ἃς ὑψωθῆ ἡ κάθετος Β Δ, καὶ τὸ σημεῖον, ἐνθα αὕτη τέμνει τὴν ὀριζόντιον, ἣτις προσδιορίζει τὸ ὕψος, ἃς ληφθῆ ὡς κέντρον, καὶ ἃς περιγραφθῆ τμημα κύκλου τὸ Α Γ.

Ὅσάκις δὲ ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάγκη νὰ δοθῆ εἰς τὸ μέλος τοῦτο ἐκφορὰ μικροτέρα τοῦ ὕψους του, καθὼς εἰς τὰ προσημειωμένα σχήματα 2. 3. 4. 5, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ δυσχερέστου ἀποτελέσματος τῆς γωνίας, ἡ ὁποία σχηματίζεται ἐκ τῆς συναπαντήσεως τῆς εὐθείας γραμμῆς μετὰ τῆς καμπύλης κατὰ τὴν στιγμήν Γ, παραγγέλλεται εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ παραδοχὴ τῆς ἐργασίας τοῦ ἐλλειψοειδοῦς τεταρτημορίου (Ὅρα Σχ. 6. Π. Β.) κατὰ τὴν ὁποίαν ἀφοῦ ληφθῆ τὸ σημεῖον Β ὡς κέντρον, καὶ περιγραφθῆ τὸ τεταρτημόριον τοῦ κύκλου Α Γ, ἃς διακριθῆ ἡ κάθετος Β Γ εἰς μέρη ἴσα, καὶ ἃς ἀχθῶσιν ἐξ αὐτῆς τόσαι εὐθεῖαι παράλληλοι, μέχρις οὗ συναπαντήσωσι τὸ εἰρημένον ἐλλειψοειδὲς τεταρτημόριον. Ἀφοῦ δὲ ὀρισθῆ ἡ διαφορὰ μετὰξὺ τῆς ἐκφορᾶς καὶ τοῦ ὕψους (καὶ ἔστω παραδείγματος χάριν τὸ πεμπτημόριον) ἃς ἀναφερθῆ αὕτη ἐπὶ τῆς γραμμῆς Α Β εἰς Δ, καὶ ἀκολούθως

ἄς διαιρεθῆ ἑκάστη τῶν παραλλήλων γραμμῶν εἰς πέντε ἴσα μέρη· κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν τῶν διαιρέσεων, ἥτις εἶναι ἐγγυτέρα εἰς τὸ τεταρτημόριον τοῦ κύκλου, ἄς ἐνωθῶσι τὰ διάφορα σημεῖα τῆς συναπαντήσεως διὰ τῆς συνεχοῦς καμπύλης Δ Ε Γ. Τοιοῦτοτρόπως θέλομεν ἔχει πλήρες ἔλλειψοειδὲς τεταρτημόριον, συναπτόμενον μετὰ τῆς εὐθείας Β Γ μὲ πλειοτέραν χάριν, παρ' ὅτι τὰ προηγούμενα τμήματα τοῦ κύκλου. Τὰ αὐτὰ ἄρθρα ἀνεστραμμένα Ὄρα Π. Β.*

Ἡ Κόγχη (Σχ. 7. Π. Γ.) ἢ τὸ Κοῖλον ἔχει σχῆμα ἀντίστροφον τοῦ Ἐχίνου. Ἐκ τούτου δὲ ἀφοῦ ὀρισθῶσι τὰ πέρατα, ἄς περιγραφῆ μὲ τὸν αὐτὸν κανόνα, μὲ τὸν ὁποῖον καὶ ὁ Ἐχῖνος ἐφαρμοζόμενον ἀπὸ τὰ ἔξωθεν ὁσάκις δὲ ἀπαιτεῖ ἢ ἀνάγκη νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν ἐκφοράν, θέλομεν ἀκολουθήσει τοὺς λοιποὺς προσεξηγηθέντας κανόνας, ἀλλὰ προτιμότερον ἐκείνον τοῦ ἔλλειψοειδοῦς τεταρτημορίου.

Τὸ Κοιλόκυρτον, τὸ πρῶτον μεταξὺ τῶν συνθέτων καμπυλογραμμῶν μελῶν σχηματίζεται ἀπὸ δύο τμήματα κύκλου, τὸ μὲν κοῖλον, τὸ δὲ κυρτόν. Ὄρισθείσης δὲ τῆς ἐκφορᾶς αὐτοῦ ἴσης μὲ τὸ ὕψος (Ὄρα Σχ. 8. Π. Γ.), ἄς ἐνωθῶσι τὰ πέρατα αὐτοῦ διὰ τῆς γραμμῆς Α Β ἄς διχοτομηθῆ ἀκαλοῦθως ἢ γραμμῆ αὐτῆ εἰς Γ, καὶ ἄς διαγραφῶσι μετὰ ταῦτα τὰ δύο ἰσόπλευρα τρίγωνα ἐπὶ τῶν βάσεων Β Γ καὶ Α Γ, σχηματιζομένων ἐκ τῆς διχοτομήσεως τῆς εὐθείας, καὶ ἀφοῦ ληθῶσιν ὡς κέντρα αἱ ἀντικείμεναι κορυφαὶ τῶν γωνιῶν Δ καὶ Ε, ἄς περιγραφῶσιν τὰ δύο τμήματα κύκλου Α Γ καὶ Γ Β.

Θέλοντες νὰ καταστήσωμεν τὸ μέλος τοῦτο μάλλον ἐκφραστικόν, ἔνεκα τῶν γλυφῶν διὰ τῶν ὁποίων ἐνίοτε ἐπικοσμεῖται κατορθόνομεν τοῦτο προσεγγίζοντες τὰ κέντρα τῶν δύο καμπύλων εὐθειῶν. Ἐπὶ τούτῳ, ἀφοῦ ἀχθῆ ἀπὸ τὰ πέρατα ἢ εὐθεῖα Α Β (Ὄρα Σχ. 9. Π. Γ.), ἄς διαιρεθῆ εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη, καὶ ἐπὶ τῶν στιγμῶν Δ καὶ Ε ἄς ὑψωθῶσι δύο κάθετοι, καὶ ὅπου αὗται συναπαντήσωσι τὰς καθέτους, αἵτινες σχηματίζουν μετὰ τοῦ ὅλου

ὕψους τὸ τετράγωνον τῆς ἐκφορᾶς, ἃς ληφθῶσιν ὡς κέντρα τὰ σημεῖα τῆς συναπαντήσεως καὶ ἃς περιγραφθῶσιν αἱ καμπύλαι Α Γ καὶ Γ Β. Τὸ ἀποτέλεσμα τούτων δὲν θέλει εἶσθαι ὡς ἀνωτέρω τὸ ἐκτημέριον, ἀλλὰ τὸ τεταρτημέριον τοῦ κύκλου.

Εἰς τῶν Ἀρχιτεκτόνων (ὁ Παλλάδιος) τῶν μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς τέχνης, καὶ ἄλλοι τινὲς τῆς νέας ἐποχῆς, κατώρθωσαν τοῦτο ἀκολουθοῦντες κανόνα μέσον τῶν δύο περιγεγραμμένων μεταχειριζόμενοι δηλαδὴ ὡς κέντρον τὴν κορυφὴν Β (Ὅρα Σχ. 40. Π. Γ.) ἀντικειμένην πρὸς τὴν βᾶσιν τῶν ἰσοσκελῶν τριγώνων, τῶν ὁποίων αἱ πλευραὶ πρέπει νὰ ἰσοῦνται μὲ ἐξ ἑκ τῶν ἑπτὰ διαίρεσεων τῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς βᾶσεως σχηματιζομένων, τοῦτέστι, πρέπει νὰ ἔχωσι τὰς δύο τῶν πλευρῶν μικροτέρας κατὰ τὸ ἑβδόμου τῆς βᾶσεως μέρος. Ὁ δὲ κανὼν οὗτος, καθὼς προξενῶν ἀποτέλεσμα πλέον εὐάρεστον, εἶναι προτιμότερος τῶν ἄλλων.

Τὸ Κυρτόκοilon περιγράφεται μὲ τὰς μεθόδους, μὲ τὰς ὁποίας καὶ τὸ Κοιλόκυρτον, ἀντιστρόφως ὅμως ἐφαρμοζόμενας, ὡς παρατηρεῖται εἰς τὸ Σχ. 44. Π. Γ. τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἀπὸ τρίγωνον ἰσόπλευρον καθὼς τὸ Σχ. 8.

Ὁ Τρόχιλος Σκοτία (Ὅρα Σχ. 42. Π. Γ.) διαγράφεται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἀφοῦ ὀρισθῶσι τὰ πέρατα Α καὶ Γ, διὰ τῆς ἀκτίνος Α Β, ἡμισείας τοῦ ὕψους Δ Ε, λαμβανομένου τοῦ σημείου Β ὡς κέντρον, περιγράφεται τεταρτημέριον κύκλου τὸ Α Ζ. Ἐκ τοῦ σημείου Ζ, ἃς ἀχθῆ εὐθεῖα γραμμὴ εἰς Γ, καὶ ἐπὶ τῆς ἡμισείας αὐτῆς ἃς ὑψωθῆ κάθετος ἡ Κ Η, καὶ τὸ σημεῖον ὅπου αὕτη τέμνεται ὑπὸ τῆς γραμμῆς Ζ Ι ἃς ληφθῆ ὡς κέντρον, καὶ ἃς περιγραφθῆ τὸ κατώτερον τμήμα κύκλου Ζ Η Γ. Ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν καμπύλων τούτων γραμμῶν θέλει σχηματισθῆ ὁ Τρόχιλος Α Ζ Η Γ. Τὰ αὐτὰ ἄρθρα ἀνεστραμμένα Ὅρα Π. Γ.*

Ἐκτὸς τῶν καμπυλογράμμων μελῶν, τὰ ὁποῖα περιεγράψαμεν, ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἐν χρήσει εἰς τὴν σύζευξιν εὐθείας τινὸς καθέτου μετ' ἄλλης ὀριζοντίου διὰ τεταρτημέριον κύκλου, καὶ τὸ ὁποῖον οὐσιωδῶς δὲν εἶναι εἰμὴ Κόγχη, ἢ Κοῖλον, καὶ κα-

λείται Ἀποφύγη. Τὸ μέλος τοῦτο, ἐνώνει τὸ σῶμα τοῦ κίονος μετὰ τοῦ κιονοκράνου ἢ μετὰ τῆς βάσεως. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ τραχήλου, ὅστις εἶναι τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ σώματος τοῦ κίονος, συνοδεύεται ὑπὸ ῥάβδου καὶ ἐνὸς κανόνος· εἰς δὲ τὸ κάτω μέρος, ἦτοι τὸν πόδα τοῦ σώματος τοῦ κίονος, ἀπὸ ἑνα μόνον κανόνα.

Τράχηλος, ἢ τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ σώματος τοῦ κίονος.

α. Ῥάβδος—β. Κανὼν—γ. Ἀποφύγη. (Ὅρα. Σχ. ὁ. Π. Α.)

Ποῦς, ἢ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος τοῦ κίονος—δ. Κανὼν—ε. Ἀποφύγη. (Ὅρα Σχ. β. Π. Α.)

ΓΕΝΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΤΟΜΩΝ.

Ἡ σύνθεσις τῶν Κατατομῶν αἱ ὁποῖαι καλοῦνται Πρότυπα, κοινῶς, Σχεδιάσματα, εἶναι μία τῶν δυσκόλων ἐκείνων ἐργασιῶν, αἵτινες διακρίνουσι τὸν Τεχνίτην. Καὶ πρῶτον πρέπει νὰ ἔχη τις πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι τῶν διαγεγραμμένων Ἄρθρων τινὰ μὲν χρησιμεύουσιν ὡς ὑποσηρίγματα, ὅποια εἶναι ἡ Σπείρα (Ὅρα Σχ. α. Π. Α.) ὁ Ἐχῆνος (Ὅρα Σχ. β. Π. Α.) ἄλλα δὲ ἔχουσι χρεῖαν ὑποσηριγμάτων, οἷον τὸ Αἰγυπτιακὸν Κυμάτιον, ἦτοι Κοῖλον (Ὅρα Σχ. γ. Π. Α.) καὶ τὸ Κοιλόκυρτον (Ὅρα Σχ. δ. Π. Α.) καὶ τὸ Κυρτόκοilon (Ὅρα Σχ. ε. Π. Α.) διότι τὸ ἄκρον τούτων τῶν Ἄρθρων εἶναι εὐθραυστον καὶ ὀλίγον ἀντέχον, ἕνεκα τῆς δξυτάτης καμπύλης γωνίας, εἰς τὴν ὁποῖαν λήγουσι κατὰ τὰ ἄνω. Οἷαδὴποτε μετατόπισις, τείνουσα νὰ ἀλλοιώσῃ τὸ ἰδιάζον ἔργον τῶν Ἄρθρων τούτων, ἤθελε καταστήσει ἑλλειπῆ τὴν ἐργασίαν καὶ ἄλογον.

Συμβουλευόμεν δεῦτερον, ὅτι ἕκαστον τῶν εἰρημένων Ἄρθρων πρέπει νὰ ἔχη τὴν Ἐκφορὰν ἴσην μὲ τὸ ἴδιον ὕψος· εἰάν δὲ ποτε ᾔηται ἀνάγκη νὰ μακρυνθῇ τις τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος, θέλει εἶσθαι τοῦτο πρὸς ἐλάττωσιν, σπανιώτατα δὲ πρὸς πλεόνασμα

τοῦ εἰρημένου μέτρου, ὡς ἀκολούθως προχωροῦντες εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης θέλομεν παρατηρήσει.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ νὰ ὀρισθῇ τὸ πλεῖον ἢ ἔλαττον τῆς κοιλότητος ἢ κυρτότητος τῶν εἰρημένων ἄρθρων, ἀνάγκη εἶναι νὰ προσέχωμεν Α'.ον Εἰς τὸ εἶδος τῆς Ἐργασίας διότι ἡ Δώριος, λόγου χάριν, πρέπει νὰ ᾔηται εἰς τὰ ἄρθρα αὐτῆς ὀλιγώτερον ἐπιτετηδευμένη τῆς Κορινθίου. Β'.ον. Εἰς τὸ χρῶμα τῆς ὕλης, διότι εἰς μελανόχρουν λίθον αἱ κοιλότητες πρέπει νὰ ᾔηται μᾶλλον εἰσέχουσαι πᾶρεξ εἰς τὸν λευκόν. Γ'.ον. Εἰς τὴν ἀπόστασιν ἐκ τῆς ὁποίας αὐτὰ πρέπει νὰ ὀρῶνται. Καὶ τῷ ὄντι ἡ ὀπτική, τὸ φῶς, καὶ τὰ χρώματα τῶν ὕλων ἔχουσι μεγίστην ἐπιζῶσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν συστημάτων τῶν Ἄρθρων. Ἐὰν τὸ φῶς ᾔηται ἐλεύθερον καὶ σύντονον, τὰ Ἄρθρα καθίστανται δυνατώτερον ἐσκιαγραφημένα καὶ ἐξ ἐναντίας μένουσι νεκρά, καὶ στεροῦνται ἐκφορᾶς, ὑπὸ τῆς ἀντενεργείας πολλῶν φώτων εἰς τόπον κεκλεισμένον, ἢ ἀσθενῶς πεφωτισμένον. Ἡ μεγαλητέρα ἢ μικροτέρα τῆς καταλλήλου θέσεως ἀπόστασις καθιστάνει παραπολὺ ἢ βαρείας ἢ ἐλαφράς τὰς Κατατομὰς ὡς πρὸς τὴν εὐρυθμον αὐτῶν συμμετρίαν, ὥστε ἀνάγκη εἶναι νὰ δίδηται πολλάκις αὐξήσις ἢ μείωσις εἰς τὰ μέλη, τὰ συνιστῶντα τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος Κατατομὴν, διὰ νὰ φαίνωνται ἐπὶ τοῦ ἔργου, ὅποια ἤθελον ἀρέσκε, ἐσχεδιασμένα ἐπὶ τοῦ Χάρτου. Ὅλοι δὲ αἱ περιστάσεις αὗται ἀπαιτοῦσι καὶ διάκρισιν ὄριμον καὶ μακρὰν σπουδὴν, καὶ ὀφθαλμὸν ἐξησκημένον διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀρίστων παλαιῶν τε καὶ νέων Προτύπων, πολλῶν δὲ μᾶλλον διὰ τῆς καταμετρήσεως Οἰκοδομημάτων ἐπιστήμων Τεχνιτῶν. Συνέβη δὲ πολλάκις εἰς περιφανεῖς Τεχνίτας νὰ ἀπατηθῶσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μελετηθέντων αὐτῶν ἔργων, τὰ ὅποια, μολονότι ἐφῆρμοσαν εἰς αὐτὰ ὅλας τὰς καταμετρήσεις καὶ ἀναλογίας, καταβαλόντες τὴν ἀναγκαίαν ἐπιμέλειαν, ἔπειτα ὅμως ἐπροξένησαν ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῶν πάντη διάφορον θέαν, χωρὶς νὰ φέρωσι τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Ὁ Ἀρχιτέκτων, ἔχων γνῶσιν τῆς γραμμικῆς καὶ

αερίου διοπτικῆς, δύναται εὐκόλως νὰ ἀποφύγη τὴν τοιαύτην ἀπάτην, καὶ νὰ ἀπαλλαχθῆ ἀπὸ λάθη τοιοῦτου εἶδους.

Εἷς τῶν κανόνων τῆς τέχνης εἶναι, ὅτι ἕκαστον καμπυλόγραμμα ἄρθρον πρέπει νὰ παρεντίθηται μεταξὺ δύο εὐθυγράμμων ἄρθρων, ὡς φαίνεται εἰς τὸ Πρότυπον τοῦ Κυματίου ἢ Ἀκρογαισίου (Ὅρα Σχ. 7. Π. Α.) ὅπου τὰ δύο καμπυλόγραμμα ἄρθρα, τοῦτέστι τὸ Κοιλόκυρτον Α, καὶ τὸ Κυρτόκοilon Β χωρίζονται διὰ τοῦ Κανόνος Γ, ὅταν δὲ τὰ δύο ἐκεῖνα καμπυλόγραμμα ἄρθρα ᾖναι συνηνωμένα, τότε ἀποβαίνει ἡ λεγομένη κυμάτωσις. (Ὅρα Σχ. 8. Π. Α.)

Πρέπει ν' ἀποφεύγη τις τὴν ἄμεσον συναρμογὴν δύο ἡμικυκλοειδῶν ἄρθρων, ὅποια εἶναι αἱ Σπεῖραι καὶ οἱ Ἀστράγαλοι, ἧτις παρατηρεῖται πολλάκις ἐπὶ ὕλων σχεδὸν τῶν παλαιῶν καὶ νέων Βάσεων, καὶ ἐξαιρέτως ἐπὶ τῆς διωρισμένης εἰς τὸν Κορίνθιον Τρόπον, ὅπου κεῖνται οἱ δύο Ἀστράγαλοι (Ὅρα Σχ. 9. Π. Α.) συνεζευγμένοι ἐν μέσῳ τῶν Τροχίλων ἢ Σκοτιῶν πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τοῦ ἀτόπου τούτου συμβουλεύουσιν ἀνεξαιρέτως τὴν χρῆσιν τῆς ὠραίας Ἀττικῆς Βάσεως (Ὅρα Π. Ε.) εἰς ὅλους τοὺς Τρόπους, ἐξαιρουμένου τοῦ Τυρρηνικοῦ, ἰδίαν ἔχοντος βάσιν. Οἱ Ἕλληνας εἰς τὸν Δῶριον τῶν κίωνων Κόσμον δὲν ἔδιδον Βάσιν.

Δύο εἶναι οἱ τρόποι οἱ ἐν χρήσει πρὸς τὴν διανομὴν τῶν Κατατομῶν, ὁ μὲν κατὰ διαίρεσιν εἰς μέρη ἴσα, καλούμενος Κλιμακίς κατ' ἀναλογίαν, ὁ δὲ κατὰ λόγον ἀριθμητικὸν, ἧτοι κατὰ διαίρεσιν δι' Ἐμβάτου. Τὸν μὲν πρῶτον τρόπον μετεχειρίσθημεν παρέχοντες τὰ πρακτικὰ Παραδείγματα τὰ περὶ σχηματισμοῦ τοῦ Κυματίου ἢ Ἀκρογαισίου, τοῦ Ἐπιστυλίου ἢ Σταθμοῦ Θύρας καὶ Θυρίδος, καὶ τῆς Ἀττικῆς Βάσεως. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου θέλομεν διαλάβη ἀκολούθως πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Κόσμων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.

Α΄.ον Ὀρισηέντος τοῦ ὕψους ἐνὸς Ἀκρογαιείου, ἃς διακιρεθῆ τὸ ὕψος τοῦτο εἰς τρία ἴσα μέρη, δύο ἐκ τῶν ὁποίων θέλουν δοθῆ εἰς τὸ Κοιλοκύρτον, μετὰ τοῦ πρὸς τὰ ἄνω κανόνος, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὸ Κυρτόκοilon μετὰ τοῦ ἰδίου κανόνος. Ἄς διακιρεθοῦν ἀναλογικῶς εἰς τέσσαρα μέρη αἱ ἀνώτεραι δύο διακιρέσεις, τοῦτέστιν ἐκάστη αὐτῶν εἰς δύο· ἐν τούτων θέλει εἶσθαι τὸ ὕψος τοῦ κανόνος Γ ὁ ὁποῖος θέλει εἶσθαι τρίτος ἀνάλογος τοῦ Κοιλοκύρτου Α. Ἄς ὑποδιακιρεθῆ μετὰ ταῦτα εἰς μέρη τρία ἢ κατωτέρω διακίσεις Β, ἐκ τῶν ὁποίων ἃς δοθοῦν δύο μὲν εἰς τὸ κυρτόκοilon Δ, τὸ δὲ τρίτον εἰς τὸν κανόνα Ε.

Ἡ Προβολὴ ἢ Ἐκφορὰ τῶν δύο Καμπυλογράμμων Ἄρθρων, τοῦτέστι τοῦ Κοιλοκύρτου καὶ Κυρτοκοίλου, θέλει εἶναι ἴση μὲ τὸ ὕψος τῶν ἰδίων (καὶ οὗτος εἶναι ὁ γενικὸς κανὼν), καθὼς ἡ Προβολὴ τοῦ κανόνος, τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ Κυρτόκοilon, θέλει ἰσοῦται μὲ τὰ δύο τρίτα τοῦ ὕψους αὐτοῦ. (Ὅρα Σχ. 4. Π. Α.)

Β΄.ον Προκειμένου νὰ σχεδιασθῆ ἡ Κατατομὴ Ἐπιστυλίου, ἢ κοσμημάτων Σταθμοῦ Θύρας ἢ Παραθυρίδος, ἃς ὀρισθῆ προηγουμένως τὸ ὅλον ὕψος, καὶ ἃς διακιρεθῆ τοῦτο εἰς μέρη ἕξ, καθὰ φαίνεται εἰς τὸ Σχ. 2. Π. Α. ἃς δοθῆ ἐν τῶν μερῶν τούτων εἰς τὸ Κυρτόκοilon Β μετὰ τοῦ κανόνος αὐτοῦ Α, καὶ δύο εἰς τὴν ἀνωτέραν Ζώνην Γ. Ἄς ὑποδιακιρεθῶσιν ἀκολουθῶς τὰ λοιπὰ τρία μέρη εἰς ἐννέα, καὶ ἃς δοθῶσι μὲν τέσσαρα τούτων εἰς τὴν κατωτέραν Ζώνην Δ, πέντε δὲ εἰς τὴν μεσαίαν Ε, ὥστε νὰ γίνῃ τοιουτοτρόπως μία συμμετρικὴ βαθμοδιακίσεις. Τὸ μέρος τὸ ὀρισθὲν εἰς τὸ Κυρτόκοilon καὶ τὸν κανόνα αὐτοῦ ἃς διακιρεθῆ εἰς μέρη τρία, ἐξ ὧν δύο μὲν θέλει ἔχει τὸ Κυρτόκοilon, ὁ δὲ κανὼν τὸ τρίτον.

Ἡ δὲ Προβολὴ τοῦ Κυρτοκοίλου θέλει ἰσοῦται μὲ τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ ἡ Προβολὴ τοῦ Κανόνος καὶ τῶν Ζωνῶν θέλει εἶναι

ἴση μὲ τὸ πέμπτον ἐνὸς τῶν κυριωτέρων ἐξ μερῶν, τὰ ὑποῖα ἐχρησίμευσαν ὡς κλίμαξ ἀναλογικὴ εἰς τὴν διαγραφὴν τοῦ Προτύπου Σχήματος.

Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἤθελέ τις ἀπολάβει εἰς τὴν διαγραφὴν τοῦ ἰδίου τούτου Προτύπου Σχήματος, διαιρῶν τὸ ὄρισθὲν ὕψος εἰς μέρη δέκα ὀκτώ, καὶ δίδων ἐν τούτων εἰς τὸν κανόνα, δύο εἰς τὸ Κυρτόκιλον, ἐξ εἰς τὴν ἀνωτέραν Ζώνην, πέντε εἰς τὴν μεσαίαν, καὶ τέσσαρα εἰς τὴν κατωτέραν. (Ὁρα. Σχ. 2. Π. Δ.)

Γ'ον Ἡ Ἀττικὴ ἢ Ἀττικουργὴς Βάσις διαγράφεται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. (Ὁρα Σχ. 4. Π. Ε.) Ἀφοῦ ληφθῆ ὡς ὕψος αὐτῆς ἡ κατωτέρα ἡμιδιάμετρος τοῦ κίονος, ἃς διαιρεθῆ τοῦτο εἰς τρία ἴσα μέρη, καὶ ἃς δοθῆ ἐν τούτων εἰς τὴν Πλίνθον Α. Ἄς ὑποδιαιρεθῆ ἐν τούτων εἰς δύο, καὶ ἃς ὀρισθῆ δι' αὐτοῦ τὸ ὕψος τῆς ἄνω σπείρας Δ, τὸ δὲ ἑναπομένον, ληφθὲν συνάμα, ἃς διαιρεθῆ εἰς δύο, καὶ ἃς δοθῆ μία τούτων τῶν διαίρεσεων εἰς τὴν κάτω Σπειρῶν Β, ἡ δὲ ἄλλη ἃς διαιρεθῆ εἰς ἑπτὰ μέρη, καὶ ἃς δοθῶσι πέντε τούτων εἰς τὸν Τρόχιλον ἢ Σκοτία Γ, καὶ ἐν εἰς ἕκαστον τῶν δύο Κανόνων Ε Ζ. Ὁ κανὼν Η τοῦ ὑποστάτου, ὅστις μετὰ τῆς Ἀποφύγης Θ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ κορμοῦ τοῦ κίονος, θέλει ἔχει τὸ ἥμισυ τοῦ ὕψους τῆς ὅλης Σπείρας Δ. Ὁ δὲ κανὼν οὗτος θέλει ἔχει τοιαύτην ἀναλογίαν, ὡσάκις ἡ Βάσις μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς σοβαρὸν τινα Κόσμον Ἐργασίαν, οἷον εἰς τὴν Δώριον τῶν Ρωμαίων· εἰς δὲ τοὺς ἀβροτέρους Κόσμους θέλει δίδεται εἰς αὐτὸν τὸ τριτημόριον τοῦ ὕψους τῆς αὐτῆς Σπείρας.

Ἡ δὲ κατὰ τὴν Πλίνθον Προβολὴ ἢ Ἐκφορὰ τῆς Βάσεως ταύτης θέλει ἰσοῦται μὲ τὸ τριτημόριον τοῦ ὕψους αὐτῆς, ἤτοι μὲ τὸ ἑκτημόριον τῆς κατωτέρας διαμέτρου τοῦ κίονος. Προβολὴ μικροτέρα ἤθελε φέρει τὸ ἄτοπον νὰ φαίνηται ὁ Τρόχιλος εἰσέχων, τοῦτέστιν εἰσχωρῶν ἔσω τῆς καθέτου τῆς στερεότητος τοῦ κίονος, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἄρθρα ἤθελον ἀποβῆ βαρῆα καὶ ἀκομψα καθὸ ἐστερημένα προβολῆς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΜΒΑΤΟΥ.

Ἡ παλαιοτάτη συνήθεια τοῦ διαμερίζειν τὰ Ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, ἐξαιρουμένης πάσης ἄλλης μεθόδου, διὰ τῶν μερῶν τοῦ διηρημένου ἤδη Ἐμβάτου, διὰ τῆς ὁποίας ἐνόμισαν νὰ διευκολύνωσι τὸν τρόπον τοῦ προσδιορίζειν τὰς ἀναλογίας τῶν εἰρημένων μελῶν, ἔχει χρεῖαν διασαφήσεως, ὅπως οἱ νέοι ἐνηνοήσωσι καλῶς τὴν μέθοδον αὐτήν, πρὶν μεταβῶσιν εἰς τὴν μελέτην καὶ διαγραφὴν τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Κόσμων.

Ὁ ἀληθὴς τρόπος, μὲ τὸν ὅποιον δεδομέναι τινὲς ποσότητες διαθέτονται κατ' ἀναλογίαν, ὁσάκις μάλιστα πρόκειται περὶ τῆς κανονικῆς συναρμογῆς καὶ συνθέσεως τῶν Κατατομῶν, εἶναι ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἐκάμαμεν χρῆσιν εἰς τὰ παραδείγματα Α, Β, καὶ Γ, τοῦ Π. Δ. καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον μετεχειρίσθησαν οἱ ἀρχαῖοι, ὡς ἀναφέρει ὁ Βιτρούβιος.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐθίζεται ὁ νοῦς καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τῶν νέων, νὰ δίδῃ εἰς τὰ μέλη ἀναλογίας ἐχούσας ἀναφορὰν πρὸς ἀλλήλας, ὅλας ἀναλλοιώτους, χωρὶς νὰ παραβλάττηται τὸ ἄρμονικὸν αὐτῶν κάλλος.

Τὸ Σύστημα τοῦτο ὡς εἶδομεν ἀποδεικνύεται πρακτικῶς διὰ μέσου Κλιμακίδων, χαραττομένων πλαγίως τῆς διαιρουμένης Κατατομῆς, διὰ τῶν ὁποίων δικαιολογοῦνται αἱ ἀναλογικαὶ σχέσεις τῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλα· χρησιμεύουσι δὲ εἰς τὸ νὰ μεταφέρῃ τις, ὅταν θέλῃ, τὸ αὐτὸ Σχῆμα (ἢ τὴν Κατατομὴν) ἀπὸ τοῦ μικροῦ εἰς τὸ μέγα, καὶ ἀνάπαλιν. Προσθέτομεν περιπλέον, ὅτι διὰ τῆς χρήσεως τῶν Κλιμακίδων ἔχει τις τὴν ὠφέλειαν νὰ δύναται νὰ ἐφαρμόξῃ εὐκόλως εἰς πᾶσαν γραμμικὴν Πρόσοψιν τὸ εἰς οἰονδήποτε ἔθνος ἐπικρατοῦν μέτρον χρησιμεῦον ἐν ταύτῳ εἰς τὸ διακρίνειν ἐν βροτῇ ὀφθαλμοῦ τὴν πρόοδον τῶν συμμετριῶν, τὴν ἀναφορὰν τὴν ὁποίαν ἀναγκάσις πρέπει νὰ ἔχωσι τὰ

μέρη πρὸς τὸ ὅλον, καὶ δεικνύειν σαφῶς τὴν ἁρμονικὴν καὶ γεωμετρικὴν διαίρεσιν αὐτῶν.

Ἀλλὰ διὰ τῆς χρήσεως τῶν μερῶν τοῦ Ἐμβάτου, ἡ ὁποία κατέστη ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ συστήματος τοῦ διακεῖν εἰς μέρη ἀνάλογα, δὲν φαίνεται ἡ ἀμοιβαία αὕτη σχέσις, ὅσον καὶ ἂν δύναται νὰ ὑπάρχη. Καὶ ἐπειδὴ προσέτι οἱ νέοι δὲν ἐννοοῦσι τὰς τοσούτων ἐκείνων μερῶν τοῦ Ἐμβάτου ἀναφοράς, αἱ ὁποῖαι ἀπεδόθησαν εἰς τὰ σχετικὰ μέλη, δυσχεροῦνται καὶ ἐξ αἰτίας τῶν κλασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ λάβωσι χώραν, ἢ νομίζοντες αὐτὰ ἀδιάφορα, ἀλλοιόνουσιν αὐτὰς εὐκόλως καὶ παρμορφόνουσιν τὴν ἀκρίθειαν τῶν μέτρων. Συμβαίνει μολοντοῦτο πολλάκις ὥστε, ἐνῶ διακεῖ τις καὶ ὑποδιακεῖ δεδομένον τι ὕψος, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου μέλλει νὰ ἐνθῆσῃ ἐν Γείσον, ἢ ὁποιοῦνδήποτε ἄλλο σύστημα μικρῶν ἄρθρων, μὲ ὄλην τὴν ἐπίμονον ὑπομονὴν καταντᾷ ἔνθα ἡ τοσούτων διακρίσεων πληθὺς καθίστησι πολύπλοκον τὴν ἐργασίαν, καὶ διὰ μικρᾶς Κλίμακος δυσχετέλεστον. Οὐχὶ μικροτέρως δυσκολίας ἀπαντᾷ τις ἀποδίδων τὰς σχετικὰς ἐκφοράς εἰς τὰ μέλη ἐνὸς Γεισώματος, συνισταμένου ἐκ πολλῶν ἄρθρων. Ἐντεῦθεν πηγάζει ἡ ἀνάγκη νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ Ἐμβάτου ἀριθμητικὴ διαίρεσις, καθὼς θέλομεν εἰπεῖ ἀκολούθως, διὰ τῆς ὁποίας ἀναιρεῖται πᾶσα ἐπαισητὴ ἀμφιβολία, ἥτις ἐνδέχεται νὰ συμβῇ εἰς τὴν λεπτοτάτην μεθοδικὴν τῶν Κλιμακίδων διαίρεσιν.

Τὰ δὲ ἀριθμητικὰ ταῦτα μέρη εἶναι εἰς σχέσιν πρὸς ἀνάλογον κλίμακα, συνισταμένην ποτὲ μὲν ἐκ πλείονων ποτὲ δὲ ἐξ ὀλιγωτέρων διακρίσεων, κατὰ τὸ διάφορον Σύστημα τὸ ὁποῖον ἠκολούθησαν ὅσοι ἐπραγματεύθησαν περὶ τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Κόσμων. Ἡ κλίμαξ αὕτη, καλουμένη τὴν σήμερον *Modulo* Ἰταλιστῆ, καὶ *Module* Γαλλιστῆ, καὶ κοινῶς Μόδουλον, ἦτοι μετρίας ἐκτάσεως μέτρον, ἐκαλεῖτο παρὰ μὲν τοῖς Λατίνοις *Modulus*, παρὰ δὲ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Βιτρούβιου, Ἐμβάτης. Ταύτην τὴν ὀνομασίαν θέλομεν με-

ταχειρίζεσθαι καὶ ἡμεῖς, σεβόμενοι τὰς προγονικὰς παραδόσεις.

Ἄλλ' ὁ Ἐμβάτης οὗτος δὲν εἶναι μῆκος σταθερὸν καὶ ὀρισμένον, ὡς ὁ ποῦς, ἡ Σπιθαμὴ, ὁ Πῆγυς, κτλ. τὰ ὁποῖα περιέχουσιν ἔκτασιν μῆκους λαμβανόμενον ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, πρὸς καταμέτρησιν δεδομένης τινὸς ποσότητος, ὥστε γνωστῆς οὐσης τῆς μεταξὺ τῶν μέτρων τούτων σχέσεως παρὰ τοῖς ἔθνεσι τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται αὐτὰ, δύναται τις νὰ κατανοήσῃ τὸν ὄγκον, τὴν ἔκτασιν, καὶ τὴν χωρητικότητα τὴν ὁποίαν μᾶς παρουσιάζει μία τις Περιγραφή ἢ Ἱχνογραφία. Ὁ Ἐμβάτης ἐξ ἐναντίας εἶναι μέτρον λαμβανόμενον κατ' ἀρέσκειαν, τὸ ὁποῖον διαφέρει κατὰ τὸ μέγεθος τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Κόσμων· καὶ ἐπειδὴ ἐξάγεται καὶ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ κάτω πάχους τῶν Κιόνων, παραλλάττει εἰς ἕκαστον Κόσμον, μὲ τὸ νὰ παραλλάττῃ ἡ διάμετρος τῶν Κιόνων αὐτῶν. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι δὲν δύναται τις νὰ κατανοήσῃ τὸ πραγματικὸν μέγεθος ὁλοκληροῦ τινὸς Ἐργασίας, ἢ μέρους αὐτῆς, κατὰ τὴν μόνην ὁδηγίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐμβάτων, ἐξ ὧν συνίσταται, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ προστεθῇ ὅτι ὁ Ἐμβάτης ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓνα πῶδα, πρὸς δύο, πρὸς ἕξ κτλ.

Ὅστις δὲ σχεδιάζει, κατασκευάζων τὴν διὰ τοῦ Ἐμβάτου κλίμακα, σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ ἀνάλογα μὲ αὐτὴν καὶ τὰ ἐλάχιστα μέρη Ἐργασίας τινὸς, νὰ εὕρῃ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἀναφορὰν, καὶ τὴν προσοδικὴν καὶ ποικίλην γεωμετρικὴν ἐκείνην διάταξιν, ἣτις παράγει τὴν εἰς τὰς Οἰκοδομὰς ἀρμονίαν.

Ἄν καὶ ὁ Ἐμβάτης ᾖ μίαν μέτρον κατ' ἀρέσκειαν λαμβανόμενον, κατὰ τε τὸ μῆκος καὶ τὰς διαίρεσεις αὐτοῦ, καθὼς θέλομεν ἰδεῖ ἐφεξῆς τοῦ παρόντος μαθήματος, πρὶν ὅμως εἶρησι τις αὐτὸν, πρέπει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τοῦ Σχεδίου, μήπως τοῦτο εἰς χάρτην μικρᾶς ἐκτάσεως, ἀποβῇ οὕτω μικρὸν, ὥστε τὰ ἐλάχιστα μέρη νὰ γίνωνται ἀφανῆ καὶ ἀσύμμετρα. Δύνανται δὲ οἱ πρωτόπειροι εἰς τὴν σπουδὴν ταύτην νὰ ἀποφεύγωσι τοιοῦτον

άτοπον, μετχειριζόμενοι χάρτην μεγάλης εκτάσεως, όταν σχεδιάζωσι τούς Αρχιτεκτονικούς Κόσμους, μέχρις οὗ προσδεύοντες, αποκτήσουσι, ικανήν εμπειρίαν, σχεδιάζωσιν ακριβῶς καὶ εἰς χάρτην μετρίου μεγέθους.

Πολλοὶ μετεχειρίσθησαν ὡς Ἐμβάτην τὴν κάτω ἡμιδιάμετρον τοῦ κίονος, διηρημένην εἰς δώδεκα, ἢ δεκακοτῶ, ἢ τριάκοντα μέρη· ἀλλ' εἶναι προτιμητέον τὸ σύστημα τοῦ Παλλαδίου καὶ Σκαμοτίου, κατὰ τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς Ἐμβάτης ἡ κάτω διάμετρος τοῦ κίονος, διηρημένη εἰς μέρη ἐξήκοντα, ὡς καταληπτότερον εἰς ἐξάλειψιν τῶν κλασμάτων ἐπὶ τῶν μορίων τῶν μελῶν, ἔχον οὕτω μικρὰς τὰς διαιρέσεις, ὥστε εἰς αὐτάς εὐκόλως ἐφαρμόζονται ἀριθμοὶ ἀκέραιοι καὶ ἀνάλογοι.

Ἡ τοῦ Ἐμβάτου Κλίμαξ εἶναι λοιπὸν ἀπαραίτητος ὅτι δι' αὐτῆς γνωρίζονται καὶ τὰ μικρὰ κλάσματα καὶ περιπλέον αἱ εἰς τὸ περιθώριον κλιμακίδες καθίστανται καὶ αὐταὶ ὠφελιμώταται ὅτι δι' αὐτῶν κατανοοῦμεν ἐν βροπῇ ὀφθαλμοῦ τὴν τοῦ γράψαντος τὸ Σχέδιον μέθοδον εἰς τε τὸν συνδυασμὸν, καὶ τὴν ἀναλογίαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς τὸ ὕλον· ἂν καὶ γίνονται ἐνίοτε ὀχληρὰ εἰς τὰς πολυπλόκους ὑποδιαιρέσεις. Αἱ κλιμακίδες αὗται εἶναι ἐν ταυτῷ χρήσιμοι εἰς τὸ νὰ μορφώσωσι τὸν νοῦν τοῦ νέου Αρχιτέκτονος, ὥστε νὰ δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὴν προσήκουσαν ἀναλογίαν τὸ ἐξῶθεν πάσης Οἰκοδομῆς εἴτε καθωραϊσμένης διὰ τινος Αρχιτεκτονικοῦ Κόσμου, εἴτε μὴ, ὅπως τὸ ὕψος φέρ' εἰπεῖν ἐνὸς προσώπου ἦναι ἀνάλογον πρὸς τὸ μῆκος, τὰ δὲ μέρη αὐτοῦ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ὕλον ὁμοῦ· ἐξ οὗ προκύπτει ἐκείνη ἡ καλλονή, ἣτις τοσοῦτον εὐαρεστεῖ τὴν ὄρασιν καὶ τῶν μὴ εἰδημόνων τῆς τέχνης.

Διὰ τῆς χρήσεως λοιπὸν ἀμφοτέρων συνάμα, τῆς τοῦ Ἐμβάτου, δηλονότι, καὶ τῆς ἀναλογικῆς ἢ ἐν Περιθωρίῳ κλιμακός, πολὺ θέλει εὐκολυνθῆ ὁ σπουδαστῆς εἰς τὸν τρόπον τοῦ ἐκτελεῖν καὶ διαθέτειν κατ' ἀναλογίαν, ἄνευ δισταγμοῦ καὶ ἀμφιβολίας πανδηποτε Σχέδιον, τὸ ὁποῖον αὐτὸς προτίθεται νὰ χαραῖξῃ εἰς χάρτην.

Τούτο καθ' αὐτὸ εἶναι τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἡμεῖς παρεδέχθημεν πρὸς ὑμετέραν διδασκαλίαν, τοῦ σχεδιάζειν δηλαδή τὰς Ἀρχιτεκτονικὰς Ἔργασίας δι' ἀναλογικῆς διαιρέσεως, καὶ διὰ τῆς Κλίμακος τοῦ Ἐμβάτου διηρημένης εἰς ἐξήκοντα μέρη.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΞΥΣΜΑΤΩΝ Η ΡΑΒΔΩΣΕΩΝ.

Ὅσον κατεχράσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ κοσμήματος τούτου, ἄλλο τόσον οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν Ἕλληνες ἦσαν ἐν αὐτῷ ἐπιεικεῖς, ἀκολουθοῦντες πάντοτε διὰ τῶν διαξυσμάτων τὴν κάθετον διεύθυνσιν τῶν κίονων, τοῦτέστι τὴν ἐκ τῆς κορυφῆς εἰς τὸν πῶδα τοῦ κορμοῦ τοῦ κίονος. Καὶ τῷ ὄντι, αἱ διαυλακώσεις αὗται δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὔτε σπειροειδεῖς, οὔτε ἐγκάρσιοι, ἢ μικταὶ καὶ μετέχουσαι ἀμφοτέρων τῶν τρόπων τούτων, ἀλλὰ πάντοτε κάθετοι, ὡς οἱ Ἕλληνες συνείθιζον σταθερῶς. Καὶ εὐκόλως δύναται τις νὰ φαντασθῆ ὁποῖον δυσάρεστον ἀποτέλεσμα προξενούσι τὰ σπειροειδῆ διαξύσματα, ἐπειδὴ δὲν διαφέρουσιν ἀπὸ ἑλικῆς εἰς τὸν κύλινδρον τοῦ κίονος· ἡ δὲ περίμετρος τούτου συγχέεται ὑπὸ τῶν οὕτω συχῶν σκαλισμάτων καὶ κοιλοτήτων.

Αἱ συνήθεις μέθοδοι πρὸς περιγραφὴν τῶν εἰς τοὺς κίονας καὶ ὀρθοστάτας κοιλοτήτων τῶν διαξυσμάτων ἐκ τῶν ἀρχαίων Μνημείων ληφθεῖσαι εἶναι αἱ ἐξῆς.

Α'.ον Ἐγκράττονται διὰ τοῦ ἑκτημορίου τοῦ κύκλου λαμβανομένης ὡς κέντρου τῆς κορυφῆς **A** ἐνὸς ἰσοπλεύρου τριγώνου (ὄρα Σχ. 1. Π. ΣΤ.)

Β'.ον Διὰ τεταρτημορίου κύκλου, λαμβανομένου τοῦ σημείου **B** ὡς κέντρου (ὄρα Σχ. 2. Π. ΣΤ.)

Γ'.ον Διὰ τριτημορίου κύκλου λαμβανομένου ὡς κέντρου τοῦ σημείου **Γ**, τὸ ὁποῖον ὀρίζεται ἐκ τῆς ἀμμοβαίης διατομῆς τῶν δύο εὐθειῶν **Δ Ε** καὶ **Γ Ζ**, αἵτινες ἄγονται καὶ

τέμνουσι τὰς πλευρὰς τοῦ ἰσοπλεύρου τριγώνου κατὰ τὸ σημεῖον Ε μέσον τῆς πλευρᾶς Η Ζ. (Ὅρα Σχ. 3. Η. ΣΤ.)

Δ'ον Δι' ἡμικυκλίου, ὡς εἰς τὸ Σχ. 4. Η. ΣΤ.

Ἡ πρώτη τῶν μεθόδων τούτων ἀρμόζει περισσώτερον εἰς τοὺς δωριουργεῖς κίονας, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν δίδονται μεσόρραβδα χωρίζοντα ἀπ' ἀλλήλων τὰ διαζύσματα, ταῦτα δὲ γίνονται εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν. Ἐὰν δὲ οἱ κίονες συντελεσθῶσιν ἐκ λίθου σκληροτάτου οἷον ἐκ πορφυρίτου καὶ ἄλλων ὁμοίων, δυνατὸν νὰ ἀρμόσῃ εἰς τούτους καὶ ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη, ἐπειδὴ, ἀγκαλὰ αἱ ἀκμὴ εἶναι ὀξύταται, δύνανται νὰ ἀνθῆξωσιν ἕνεκα τῆς σκληρότητος τῆς ὕλης. Εἶναι ὅμως πάντοτε προτιμωτέρα εἰς τὴν δωρικὴν Ἔργασίαν ἡ πρώτη μέθοδος, οἷα δήποτε εἶναι ἡ φύσις τοῦ λίθου, ἐπειδὴ πάντοτε οἱ Ἕλληνες ἔκαμαν χρῆσιν αὐτῆς εἰς τὴν Ἔργασίαν ταύτην, καὶ ἐπειδὴ αὕτη πλέον τῶν ἄλλων συνάδει μὲ τὸ σοβαρὸν τοῦ Δωρικοῦ χαρακτῆρος.

Ἡ τετάρτη μέθοδος εἶναι ἐν χρήσει εἰς τοὺς Ἴονικοὺς, Κορινθιακοὺς καὶ Συνθέτους κίονας. Ὅσάκις δὲ ἀπαιτεῖται ὀλιγωτέρα ἀθρότης, ἢ ὅταν ἡ ὕλη εἶναι λευκὴ ἢ ἐγγυτάτη τῆς λευκῆς, ἐπειδὴ τότε γίνεται διὰ μιᾶς μετάβασις εἰς τὸ λίαν σκοτεινὸν, δύνανται τις νὰ μεταχειρισθῇ τὴν τρίτην μέθοδον. Τὰ διαζύσματα γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰκοσιτέσσαρα τὸν ἀριθμὸν ὁσάκις δὲ ἠθέλησαν νὰ καταστήσωσι τοὺς κίονας ὀγκωδεστέρους, ἐξέτειναν τὸν ἀριθμὸν τῶν διαζυσμάτων εἰς 28, 30 ἢ 32. Πλὴν τὰ τελευταῖα ταῦτα ὅρια δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι πάρεξ εἰς κίονας πολλὰ μεγάλους, εἰς τοὺς ὁποίους, ἕνεκα τῆς ἐκτάσεως τῆς περιφερείας αὐτῶν, δύνανται ἐκείνα νὰ ᾔηαι ἀνάλογα, χωρὶς νὰ βλάψωσι τὴν στεγρότητα τοῦ κίονος.

Τὰ διαζύσματα χωρίζονται γενικῶς διὰ μεσορράβδων, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς σχηματιζομένης ὀξυτάτης γωνίας ἐκ τῶν συνεχομένων ἡμικυκλίων. Τὰ δὲ μεσόρραβδα ταῦτα ἔχουσι πλάτος οὐχὶ μείζον τοῦ τριτημορίου τοῦ διαζύσματος εἰς τοὺς κίονας τῶν σοβαρωτέρων Ἔργασιῶν, οὐδ' ἔλαττον τοῦ τεταρτημορίου.

Ἐπίστε δὲ πρὸς πλειοτέραν κομψότητα διεκόσμησαν τὸ μεσοβράχδιον διὰ βραχδώσεων ἐξεχουσῶν ἢ δι' ἀστράγαλων· ἀλλ' ἢ ἐπικόσμησις αὕτη δὲν εἶναι ἐπαινετὴ, καὶ ἐπομένως οὐδὲ ἀξιόμιμητος, ἐπεὶδὴ πρέπει νὰ φεύγηται πᾶσα δὴποτε ἐκφορὰ δυναμένη νὰ ἀλλοιώσῃ τὴν περιφέρειαν τοῦ κίονος. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν καὶ τὴν οὐχὶ κατὰ πάντα ἔλλογον ἔνθεσιν τῶν τοιούτων βραχδώσεων οὕτως ἐπιτεθειμένων εἰς τὰ μεσοβράχδια, καὶ τὴν δυσάρεστον αὐτῶν θέσιν κατὰ τὸν πόδα καὶ τὴν κορυφὴν τοῦ κίονος. Ἐὰν δὲ ἀνάγκη τις ἀπαιτήσῃ τὴν χρῆσιν τούτων, τότε θέλουσιν ἀχθῆ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἰσοῦται μὲ τὸ τριτημέριον τῆς ἀλλοκώσεως· οἱ δὲ ἀστράγαλοι δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσι τὸ ἥμισυ τοῦ μεσοβράχδιου, καθὰ φαίνεται εἰς τὸ Σχ. 5. Π. ΣΤ.

Φρονούσι τινὲς, ὅτι ὁσάκις οἱ κίονες μέλλουσι νὰ ἰδρυθῶσιν εἰς μέρος ἔνθα ὑπάρχουσιν εἰς βιαίας προσκρούσεις, αἱ ἀλλοκώσεις πρέπει νὰ πληρῶνται ἕως τοῦ τριτημερίου τοῦ σώματος τοῦ κίονος διὰ στρογγύλου τινὸς σερροῦ, ἀφοῦ ληφθῆ εἰς περιγραφὴν τούτου ἡ κορυφὴ τοῦ ἰσοπλεύρου τριγώνου ὡς κέντρον (Ὅρα Σχ. 6. Π. ΣΤ.), ἢ ἐν ἐπίπεδον ὡς εἰς τὸ Σχ. 7. Π. ΣΤ. Ἀλλ' ἐν περιπτώσει τοιαύτῃ φαίνεται προτιμότερον νὰ ἀφήσωμεν τὸ τριτημέριον τοῦτο τοῦ κίονος λεῖον, ἢ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων, τοῦτέστι νὰ ἀνάξωμεν ἕλην τὴν περιφέρειαν τοῦ κίονος παραλείποντες παντάπασιν τὰ μεσοβράχδια.

Τυχούσας δὲ ἀνάγκης νὰ συνδυασθῶσιν ὁμοῦ εἰς τὰς γωνίας οἰκοδομῆς ἢ περιστυλίου τινὸς κίονες διεξυσμένοι καὶ ὀρθοστάται, τότε τὰ διαξύσματα τούτων πρέπει νὰ ἦναι περιττάριθμα, ὅπως ἡ κεντρικὴ κάθετος ἐπικοσμηθῆ, ὡς εἶναι λογικόν, ἀπὸ ἐν διαξύσμα. Τὰ διαξύσματα θέλουσιν εἶσθαι ἑπτὰ ἕως ἑννέα τὸν ἀριθμὸν εἰς ἕκαστον πρόσωπον ἢ πλευρὸν τοῦ ὀρθοστάτου· καὶ παρατηρητέον ὅτι, ἑπτὰ ὄντα, συναρμύζονται καλλίτερον καὶ ἀποβαίνουσιν ἀνάλογα σχεδὸν μὲ τὸν διὰ τοὺς κίονας ὀρισμένον ἀριθμὸν τῶν διαξυσμάτων, ὑποθεθέντος, ὅτι οὗτοι εἶναι

ἐπιπεσοσμημένοι μὲ εἴκοσι τέσσαρα τοιαῦτα. Αἱ ἀκριβῆ τῶν διαξυσμένων ὀρθοστατῶν ἐπικοσμεῖται συνήθως διὰ βραδύσεως, ὡς εἰς τὸ Σμ. α. Σχ. 8. Η. ΣΤ.

Μέθοδος πρὸς διαγραφὴν τῶν Διαξυσμάτων. Δύο κανόνες ὑπάρχουσι πρὸς διαγραφὴν τῶν διαξυσμάτων ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν κίωνων. Ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι δύο εἰδῶν, ἀπλᾶ τοῦτέστιν ἐκ μόνων διαυλακώσεων ἄνευ μεσοβράβδων, καὶ μικτὰ τοῦτέστι μὲ διαυλακώσεις καὶ μεσοβράβδων, (ὄρα Σχ. 4. Η. Ζ.) δεικνύει τὴν ἐργασίαν τοῦ πρώτου εἶδους, καὶ τίνι τρόπῳ ὀρθογραφικῶς διαγράφονται ἐπὶ τῶν κίωνων τῶν σοβαροτέρων Κόσμων τὰ διαξύσματα ἄνευ μεσοβράβδων, ὀριζομένου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν εἰς εἴκοσι.

Εἰς τὸ Σχῆμα 2. Η. Ζ. δεικνύεται τὸ πρακτικὸν σύστημα τοῦ ὁποίου πρέπει τις νὰ κάμνη χρῆσιν πρὸς διαγραφὴν τῶν διαξυσμάτων τοῦ δευτέρου εἶδους, τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἀβροτέρας Ἐργασίας, ὡσάκις δηλαδὴ τὰ διαξύσματα συνοδεύονται ὑπὸ μεσοβράβδων, ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐτῶν φθάνει εἰς εἰκοσιτέσσαρα.

Ἐπειδὴ ὁ κίων εἶναι σῶμα κυλινδρικόν, ἡ ἰχνογραφία αὐτοῦ θέλει ὀρισθῆ ὑπὸ τοῦ κύκλου $E Z H \Theta$, περιγεγραμμένου διὰ τῆς κατωτέρας ἡμιδιαμέτρου AB τοῦ κίονος τὸν ὁποῖον προτιθέμεθα νὰ διαυλακώσωμεν (ὄρα Σχ. 4. Η. Ζ.) Τούτου γινομένου ἅς ἀχθῆ ἡ διάμετρος $Z \Theta$ κάθετος ἐπὶ τῆς $E H$ καὶ ἅς διακεθῶσι μετὰ ταῦτα τὰ τεταρτημόρια $E \Theta$, ΘH κ.τ.λ. εἰς ὄγδοα κύκλου διὰ τῶν εὐθειῶν $I K$ καὶ ΛM . Ἄς ὑποδιαιρεθῆ ἀκολουθῶς ἑκαστον τῶν τεταρτημορίων $K M$, $M I$ κ.τ.λ. εἰς πέντε ἴσα μέρη, ἐπὶ τῶν διαίρεσεων τούτων θέλει ὀρισθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἴκοσιν αὐλακώσεων τὰς ὁποίας προσθέμεθα νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν κίονα, καὶ αἱ ὁποῖαι μετὰ ταῦτα θέλουσι κοιλωθῆ ὑπὸ τῆς καμπύλης τοῦ ἰσοπλεύρου τριγώνου H διὰ τοῦ πρώτου τῶν κανόνων τοὺς ὁποίους ἐθέσωμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις (ὄρα Σχ. 4. Η. ΣΤ.) Τελευταῖον ἅς ὑψωθῶσι κάθετοι ἐξ ὕλων τῶν σημείων τὰ ὁποῖα ὀρίζονται ἀπὸ τὰς γωνίας τῶν διαξυσμάτων α , β , γ , δ , ϵ , κτλ.,

αί ὁποῖαι συναπαντῶσι τὸ σῶμα τοῦ κίονος, ὅπως δειχθῆ ἡ γεωμετρικὴ αὐτῶν ἔκκλισις ἐν ὀρθογραφίᾳ καθὼς α' , β' , γ' , δ' , ϵ' , κτλ.

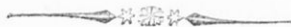
Ὅσακις δὲ ὁ κίων ἔχει σχῆμα κωνικόν, καὶ εἶναι ἑλλειπῆς βράσεως, καθὼς πάντοτε συνείθιζον οἱ Ἕλληνας εἰς τὴν Δωρικὴν Ἔργασίαν, αἱ ἀλλαγώσεις θέλουσι λήγει εἰς τὸ ἐμβαδόν, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἴσταται ὁ κίων, τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται νὰ ᾖ εἰς τὸ Ξ . Ἐὰν δὲ ὁ κίων ἔχει βράσιν, τότε θέλουσι λήγει εἰς τὴν ἀποφύγην, ὡς εἰς τὸ B . Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰς ἀλλαγώσεις μικτοῦ χαρακτῆρος, τοῦτέστι τὰς ἐχούσας μεσόβραχδον. Αὗται δὲ δυνατὸν νὰ τελευτῶσιν εἰς εὐθείαν γραμμὴν, ὡς εἰς τὸ μέρος Γ , ἢ εἰς ἡμικύκλιον, ὡς εἰς τὸ Δ (Ὅρα Σχ. 2. Π. Ζ).

Ὅταν εἰς τοὺς κίονας τοὺς ἔχοντας βράσιν θέλῃ τις νὰ ἀπολήγῃσι τὰ διαξύσματα εἰς γραμμὴν καμπύλην, ὀρίζεται κατὰ πρῶτον τὸ ὕψος τῆς ἀποφύγης· μετὰ ταῦτα ἄγεται ἡ ὀριζόντιος ἐστιγμένη γραμμὴ AB , ἣτις θέλει χρησιμεύει ὡς ὕριον τῆς καμπύλης, καὶ ὡς ἐφαπτομένη αὐτῆς, καὶ σημειώνεται εἰς ταύτην ἡ ἀλλάκωσις ἡ μεταξὺ τῶν εὐθειῶν, ἣτοι καθέτων ἀκμῶν, μὲ μίαν καμπύλην διὰ τεταρτημορίου κύκλου, ὡς δεικνύει τὸ Σχῆμα 4. Π. Ζ. Εἰς τὸ σημεῖον ἔνθα ἡ καμπύλη αὕτη συμπίπτει μετὰ τῶν ἀκμῶν ἄγεται ἑτέρα γραμμὴ ἐστιγμένη ὀριζόντιος παράλληλος τῇ AB , ἐκ δὲ τῶν σημείων ἔνθα αὕτη τέμνεται ὑπὸ τῶν εὐθειῶν, αἵτινες δεικνύουσι τὰς ἀκμὰς τῶν διαξυσμάτων ἀρχίζουσιν ὅλαι αἱ λοιπὰ καμπύλαι, καθὼς ἀρχίζει ἡ μεσαία. Αἱ καμπύλαι ὅλων τῶν λοιπῶν διαξυσμάτων, αἵτινες θέλουσιν ἰχνογραφηθῆ διὰ χειρὸς, διατρέχουσι ἴσον κατ' ὕψος διάστημα μεταξὺ τῶν προσημειωμένων δύο παραλλήλων θέλουσι ἀλλάσσει μορφήν, συστελλόμεναι πάντοτε, ἐπειδὴ, ὡς ἕκαστος ἐννοεῖ, αἱ κάθετοι γραμμαὶ αἱ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ σώματος τοῦ κίονος πλησιάζουσι περισσότερο πρὸς ἀλλήλας ἀπολουθῶσαι τὴν περιφορὰν τοῦ κυλίνδρου. Ἡ δὲ μείωσις αὕτη εἶναι μόνον φαινομένη, καὶ προξενεῖται ἐκ τῆς γεωμετρικῆς πε-

ριγραφῆς τῶν διαξυσμάτων· πραγματικῶς ὅμως δὲν ἔχει οὕτω, καθὼς διακρίνεται, ἐκ τῆς Ἰχνογραφίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστον διάξυσμα φυλάττει τὸ αὐτὸ πλάτος, καὶ ἔχει τὸ αὐτὸ κύρτωμα κατὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ, πάντοτε δὲ σχετικῶς πρὸς τὴν κάθετον ἥτις δεικνύει τὸν ἄξονα αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὴν ὀριζόντιον γραμμὴν τοῦ ἰδίου. Ἡ παροῦσα μέθοδος καὶ οἱ αὐτοὶ λόγοι θέλουσι χρησιμεύσει ὡς ὁδηγία καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐν αἷς τὰ διαξύσματα ἀπολήγουσι καμπυλόγραμμα, καὶ ἔνθα ἀρχίζουσιν εἰς τὸν πόδα τοῦ κίονος, καθὼς καὶ ἔνθα λήγουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦτου.

Πρὸς διαγραφὴν δὲ τῶν μικτῶν διαξυσμάτων, ἐπὶ τοῦ κίονος, τοὔτεστι τῶν ἐχόντων μεσοῤῥάβδα δεικνυομένων εἰς τὸ Σχ. 2. Π. Ζ. θέλει ἀκολουθεῖ τις τὸν τρόπον ὅστις ἐσημειώθη εἰς τὸν προηγούμενον κανόνα, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ κύκλος ὁ συνιστῶν τὴν Ἰχνογραφίαν διαιρεῖται εἰς ὄγδοα τοῦ κύκλου, ἕκαστον δὲ τούτων εἰς τρία ἴσα μέρη, ὥστε νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰκοσιτεσσάρων· αἱ δὲ διαιρέσεις αὗται θέλουσι σχηματίζει τὸ κέντρον ἴσων διαξυσμάτων διὰ ἡμικυκλίου ἀφοῦ ὀρισθῶσι ταῦτα, διχοτομεῖται ἡ $O\Pi$ εἰς τὸ P , καὶ τὸ διάστημα $O P$ διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τρία συγκροτοῦσι τὴν ἀμετάβλητον ἀκτῖνα διὰ τῆς ὁποίας μέλλουσι νὰ περιγραφθῶσι τὰ ἡμικύκλια εἰς λόγον τριπλάσιον τῶν μεσοῤῥάβδων τὰ ὁποῖα χωρίζουσιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ εἰρημένα διαξύσματα.

Τὴν δὲ μείωσιν τῶν διαξυσμάτων κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ κίονος θέλομεν ἐπιτύχει πράττοντες εἰς τὴν περιφέρειαν ταύτης καὶ ὑποκάτω τοῦ τραχήλου τὰς αὐτὰς ἐκείνας ἐργασίας αἵτινες ἐφηρμόσθησαν καὶ εἰς τὸν πόδα τοῦ κίονος. Ἐνεκα δὲ τῆς μείωσεως τὴν ὁποίαν ὡς εἶναι πρέπον, θέλομεν ἀποδώσει εἰς τὸν κίονα, τὰ διαξύσματα καίτοι ἴσα τὸν ἀριθμὸν, θέλουσι ἀποβῆ ἥττον πλατέα καὶ βαθέα, πάντοτε ὅμως ἀνάλογα μὲ ἐκεῖνα τοῦ ποδὸς τοῦ κίονος.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

Ίχνογραφία οικοδομημάτων τινος, ἢ μέρους αὐτοῦ, δὲν εἶναι ἄλλο εἰμῆ τομῆ τῆς ὀριζώντεως τῶν καθέτων ἀκτίνων ἐνὸς πολυμεροῦς σώματος. Τούτου τεθέντος, εἶναι δυνατόν εἰς οἰκοδόμημά τι νὰ διαγραφῶσι τόσαι Ίχνογραφαί, ὅσαι εἶναι οἱ δεδομένοι ὕροι τοῦ ὕψους αὐτοῦ.

Πρὸς διαγραφὴν Ίχνογραφίας τινὸς πρέπει νὰ μορφώσῃ τις μίαν ἰδέαν ἀπόλυτον τῆς φύσεως τῶν σωμάτων τὰ ὅποια θέλει νὰ παραστήσῃ, καθὼς καὶ τῶν ἐκφορῶν αὐτῶν, ἐκφραζομένων ὑπὸ τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων τὰ ὅποια ἐνδύουσιν αὐτά· ἀκολούθως δὲ νὰ προσδιορίσῃ πρεπόντως τὸ σημεῖον τῆς τομῆς, ὥστε νὰ δύναται νὰ παριστάνῃ διὰ γραμμῶν τὸ μέρος τὸ ὅποιον προέθετο νὰ παρατηρήσῃ ἐν Ίχνογραφίᾳ.

Ἐστω παραδείγματος χάριν, ὅτι ζητοῦμεν τὸ γεωμετρικὸν διάγραμμα τοῦ ἐμβαδοῦ, τοῦτέστι τὴν Ίχνογραφίαν τὴν ὁποίαν κατέχει τὸ Γείσων Α, (Πίναξ II.) ἐπικύσμησις τῆς Τυρρηνικῆς Ἐργασίας. Προσδιορίζομεν τὴν τομὴν αὐτοῦ εἰς τὸ Διάζωμα, ὅπως δυνάμεθα νὰ βλέπωμεν, χωρὶς νὰ ἦναι ἐν τῷ μεταξύ ἄλλο τι σῶμα τὴν ἐκφορὰν τῶν μελῶν τοῦ Γείσωματος. Ἀφοῦ ἄξιωμεν λοιπὸν δύο εὐθείας γραμμὰς κατ' ὀρθὴν γωνίαν 4. 4. 4. παριστανούσας τὸ στερεὸν μέρος τοῦ Διαζώματος, ἐὰν ἀπὸ τὴν κατατομὴν τοῦ Γείσου εἰς τὰ σημεῖα 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. ἀχθῶσι τόσαι κάθετοι ἀκτίνες 2.2, 3.3, 4.4, 5.5, 6.6, 7.7, 8.8, ἢ παράλληλος θέσις καὶ ἡ ἀπόστασις τούτων, θέλουσι ὀρίσει τὰς ὀριζοντείας ἐπιφανείας τῶν ἐκφορῶν τοῦ Γείσωματος, καὶ θέλουσι συνιστᾶν τὴν Ίχνογραφίαν αὐτοῦ, ὡς ἐὰν ὁ ὀρθογώνιος ἕλε- ὄρει τὸ Γείσωμα πραγματικῶς ἀπὸ τὰ κάτωθεν πρὸς τὰ ἄνω. Αἱ δὲ ἀκτίνες 4.4, 5.5, σημειώνουσι τὴν κοιλότητα, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ὑδρορροῖα ὑποκάτω τῆς ἐκφορᾶς αὐτῆς.

Μὲ τρόπον ἀντίστροφον θέλει διαγραφῆ ἡ Ίχνογραφία τῆς

βάσεως Β καὶ τοῦ Στυλοβάτου Γ, καθότι ἀφοῦ προσδιορισθῆ ἡ τομὴ αὐτῆς ὑπεράνω τῆς κορυφῆς εἰς τὸ σῶμα τοῦ κίονος, τὸ πρῶτον ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον παρίσταται εἰς τὸν ὀρθογώνιον ἐκείνου ὅστις παρατηρεῖ τὸ σῶμα ἀπὸ τὰ ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω, εἶναι ἡ περιφέρεια 1. 1, τοῦ κίονος α. Ὁρισθείσης τῆς περιφερείας ταύτης, περιγράφονται οἱ λοιποὶ συγκεντρικοὶ κύκλοι 2. 2, 3. 3, εἰς ὧν ὁ μὲν πρῶτος συνίσταται ἐκ τῆς ἐκφορᾶς τῆς ἀποφύγης β· ὁ δὲ ἄλλος ἐκφράζει τὴν Σπείραν γ. ἐφεξῆς δὲ διαγράφομεν τὴν Πλίνθον δ. οὖσαν τετράγωνον τὸ σχῆμα, καὶ ἐφαπτομένην τῆς ἐκφορᾶς τῆς Σπείρας· θέλομεν σχηματίσει τοιοῦτοτρόπως τὸ πρῶτον τετράγωνον 4. 4, ἐφαπτόμενον τοῦ κύκλου 3. 3, καὶ ἀκολουθῶς τὰ λοιπὰ τετράγωνα κατ' ἴσην ἀπόστασιν 5. 5, 6. 6, καθὼς ὀρίζονται ἀπὸ τὰ χωρίσματα καὶ τὰς προβολὰς τοῦ κυματίου ε. καὶ τοῦ κρηπιδώματος ζ. τὰ ὁποῖα περιγράφουσι τὸν κύβον τοῦ Στυλοβάτου Γ.

Ἐὰν συλλογισθῶμεν δλίγόν τι περὶ τῆς πρακτικῆς ταύτης ἀσκήσεως, θέλομεν ἔχει εὐκολίαν εἰς τὴν μηχανικὴν διαγραφὴν οἷας δὴποτε Ἰχνογραφίας Ὀρθογώσεως, ἢ Οἰκοδομῆς. Ἡ δὲ ἀσκῆσις αὕτη θέλει ὀδηγήσει τὸν νέον Ἀρχιτέκτονα εἰς τὸ νὰ ἐννοῇ καὶ νὰ μορφώσῃ τὰς Τομὰς καὶ καταγραφὰς, καὶ προσδεύων ἀκολουθῶς εἰς τὴν σπουδὴν, νὰ διαγράφῃ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Κτιρίων ἐν γένει.

ΠΕΡΙ ΤΟΜΩΝ ΚΑΘΕΤΩΝ.

Ἀφοῦ εἰς τὸ προηγούμενον μάθημα ἐδείξαμεν τίνι τρόπῳ διαγράφονται αἱ Ἰχνογραφίαι, καὶ ὄρισσαμεν τί εἶναι τὸ νὰ Ἰχνογραφῶνται τὰ σώματα ἐν Ὀρθογραφίᾳ, κατὰ τὰς Τομὰς τὰς ὁποίας ἔλαβέ τις ὑπ' ὄψιν εἰς ὅποιον δὴποτε σημεῖον τοῦ καθετοῦ ὕψους σώματος τινός, ἢ Οἰκοδομῆς, μεταβαίνομεν νὰ δείξωμεν τίνι τρόπῳ ἐκτελεῖται τοῦτο, δίδοντες παράδειγμα εἰς

τὴν διαγραφὴν τῶν Τομῶν τῶν δύο Τυρζηνικῶν Ἀψίδων, τῆς μὲν ἀπλῆς δηλονότι, τῆς δὲ μὲ Στυλοβάτην.

Εἶναι δὲ ἀναγκαῖον νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅσα ἐλέγχθησαν περὶ τῶν Ἰχνογραφῶν, ὅτι δηλαδὴ αὐταὶ δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ τομαὶ ὀριζόντιοι τῶν ὀρθογραφικῶν καθέτων ἀκτίνων. Ἐὰν τῶρα παρατηρήσωμεν τὰ αὐτὰ σώματα κατὰ πρόσωπον, θέλει μᾶς παρουσιασθῆ τὸ γεωμετρικὸν καὶ ὀρθογραφικὸν ὕψος τῶν σωμάτων τούτων ἢ τῆς οἰκοδομῆς κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτῆς θέσιν, προερχόμενον ἀπὸ τὰς ὀπτικὰς ἀκτῖνας, αἱ ὁποῖαι, ἀναχωροῦσαι ἀπὸ ὁποιοῦνδήποτε ἀντικείμενον ὀρθογραφικῶς διαγεγραμμένον, ὑποτίθενται παράλληλοι μεταξὺ τῶν, ὅσον καθέτως, ὅσον καὶ ὀριζοντίως· ἐπειδὴ δηλονότι, ὁ ὀφθαλμὸς ὑποτίθεται παρῶν, εἰς ὅλα τὰ σημεῖα, καὶ ἀκολουθεῖν τὰ κάθετα καὶ ὀριζόντια ἴχνη τῶν γραμμῶν, ὕψος δεχθῆ τὴν ἐντύπωσιν τῶν αὐτῶν ἀκτίνων, κειμένων παράλληλως πάντοτε μεταξὺ τῶν.

Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἔχει διαφόρως εἰς τὴν πρόσωπιν, ἐν ἧ αἱ ἀκτῖνες, συγκύπτουσαι πάντοτε εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον, σχηματίζουσι τὴν ὀπτικὴν πυραμίδα, καὶ δὲν καταντῶσι ποτὲ παράλληλοι μεταξὺ τῶν, ἐπειδὴ τὸ σημεῖον τῆς ἀποσκοπῆς, εἰς ὁποιοῦνδήποτε θέσιν ὑπάρχη, μένει ἀκίνητον, ὅλαι δὲ αἱ ἀκτῖνες συγκύπτουσι πρὸς αὐτό. Ἀλλ' εἰς ὀρθογραφικόν τι Σχέδιον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπη τις ἐνταυτῷ ὅτ' αὐτὰ τε ὀριζόντια καὶ κάθετα ἰχνογραφήματα, ἐπειδὴ καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα κρύπτουσι ἀμοιβαίως τὸ ἓν τὸ ἄλλο· καὶ ἐπομένως τὰ γεωμετρικὰ καὶ ὀρθογραφικὰ ὕψη ἐκφράζουσι τὴν κάθετον τομὴν τῶν ὀπτικῶν ὀρθογραφικῶν ἀκτίνων παράλληλων πρὸς τὸν ὀριζόντιον καὶ ἐπειδὴ αὐταί, ἕνεκα τῆς διευθύνσεως αὐτῶν ἐφάπτονται τῶν ὀριζοντίων ἰχνογραφημάτων, δὲν φαίνονται εἰμὴ τὰ ὕψη, ἤτοι τὰ κάθετα ἰχνογραφήματα ὅλων τῶν ἐκφορῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἰδιαίτεροι ἐξοχαὶ καὶ κοιλότητες.

Αἱ κατατομαὶ λοιπὸν οὐσιωδῶς δὲν εἶναι εἰμὴ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα μὲ τὰ ὕψη, ἢ μάλλον εἰπεῖν, εἶναι τὰ παρά-

πλευρά ὕψη τῶν αὐτῶν ἀντικειμένων, παρατηρουμένων πλαγίως.

Διὰ τὴν γνωρίσθη τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μερῶν, καὶ τῶν ἀλλεπαλλήλως προβεβλημένων ἄρθρων, ἔτι δὲ τὴν διάταξιν, ἥτοι τὴν ἐσωτερικὴν ὕψην τῶν ἀντικειμένων τούτων, καθ' ὅσον ἐνδιαφέρει νὰ σχηματίσῃ τὴν τομὴν αὐτῆς ἡ ὁποία εἶναι μία κάθετος διχοτομία, ἐπινοουμένη εἰς ὁποιοδήποτε σημεῖον τοῦ σώματος, καθὼς ἐπράχθη ὀριζοντεῖως πρὸς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἰχνογραφήματος ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι τὸ ἀντικείμενον, οὐσιωδῶς διχοτομεῖται κατὰ τὴν διεύθυνσιν ἀκριβῶς τὴν ὀριζομένην ὑπὸ εὐθείας γραμμῆς, ἀγομένης ἐπὶ τοῦ ἰχνογραφήματος.

Ἀφοῦ ἐννοήσαμεν εἰς τί συνίσταται μία καταγραφή, ἡ ὀρθογραφικὴ Τομὴ, ἃς μεταβῶμεν ἤδη νὰ περιγράψωμεν, πῶς ἡ τελευταία αὕτη δύναται νὰ παρασταθῇ ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Ὀρισθέντος τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τομὴ τις πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ εἶναι καλὸν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραγραφθῇ ἡ παραμικρὰ ἐσωτερικὴ διάταξις ἄνευ τῆς βοήθειας καταλλήλου τινὸς ἰχνογραφήματος, καὶ χωρὶς μιᾶς εὐθείας τεμνοῦσας τὸ ὅλον ὕψος τοῦ σώματος κατὰ τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον προϋποτίθεται τεμνόμενον.

Ἄς λάβωμεν λοιπὸν τὴν Ἀψίδα Τυρρηνικῆς Ἐργασίας, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ἡ ἀπλουστερα πασῶν, ὅπως ἐνεργήσωμεν ἐπὶ αὐτῆς τὴν κάθετον Τομὴν κατὰ τὸ κέντρον τοῦ κενοῦ τῆς ἰδίας, καθ' ὃν τρόπον φαίνεται πραγματικῶς ἐκτετελεσμένη εἰς τὴν ἐν τῷ Πίνακι Θ'. παριστανομένην Τομὴν.

Ἄς προσεξῶμεν ἀκολουθῶς ὅπως ἡ ἰχνογραφία, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ Τομὴ αὕτη προέρχεται, κεῖται ἐν καταγραφῇ κατωτέρω τοῦ ὕψους τῆς αὐτῆς Τομῆς, ὥστε τὰ στερεὰ καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς Ἀψίδος νὰ θεωρῶνται πλαγίως, ἐπειδὴ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ ἐργασία θέλει διευκολυνθῇ, καὶ ὁ σπουδάζων δὲν θέλει καταβάλλει πολλὴν κόπον διὰ νὰ ἐννοήσῃ τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν Τομὴν.

Τούτου γενομένου, ἐκ τῆς ἰχνογραφίας Α. τοῦ στερεοῦ τῆς

Ἀψίδος, ἃς ὑψωθῶσιν αἱ κάθετοι α, β, γ, δ. Αἱ κάθετοι ἀκτῖνες α, β, θέλουν συνιστᾶν τὸ πᾶχος ἤτοι τὸν ὄγκον τοῦ στερεοῦ, αἱ δὲ β, γ, τὴν καταγραφὴν τοῦ κίονος, ἐκφράζουσαι πᾶσον ἐξέχει οὗτος τοῦ στερεοῦ· ἡ δὲ κάθετος δ, θέλει δρίζει τὸ πᾶχος τῆς ἐκφορᾶς τῆς βάσεως. Ἐς ἀγθῶσιν ἀκολουθῶς τόσαι εὐθείαι δρίζονται, λαμβανόμεναι ἀπὸ τὰ διάφορα ὕψη τῆς προσόψεως, ὅποια εἶναι παραδείγματος χάριν τὸ ὕψος ε, ζ, τῆς ὅλης Ἀψίδος καὶ τοῦ ἐπίκειμένου θριγκοῦ, τὸ ε, η, τοῦ κίονος, τὸ θ, θ, εἰς τὸ ὅποιον ἀρχίζει ὁ σταθμὸς, μετὰ ταῦτα τὸ ὕψος τούτου, καὶ διαδοχικῶς τὰ ὕψη τῶν ἄλλων μερῶν, τούτεστι θέλουν σημειωθῆ αἱ γραμμαὶ αἱ δεικνύουσαι τὰς δρίζονταίους ἐγχαράξεις τῶν λίθων τοῦ κύκλου τῆς Ἀψίδος, καὶ τὸ ὕψος ἤτοι τὸ κενὸν αὐτῆς.

Μετὰ τοῦτο ἐκ τῆς Ἰχνογραφίας Β τοῦ κιονοκράνου, καὶ ἐκ τοῦ τμήματος τοῦ ὑπὸ τὸ ἐπιστύλιον μέρους, ἃς ἀναφερθῆ τὸ ἐξέχον μέρος, ἤτοι ἡ προβολὴ τοῦ κίονος καὶ κιονοκράνου ι, η, καὶ η, η, μὲ ὅλα τὰ ἄρθρα τούτου, καὶ ἃς καταγραφῆ ἐπάνω αὐτοῦ ὁ θριγκὸς μὲ τὰς ἰδικαιτέρας αὐτοῦ ἐκφορᾶς, καθ' ὃν τρόπον δεικνύει τῷ ὄντι ὁ ὄγκος Γ τοῦ τοίχου, ὅστις ὑπέρεκτεται τῆς ἰδίας Ἀψίδος ὑποτιθεμένου, ὅτι ἡ Τομὴ ἐγένεν εἰς τὸ προσδιορισθὲν σημεῖον.

Ἐκ τῆς διαγραφῆς τῆς Τομῆς ταύτης γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ σῶμα τοῦ κίονος μετὰ τῆς βάσεως καὶ τοῦ κιονοκράνου καὶ τοῦ σταθμοῦ, εἶναι μέρη δεικνύοντα ὅλας αὐτῶν τὰς ἐκφορᾶς, ὡς νὰ θεωροῦντο ταῦτα ἐν καταγραφῆ, διαφέροντα κατὰ τοῦτο τοῦ θριγκοῦ, ὅστις ὁμοῦ μὲ τὸν σφῆνα ἤτοι κλειδα τοῦ τόξου, παρίσταται ἀπὸ ἐπιφανείαν ἐπίπεδον περατουμένην ἀπὸ τὰς γραμμὰς τοῦ προτύπου σχήματος καὶ τοῦτο, διότι ἡ γραμμὴ τῆς Τομῆς, ἡ ὀρισθεῖσα κατὰ τὸ μέσον τῆς Ἀψίδος, ἀπέχει τῶν ἀντικειμένων τούτων, ὅσον ἀπέχει ἡ κάθετος τοῦ στερεοῦ τῶν πτερυγίων Δ Ε καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τὰ εἰρημένα μέρη οὐδεμίαν πάσχουσιν ἀλλοίωσιν, καθὼ κείμενα πολλὰ μακρὰν τοῦ

σημείου τῆς Τομῆς, πρᾶγμα τὸ ὅποσον δὲν ἔχει χῶρον εἰς τὸν Θριγκόν.

Ἐκ τῆς πρακτικῆς ταύτης ἀποδείξεως ἐννοεῖται εὐκόλως, ὅτι αἱ Τομαὶ συνίστανται καὶ περιγράφονται ὑπὸ τῆς διατομῆς τῶν ὀριζοντιῶν ἀκτίνων ἀγομένων ἀπὸ τὰ ὕψη τὰ ὀριζόμενα διὰ τῆς προσόψεως, καὶ ὑπὸ ἴσων καθέτων ἀκτίνων ἀγομένων ἀπὸ τὰς ἐκφορὰς τῶν διαφόρων ἰχνογραφημάτων.

Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τούτων, καὶ τοῦ προεκτεθέντος συστήματος θέλομεν προχωρήσει εἰς τὴν διαγραφὴν ὁποίας δῆποτε Τομῆς, καὶ εἰς τὰς πολυπλοκωτέρας τοῦ εἴδους τούτου ἐργασίας, καθὼς προσέτι εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν Τομῶν, οἷου-δῆποτε οἰκοδομήματος.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΕΤΩΜΑΤΩΝ.

Ἡ ἐξαισία καλλονῆ τοῦ Λετώματος τοῦ Καπιτωλίου καὶ τῶν παρ' ἡμῖν ναῶν, δὲν εἶναι γέννημα τῆς φαντασίας. Ἡ τέχνη ἐφευρε μέσον, ὥστε νὰ ἀπορρέωσι τὰ ὕδατα, ἀξιοθαύμαστον διὰ τε τὸ μεγαλοπρεπές, καὶ τὸ χάριεν αὐτοῦ· καὶ τὸ μέσον τοῦτο κατέστη τόσον ἀνγκυαῖον εἰς τὰ κτίρια, ὥστε καὶ εἰς τὰ κλίματα, ὕπου δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ βρέχῃ ἐὰν ἰδρῦετο ναὸς, ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν Λέτωμα ὅμοιον μὲ τὸ τοῦ Ναοῦ τοῦ Διός.»

(Κικέρ. περὶ τοῦ Ἰήτορος Βιβ. γ΄.)

Τὸ Λέτωμα, τὸ μεγαλοπρεπές τοῦτο κόσμημα χρεωστοῦμεν εἰς τὴν εὐφυίαν καὶ φιλοκαλίαν τῶν Ἑλλήνων (4), οἵτινες τὸ ἐξήγαγον ἐκ τοῦ σχήματος τῆς στέγης τῶν πρώτων ἰδρυμένων καλυθῶν. Οἱ Αἰγύπτιοι ἠγνόουν τὸν ἀξιόλογον τοῦτον καλλωπισμὸν, ἐπειδὴ, ὡς εἶναι γνωστὸν, καὶ τοὺς Ναοὺς καὶ τὰς πολυτελεστέρους αὐτῶν οἰκοδομὰς ἐσκέπαζον δι' ὄροφῆς ὀριζοντείας.

Ὅλοι συμφωνοῦσιν, ὅτι τὸ Λέτωμα συνιστᾶ ἐν τῶν πρωτίστων ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς καλλωπισμῶν· δυνάμεθα δὲ νὰ ἴδωμεν ὅποιαν μεγαλοπρεπεστάτην θέαν προστίθησιν αὐτὸ ὁσάκις στεφανώνει τὸν Πρύναον σεπτοῦ τινος Ναοῦ, τὸν Πρόδομον ἢ τὴν ἐξωτερικὴν Παστάδα βασιλικοῦ τινος Παλατίου.

Ἄς ὑποθέσωμεν τῷ ὄντι πρὸς μίαν στιγμὴν, ὅτι αἴρεται ἀπὸ τοῦ Παρθενῶνος τὸ Λέτωμα, τὸ ὅποιον χρησιμεύει ὡς κορωνίς

---

(4) Νομίζεται ὅτι μετεχειρίσθησαν τὸ Λέτωμα πρώτων φορὰν ἐν τινι Ναῷ τῆς Κορίνθου.

εις τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ πρόσοψιν, ὅπως ἀντικατασταθῇ τοῦτο δι' ὀποιοῦδήποτε ἄλλου καλλωπισμοῦ· θέλομεν ἰδεῖ ἀμέσως νὰ ἐλαττωθῆται σημαντικῶς τὸ μέγεθ τοῦ λαμπροῦ καὶ σεπτοῦ ἐκείνου Μνημείου τῆς ἀρχιτέκτονος.

Τὸ Λετώμα δὲν ἦτον ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν εἰμὴ μόνον εἰς τοὺς Προνάους· τόση ἦτον ἡ σημαντικότης, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδον εἰς αὐτό. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δὲ τὸ μεταχειρίζοντο κατὰ ταύτην μόνον τὴν χρῆσιν καὶ γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ Καῖσαρ Θέλων νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ ἀνακτόροις ἔκαμε χρεια ὅπως τύχη ἐπίτηδες ἀδείας παρὰ τοῦ δήμου.

Τὸ σχῆμα τοῦ Λετώματος πρέπει νὰ ἦναι πάντοτε τριγωνικόν, ἡ δὲ μόνη εἰς αὐτὸ προσήκουσα θέσις εἶναι ἡ ἐν τῇ κορυφῇ τῶν κτιρίων. Διὰ νὰ εὐαρεστῇ δὲ τὴν ὕψισιν, πρέπει νὰ ὀρίζεται ἀπὸ ἡπίαν ἐπίκλισιν καθότι, ἐὰν ὀρθωθῇ παραπολὺ θέλει φαίνεται βαρὺ καὶ ἀγοραῖον· καθὼς θέλει φαίνεται εὐτελὲς καὶ ἀσήμαντον, ἐὰν ἡ ἐπίκλισις αὐτοῦ εἶναι χαμηλὴ καὶ πεπεσμένη.

Ἀλλὰ δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ ἡ ἀξιεπίκαιρος αὕτη χρῆσις ἤρχισε νὰ ἐκπίπτῃ, ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι μεταχειρίσθησαν τὸ Λετώμα ἔνθα δὲν ἔπρεπε, καθὼς εἰς τοὺς ἐν τῷ Πανθέῳ Νεῖσους τοὺς ἐκ τῶν τοίχων ἐξέχοντας. Ἐπὶ τέλους δ' οἱ νεώτεροι ἔφεραν τὴν χρῆσιν εἰς κατάχρησιν, φθάσαντες νὰ θεωρῶσι τὰ Λετώματα ὡς ἀπλᾶ κοσμήματα, καὶ τάττοντες αὐτὰ ἔνθα δὲν ἐξέφραζον τὴν ἀληθῆ αὐτῶν σημασίαν, τοῦτέστι τὴν ἐπίκλισιν τῶν δύο κρασπέδων τῆς στέγης, ἐνῶ, ὡς παρατηρήσαμεν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ μεταχειρισθῇ τις ἐλλόγως εἰμὴ εἰς τὴν κορυφῇ τῶν κτιρίων, ὅπου ἡ στέγη φαίνεται ἐπικεκλιμένη. Τινὲς δὲ τῶν ἐπισήμων νεωτέρων τεχνιτῶν μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, διὰ νὰ καταστήσωσι τὸ οἰκοδόμημα μεγαλοπρεπέστερον, ἔκαμαν χρῆσιν τοῦ Λετώματος εἰς ἐπικύσμησιν θυρῶν καὶ παραθυρίδων· εἰς τὴν ὁποίαν περίστασιν αὐταὶ πρέπει νὰ ἦναι πολὺ διεστῶσαι ἀπὸ τοῦ Θριγκοῦ, καὶ τότε μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ παραλλάξῃ τις καὶ τὸ σχῆμα αὐτῶν, μεταχειρίζο-

μενος τὰ Ἀετώματα ἐναλλάξ τριγωνικά καὶ κυκλοειδῆ. Πρακτικώτερον ὅμως, ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο σχῆμα δεικνύει μεγαλύτερον ὄγκον.

Ἄς ἀναλάβωμεν τὴν περιγραφὴν τῆς ἐπικλίσεως, ἣτις πρέπει νὰ δίδεται εἰς τὰ Ἀετώματα, καθότι ἐκ τῆς ὀρθῆς ἀναλογίας τῆς ἐπικλίσεως ταύτης ἐξαρτᾶται τὸ μεγαλοπρεπὲς ἢ εὐτελὲς τῆς θεᾶς αὐτῶν. Εἰς ὕσων ἠμπόρεσαν νὰ ἐξάξωσιν ἐκ τῆς ἀντιπαρθέσεως τῶν περιφημοτέρων Μνημείων Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νομισθῇ ὡς βέβαιον, ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι ἀκολούθουν, διὰ νὰ προσδιορίζωσι τὴν ἐπίκλισιν σταθεροὺς κανόνας. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν Μνημείων ἐξάγεται ὅτι οἱ Ἕλληνες κατεσκεύασαν τὰ Ἀετώματα πολὺ χαμηλότερα τῶν Ῥωμαίων. Γνωστὸν δὲ εἶναι, ὅτι διὰ νὰ ὀρισθῶσι τὰ πρῶτα, περιγράφεται ἐν ἰσόπλευρον τρίγωνον, τοῦ ὁποῦοι τὴν βᾶσιν συνιστᾷ ὁ μικρὸς κανὼν τῆς ὑδροβέβας τοῦ ὀρίζονταίου Γείσου καθ' ὄλον αὐτοῦ τὸ μῆκος· στηρίζεται ὁ πούς τοῦ διαβήτου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τριγώνου, καὶ ἀκολουθῶς λαμβανομένης ἀκτίνος ἴσης μὲ μίαν τῶν πλευρῶν τοῦ αὐτοῦ τριγώνου σημειοῦνται ὑπερῶν αὐτοῦ τμήμα κύκλου περατούμενον εἰς τὰ δύο ἄκρα τοῦ ὄλου κανόνος τὸ ὅποιον χρησιμεύει ἵνα προσδιορίξῃ τὸ ὕψος τοῦ Ἀετώματος, τούτέστι τὸ σημεῖον ἐνθα συνενδύονται τὰ δύο ἐπικεκλιμένα γεισώματα. Εἰς τὸν κανόνα τοῦτον προσεγγίζει τὸ ὕψος τῶν Ἀετωμάτων τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Θεσείου, καὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.

Γνωστὸν εἶναι προσέτι, ὅτι διὰ νὰ εὐρεθῇ τὸ ὕψος τῶν Ῥωμαϊκῶν Ἀετωμάτων διαίρεται εἰς δύο ἴσα μέρη ἡ ἀνωτέρα γραμμὴ τοῦ τελευταίου ἄρθρου τοῦ Γεισώματος, καὶ ἀθροίστης ἀκολουθῶς μιᾶς καθέτου ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς διαίρεσεως, ἴσης μὲ τὸ ἐν τῶν εἰρημένων δύο μερῶν, στηρίζεται εἰς τὴν κορυφὴν τῆς καθέτου ταύτης ὁ εἰς τῶν ποδῶν τοῦ διαβήτου, καὶ ἀφ' οὗ φερθῇ ὁ ἄλλος πούς ὥστε νὰ ἄπτεται μιᾶς τῶν ἐσχάτων ἐκφορῶν τοῦ Γεισώματος, περιγράφεται τμήμα κύκλου, τὸ ὅποιον,

ὡς εἰς τὴν πρώτην περίστασιν ὀρίζει, τὴν κορυφὴν τοῦ Ἀετώματος. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ὅστις, μὲ μικροτάτην διαφορὰν, παριστάνει μεταξὺ τοῦ ὕψους καὶ τῆς βάσεως τοῦ Ἀετώματος τὸν λόγον $\frac{2}{3}$, εὐρίσκεται κατεσκευασμένον τὸ Ἀετώμα τοῦ Κορινθίουργοῦ Προδόμου, ὅστις παρέχει εἴσοδον εἰς τὸ Πάνθειον τοῦ Ἀγρίππα.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τινὲς μὲν τῶν Συγγραφέων τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἠκολούθησαν, ὅπως προσδιορίσωσι τὸ ὕψος τοῦ Ἀετώματος, τὸν ἑλληνικὸν, τινὲς δὲ τὸν ῥωμαϊκὸν τρόπον, καὶ ἄλλοι τέλος παρεδέχθησαν ἓνα τρόπον διάμεσον μεταξὺ τῶν δύο τούτων. Οὐδὲ κανεῖς, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν, ἠσχολήθη ποτὲ ἓνα θέσῃ ἓνα κανόνα, ὅστις, μεταβάλλων τὸ ὕψος αὐτῶν ἀναλόγως τῆς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας ἐκτάσεως τῆς βάσεώς των, νὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγία ἀσφαλῆς εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα· πρέπει δὲ νὰ παρατηρήσωμεν προσέτι, ὅτι ἡ ἀναλογία αὕτη ἴσως δὲν ἀρμύζει καλῶς εἰς ἓνα Πρόδομον τετράστυλον, καθὼς ἀρμύζει εἰς τοὺς ἑξαστύλους, ὀκταστύλους κ.τ.λ., καὶ τὴν αὐτὴν παρατήρησιν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἔργασίας, τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις, ἐνῶ ἐκάστη ἔχει ἰδίαν ἀναλογίαν εἰς τὸ ὕψος, καθὼς καὶ εἰς τὸ πλάτος τῶν διαστυλίων.

Ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη ἔχει ὀρθῶς, οὐδεὶς θέλει ἀρνηθῆ τοῦτο· καθὼς προσέτι εἶναι κοινῶς ὁμολογούμενον, ὅτι εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀναλογιῶν ὑπάρχει ἐν ὅριον, πέραν τοῦ ὀποίου, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἀρμύζει καλῶς καὶ εὐχαριστεῖ, ἀχθὲν εἰς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας διαστάσεις, ἀποβαίνει δυσάρεστον καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀφόρητον. Καὶ τὸ νὰ ἐπιχειρήσῃ τις τὴν εὑρεσιν κανόνος, ὅστις νὰ πληροῖ δεόντως τὴν προεξηγηθεῖσαν ἀνάγκην δὲν εἶναι βεβαίως πρᾶγμα εὐκόλον. Αὐτὸς ὁ Βιτρούβιος θέσας εἰς πολλὰ χωρὶα τοὺς τοσοῦτους κανόνας, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται ὡς τόσα παραγγέλματα, προσδιορίζει τροπολογήσεις τινὰς ἐλλογωτάτας, ἐφαρμοστέας κατὰ τὰς περιστάσεις· ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ Ἀε-

τώματα δὲν περιγράφει εἰμὴ μόνον τρόπον ἵνα προσδιορισθῶσιν ὁ δὲ τρόπος οὗτος συνίσταται κατ' αὐτὸν εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ ἀνωτάτου μήκους τοῦ ὀριζοντείου Γεισώματος εἰς ἑννέα ἴσα μέρη, ἐν τῶν ὁποίων ἀποδίδει εἰς τὸ ὕψος τοῦ Τυμπάνου εἰς δὲ τὴν ἐπίκλισιν τούτου, ἔταν αὐτὴ εὐρεθῆ, πρέπει νὰ προστεθῶσιν ἀκολουθῶς τὰ γεισώματα τὰ συνιστῶντα τὸ Λέτωμα. Ἀλλ' ὁ Βιτρούβιος δὲν ἐξηγεῖται μὲ ὕλην τὴν σαφῆνειαν πόθεν πρέπει νὰ λαμβάνεται τὸ ὕψος τοῦτο, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει τὸ Τυμπάνον ὁ δὲ μεταφραστὴς καὶ σχολιαστὴς αὐτοῦ Μιχαήλσιος Γαλιάνης, ἀκολουθῶν τὴν μέθοδον ἣτις εἶναι γενικώτερον παραδεσμένη, κάμνει αὐτὸ νὰ ἀρχίζῃ ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου ἄρθρου.

Ὁ δὲ λόγος τοῦ $\frac{1}{9}$ ἀντὶ νὰ δεικνύῃ τὸν τρόπον δι' οὗ ἄγεται τὸ Λέτωμα, μᾶς διδάσκει μόνον πῶς νὰ ὀρίσωμεν τὸ ὕψος τοῦ Τυμπάνου καὶ δυσκόλως θέλομεν φθάσει μετὰ ταῦτα νὰ συντελέσωμεν τὸ Λέτωμα τῇ προσθήκῃ τῶν ἐπικεκλιμένων δύο γείσων. Καὶ τῷ ὄντι, ὀρισθέντος τοῦ ὕψους τοῦ Τυμπάνου, πρέπει ψηλαφῶντες οὕτως εἰπεῖν, νὰ προσδιορίσωμεν ἐπὶ τοῦ κανόνος τῆς ὑδροζόρας τοῦ ὀριζοντείου γείσου τὰ πέρατα τῶν δύο πλευρῶν τοῦ τριγώνου, ἅτινα συνιστῶσι τὸ Τυμπάνον. Μετὰ τὸ ὁποῖον πράγμα, ἤμποροῦμεν νὰ σημειώσωμεν τὰς παραλλήλους γραμμὰς τῶν διαφόρων ἄρθρων τῶν συγκροτούντων τὰ ἐπικεκλιμένα δύο γεισώματα. Παρατηρητέον ὅμως, ὅτι ἐκ τῆς Βιτρούβιανῆς ταύτης μεθόδου συμβαίνει, ὥστε, ἐὰν κάμωμεν χρῆσιν γείσου ἐκ πολλῶν ἄρθρων συνισταμένου, τὸ Λέτωμα κατανατᾷ ὑψηλότερον τοῦναντίον δὲ ἀκολουθεῖ, ἐὰν μεταχειρισθῶμεν γείσων ἐσχηματισμένον ἐξ ὀλίγων καὶ ἐλαφῶν ἄρθρων.

Ὁ Λέων Βαπτιστῆς Ἀλβέρτης εἰς τὴν ἀξιόλογον αὐτοῦ περὶ Ἀρχιτεκτονικῆς Πραγματείας, ἀναφέρων τὸ αἴτιον διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι καλὸν, ὥστε τῶν Ναῶν αἱ Ὀροφαὶ νὰ ἦναι καμαρωταὶ μᾶλλον ἢ ξύλιναί (1), προσθέτει (καὶ σημειωτέον ὅτι μόνον εἰς τὸ χω-

(1) «Io vorrei, dic' egli, che i Templi si perche si arrecano dietro maggior dignità, si ancora perchè sono più durabili, eterni, fussino

ρίον τούτο ποιῆ μνείαν τοῦ ὕψους τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ δίδεται εἰς τὰ Ἀετώματα) «ὅτι, διὰ νὰ διατηρηθῇ μία τις μεγαλοπρέπεια, θέτονται τὰ Ἀετώματα ἐπὶ τῶν θύλων, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:» «λαμβάνεται οὐχὶ πλέον τοῦ τεταρτημορίου, οὐδὲ »ἑλαττον τοῦ πεμπτημορίου, τοῦ πλάτους τοῦ προσώπου ἔνθα »ἴσταται ὁ θριγκὸς, καὶ τοῦτο χρησιμεύει ὡς τὸ ἀνώτατον κεν- »τρικὸν σημεῖον, ἐκ τοῦ ὁποῖου πρέπει νὰ κατέρχωνται αἱ σα- »γόνες τοῦ Ἀετώματος», ἐνωσὼν διὰ τούτων τὰ δύο ἐπικεκλι- μένα γείσα. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται, ὅτι οὗτος, θέλων νὰ εὕρῃ τὸ ὕψος τοῦ Ἀετώματος, δὲν ἔκαμνε χρῆσιν τοῦ μήκους τοῦ ὀριζον- τείου γείσου, ἀλλὰ τοῦ πλάτους τοῦ προσώπου· καὶ προσέτι παραδέχεται τὴν ἀρχὴν, ὅτι τὸ ὕψος τοῦτο πρέπει νὰ παραλλά- σῃ (ἐνωσεται κατὰ τὰς περιστάσεις) μεταξὺ τοῦ $\frac{1}{4}$ καὶ τοῦ $\frac{1}{8}$ τοῦ πλάτους τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Εἶναι δὲ ἄξιον παρατηρή- σεως ὅτι θέλων νὰ δείξῃ πόσον ἐτιμάτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ διὰ τοῦ Ἀετώματος κόσμησις ἐκφράζεται οὕτω: «Λέγουσιν, ὅτι τόσῃ μεγαλοπρέπειαν ἐμποιοῦσιν ἐπὶ τῶν οἰκοδομημάτων τὰ Ἀετώματα, ὥστε καὶ τὰ Βασίλεια τοῦ Διὸς, μολονότι ποτὲ δὲν βρέχει ἐπὶ τοῦ Οὐρανοῦ, δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι καλῶς ἄνευ Ἀετώματος» (4).

Ἄς ἐπισυνάψωμεν τώρα τὴν γνώμην καὶ τὴν μέθοδον ἣν ἠ- κολουθήσαν ἄλλοι ἐπιφανεῖς Ἀρχιτέκτονες ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

«quasi tutti in volta; et non so veramente d'onde si proceda chè non »si trova quasi alcun Tempio celebrato, che non sia caduto nella cala- mità del fuoco.» Traduz. di Cosimo Bafoli). Καὶ ἀκολουθεῖ ἐπισημῶν ἓνα πρὸς ἓνα πάντας τοὺς περιφημότερους Ναοὺς τῆς ἀρχαιότητος, Αἰγυπτιακοῦ, Ἑλληνικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ, ὅσοι κατηναλώθησαν ὑπὸ τοῦ πυρός.

(1) Dicono che i frontespici arrecano tanto di grandezza alle fab- briche, che le celesti case del gran Giove, sebbene la su non piove mai non possono star bene senza il frontispicio.

Ὁ Σέρλιος ἐξηγεῖ πρῶτον εἰς ἡμᾶς τὸν τρόπον τοῦ ἄγειν τὸ Λέτωμα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Βιτρουβίου· δὲν λείπει δὲ νὰ ἐνθυμίση καὶ ἐκείνον ὅστις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς καταβάσεως τῆς καθέτου εἰς τὸ κέντρον, προσθέτων ἐν ταυτῷ, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ δοθῇ ποτὲ μὲν τὸ $\frac{1}{6}$, ποτὲ δὲ τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ μήκους τῆς βάσεως. Ἀλλ' αὐτὸς ἠκολούθησε καὶ ἄλλον κανόνα ἀποδιδόμενον ὅλως εἰς αὐτὸν, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ Λέτωμα ἀποβαίνει χαμηλότερον καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ. Καὶ ἀγκαλὰ δὲν ἐκφράζεται εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ τρόπου τούτου μὲ ἀρκετὴν σαφήνειαν, μολταυτα ἐξάγεται, ὅτι πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ πρέπει νὰ ληρῆθῃ τὸ ὅλον μήκος τοῦ γείσου καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς καθέτου· μετὰ ταῦτα νὰ ἐπιτεθῇ εἰς τὸ κατώτατον ἄκρον ὃ εἰς τῶν ποδῶν τοῦ διαθῆτου, καὶ ἀφοῦ ἀνοιχθῇ οὗτος ἕως οὗ φθάσῃ ὁ ἄλλος ποῦς εἰς τὴν μεγαλητέραν ἐκφορὰν τοῦ εἰρημένου γείσου, νὰ περιγραφθῇ δι' αὐτοῦ τὸ τόξον, τὸ ὁποῖον θέλει χρησιμεύει νὰ ὀρίσῃ ἐπὶ τοῦ κέντρον τὸ ὕψος τοῦ Λετώματος. Ἀλλὰ διὰ τοῦ κανόνος τούτου ἤθελε προκύψει Λέτωμα λίαν πεπιεσμένον, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ τὸ ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς προσθέτει ἐν Κεφαλαίῳ Η τοῦ Δ'. Βιβλίου, ἐν ᾧ παρατηρεῖται, ὅτι τὸ Τύμπανον ἴσούται σχεδὸν μὲ τὸ ὕψος τοῦ περιέχοντος αὐτὸ γείσου. Πλὴν ὁ Σέρλιος προτείνει τὴν χρῆσιν τούτου εἰς τὸ τοξοειδὲς Λέτωμα, λέγων, ὅτι δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς θύρας, παράθυρα, καὶ ἄλλας ἐπικοσμήσεις τὰ γεισώματα τῶν ὁποίων ἔχουσιν ὀλίγα ἄρθρα. Ἐπομένως τὴν μέθοδον ταύτην τοῦ Σερλίου δὲν θέλει δυναθῆ τις νὰ μεταχειρισθῇ προσηκόντως εἰς τὴν σύσασιν τοῦ ὕψους πρῶτευτότος τινὸς Λετώματος, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ στεφανώνῃ τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ οἰκοδομήματος, ἐξαιρουμένου τοῦ Προδόμου κοιμητηρίου τινὸς, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐὰν μετὰ τῶν λοιπῶν διακριτικῶν γνωρισμάτων δώσῃ τις Λέτωμα λίαν χαμηλὸν συντεθεμένον μεθ' ὀλίγων ἄρθρων, θέλει ἐπιτύχει περισσότερον τοῦ χαρακτηῆρος τῆς χρήσεως τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐφήρμοσαν ἴσως εἰς τὰ

προτύλεια τῶν νεκροπόλεων. Ἰπὸ τοῦ λόγου τούτου ὀδηγοῦ-
μενός τις, θέλει ἐφαρμόσει Ἀετώμα ἔχον ὁμοίως χαμηλὰς ἀνα-
λογίας καὶ ἐπὶ τῶν Ναῶν ὅσοι χρησιμεύουσιν εἰς τὰ Κοιμητή-
ρια, καὶ ἐπὶ τῶν ναύσκων τῶν μνημείων.

Ὁ Μιχαὴλ Σαμμικέλης ὀρίζων τὸ ὕψος τοῦ Ἀετώματος ἐ-
πλησίασεν εἰς τὰς ἀναλογίας τῶν Ἑλλήνων μᾶλλον, ἢ τὰς τῶν
Ῥωμαίων, καθὼς φαίνεται εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδομηθείσας Πύ-
λας τῶν πόλεων, καὶ εἰς ἄλλα δημόσια, ἢ ἰδιωτικὰ οἰκοδομημα-
τα, ἐν οἷς ἡ ἀναλογία ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἶναι τὰ $\frac{9}{13}$ τῆς βάσεως
των. Εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχον
εἰσέτι δημοσιευθῆ τὰ περὶ τῶν ἐπισήμων ἑλληνικῶν μνημείων
τοῦ Λερσίου καὶ τῶν δύο Ἀγγλῶν Ἀρχιτεκτόνων καὶ Ζωγράφων
Στουάρτου καὶ Ρέβεττίου (1). Εἶναι προσέτι βέβαιον, ὅτι ὁ Σαμ-
μικέλης, ἐξέχων κατὰ τε τὴν Ἀστυκὴν καὶ Πολεμικὴν Ἀρχιτεκ-
τονικὴν, ἀπεστάλη περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατον-
ταετηρίδος ὑπὸ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας εἰς Πελοπόννησον,

---

(1) Τὸ τετράτομον σύγγραμμα τῶν δύο τούτων εἰδημόνων Ἀρχιτεκτόνων καὶ
Ζωγράφων Στουάρτου καὶ Ρέβεττίου χαίρει δικαίως φήμην εὐρωπαϊκὴν, καὶ θεω-
ρεῖται τὸ ἄριστον ὅλων ὅσα σκοπεύουσι νὰ διασαφίσωσι τὰ λαμπρὰ μνημεῖα καὶ
θαυμαστά λείψανα τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. Οἱ ἀξιώπαινοι οὗτοι τεχνῖται μετ' ἀ-
πιστεύτου ἐπιμελείας καὶ ζήλου ἐπιχειρήσασαν νὰ ἐρευνήσωσι καὶ συνάξωσι μὲ
σπανίαν, μᾶλλον δὲ θρησκευτικὴν, ἀκριβείαν τὰ μνημεῖα καὶ τὰ λείψανα ἐκεῖνα,
μὴ φεισθέντες ἐπιμελείας οὐδὲ κόπου εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ πιστὴν ἀπεικό-
νησιν πάντων, ὅσα ἐσώζοντο ἐπὶ ἐν τῶν τοσούτων ἐκείνων οἰκοδομημάτων, ἐν οἷς
ἢ τε ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ ἀπεδείξατο πᾶσαν αὐτῶν τὴν λαμπρότητα.
Ἄντι τῶν ἀορίστων καὶ ἀσαφῶν γνώσεων ἀντιεσθῆσαν οὗτοι γεγονότα ἐπιμελῶς
παρατηρηθέντα, καὶ διὰ τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀθηνῶν παρέσχον ἡμῖν, κατὰ τὴν
κρίσιν τῶν εἰδημόνων τῆς τέχνης, εἰς τὸ ὅλον αὐτῶν, τὰ γενήσια καὶ καθαρὰ
πρωτότυπα τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τῶν προγόνων ἡμῶν.

Καίτοι δὲ τὸ σύγγραμμα τῶν δύο τούτων ἐπιφανῶν τεχνιτῶν σκοπὸν ἔχει
τὴν περιγραφὴν τῶν ἀρχαιότητων τῶν Ἀθηνῶν, δὲν περιορίσθησαν ὅμως νὰ πρα-
γματευθῶσι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο διὰ μόνων τῶν ἀρχῶν τῆς τέχνης, ἀλλ' ἀνέ-
πτυξαν μετὰ πολυμαθείας καὶ ἀκριβείας πᾶν τὸ ἀφορῶν τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τῶν
αὐτῶν μνημείων, καὶ τὸν ἀνάκθεον προορισμὸν αὐτῶν. Ὅτι δὲ καθιστᾷ πολυτι-
μότερον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύγγραμμα, εἶναι ὅτι διέσωσεν ἡμῖν ὄλοσχερῆ οὐκ

ἵνα ὀχυρώσῃ τὰς πόλεις τῆς Ἑνετικῆς κυριαρχίας, ἐπαπειλουμέ-
νας ἀπὸ τὸν ἀνήσυχον καὶ υπερήφρανον Σολιμάνον τὸν Β'. Ἐκεῖ
δὲ εὗρον εὐκαιρίαν νὰ θεωρήσῃ τὰς Ἀρχαιοτάτης αἵτινες τότε
διετηροῦντο καλῆτερον, καὶ νὰ συλλάβῃ τὸν κανόνα τὸν ἀντισ-
τοιχοῦντα σχεδὸν πρὸς τὰς ὁποίας παριστάνει ἀναλογίας τὸ Ἀ-
έτωμα τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἄλλων Ἑλληνικῶν Μνημείων· καθὼς
προσέτι πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς βέβαιον, ὅτι ἐκ τῆς σπουδῆς ταύ-
της ἐξῆξεν αὐτὸς τὸν ἀφελῆ καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐκείνον ῥυθμὸν
τὸν ὁποῖον μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν ἐφήρμοσεν εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ
σχεδιασθέντα Κτίρια (1).

Ὁ Παλλάδιος καὶ ὁ Σκαμόκιος ἠκολούθησαν τὸ ὕψος τῶν
Ῥωμαϊκῶν Ἀετώματων, λαλοῦντες μόνον περὶ τοῦ $\frac{1}{9}$. Ὁ Σκα-
μόκιος μάλιστα παραγγέλλει τὴν παραδοχὴν τῆς ἀναλογίας
ταύτης διὰ πᾶν Ἀέτωμα ἀδιακρίτως, ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν εἶναι
ἡ καλλιτέρα, καὶ ἐκείνη, ἣτις φαίνεται ἐφρημοσμένη ἐπὶ τοῦ
Ἀετώματος τοῦ Προδόμου ἐν τῷ Πανθέῳ. Ὁ δὲ Παλλάδιος εἰς
πολλὰ αὐτοῦ οἰκοδομήματα, καὶ ἰδίως εἰς τὰς προσόψεις τῶν
Ἀγροικιῶν, ἔκαμε χρῆσιν Ἀετώματων πολλὰ ὑψηλῶν, τὰ ὅποια
υπερβαίνουν τὸν εἰρημένον κανόνα· Ὁ περιφανῆς οὗτος Ἀρχι-
τέκτων, ὁ τὰ μέγιστα συντελέσας εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἀρ-
χιτεκτονικῆς διὰ τῆς ἀγγινοίας αὐτοῦ, καὶ διὰ τῆς μεγάλης
σπουδῆς, ἣν ἔκαμεν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων ἐν τε Ἰταλίᾳ καὶ

ὀλίγα τῶν οἰκοδομημάτων, ὅσα κατὰ μέρος κατεστράφησαν ἢ ἐβλάθησαν κατὰ
τὸν τελευταῖον ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα. Ἐς διαμῆνη τοῖνον ἀθάνατος ἡ μνήμη
τῶν δύο Ἀγγλων Ἀρχιτεκτόνων καὶ ζωγράφων Στουάρτου καὶ Ρεζεττίου.

(1) Ἡ ἡμετέρα Βασιλικὴ Πύλη, καὶ ἡ τοῦ Νέου φρουρίου κατὰ τὸν λιμένα,
κεχωσμένη ἐν μέρει, παριστάνουσι εἰς τὸ ὅλον καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας αὐτῶν
τὸν ῥυθμὸν τοῦ Σαμμικέλου, καὶ νομίζομεν, ὅτι δὲν ἀπατώμεθα θεωροῦντες ἀμ-
φοτέρως ταύτας ἀρχιτεκτονικαίως κατὰ τὰ Σχέδια τοῦ Μιχαὴλ Σαμμικέλου ἢ
τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Ἰερωνύμου Σαμμικέλου· αἵτινες πολλὰκις ἐκομίσθησαν κατὰ
διαταγὴν τῆς Πολιτείας ἐξ Ἑνετίας εἰς Κέρκυραν δι' ὀχυροποιίαν—Τερμάνζας
Βίσι τῶν ἐπισχημοτέρων Ἀρχιτεκτόνων καὶ Ἀγαλματοποιῶν Ἑνετῶν ὅσοι ἤκμασαν
κατὰ τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα.

ἐν Νίμῃ τῆς Προβιγγίας, τὰ ὁποῖα ὄλα ἐπανειλημμένως κατεμέ-
 τρησεν, ἀρῆκεν ἡμῖν ἐν τοῖς Ναοῖς τοῦ Σωτῆρος, τοῦ Ἁγίου Γε-
 ωργίου, καὶ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῶν ἀμπέλων ἐν Βενετία, τὸ
 παράδειγμα τῶν ἡμικετωμάτων, δεικνύοντων τὰ ἡμίστεγα
 ὅσα σκεπάζουσι τὰ μικρὰ ἐκατέρωθεν πτερὰ τῶν εἰρημένων
 Ναῶν. Ὁ Μιλητίας ἐπιδοκιμάζει τὸ τοιοῦτον, λέγων «ὅτι εἰς
 »Οἰκοδομὰς τινὰς ἔνθα τὸ μεσαῖον μέρος ὑπέρκειται τῶν παρα-
 »πλεύρων, ὥστε κατὰ μὲν τὸ μέσον ὑπάρχει ὄροσφῆ ἐντελής, ἐπὶ
 »δ' ἐκατέρου τῶν πτερῶν ἐν Ἡμίστεγον, δυνατὸν νὰ κατασκευ-
 »ασθῆ εἰς τὸ μέσον Ἄετωμα, ὑποκάτω τοῦ ὁποῖου νὰ εἰσχω-
 »ρῶσιν ἐκατέρωθεν τὰ δύο ἡμικετώματα, ὡς ἔπραξεν ἐλλόγως ὁ
 »Παλλάδιος εἰς τινὰς Ναοὺς». Εἰς δὲ τὰς Ἀρχὰς αὐτοῦ περὶ
 Πολιτικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, ἐπαριθμῶν προηγουμένως ὄλας τὰς
 καταχρήσεις ὅσας οἱ νεώτεροι ἔπραξαν τοῦ καλλίστου τούτου
 τῶν κοσμημάτων, τὸ ὁποῖον οἱ πολλοὶ μετεχειρίσθησαν ὡς ἐπὶ
 τὸ πλεῖστον ἀκαταλλήλως, ὥστε μετήλλαξαν καὶ τὸ σχῆμα
 αὐτοῦ, προσθέτει. «Ὅτι ἡ ἀναλογία τοῦ Ἄετώματος ἐξαρτᾶται
 »ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, καθ' ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀρισθῆ
 »μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀναλογία εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις. Ὅσάκις
 »μὲν ἡ βᾶσις τοῦ Ἄετώματος εἶναι βραχεῖα, τὸ ὕψος αὐτοῦ
 »πρέπει νὰ αὐξάνεται· ὁσάκις δὲ ἐκείνη εἶναι ἐκτεταμένη τοῦτο
 »πρέπει νὰ μειοῦται· Καὶ τῷ ὄντι, ἐὰν μικρὸν τι Ἄετωμα γίνῃ
 »χαμηλὸν, τὸ ἐπικεκλιμένον αὐτοῦ γείσον (τὸ ὁποῖον ἔχει πάν-
 »τοτε τὸ αὐτὸ ὕψος, ὅποιον δὴποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ μήκος τοῦ
 »Ἄετώματος), δὲν θέλει ἀφήσει διάστημα εἰς τὸ Τύμπανον, ἢ
 »τοῦλάχιστον πολλὰ μικρὸν. Ἐὰν δὲ μέγα τὸ Ἄετωμα γίνῃ ὑ-
 »ψηλὸν θέλει φαίνεται βαρὺ».

Τὸ παράγγελμα τοῦτο εἶναι ἐν τῶν καλλίστων, καὶ δὲν ὤ-
 φειλε νὰ παραμελῆται. Πλὴν αὐτὸς ἀκολούθως ὀρίζει ὡς εὐρυ-
 θμότατον τὸ ὕψος τοῦ $\frac{1}{4}$ μέχρι $\frac{1}{3}$ τῆς βάσεως, κατὰ τὴν ἔκτα-
 σιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ καλυπτομένου σώματος.

Ὁ Ἰππότης Κουαρέγκης, ἀρχιτέκτων μεγάλης ἱκανότητος,

καὶ ὁ ὁποῖος ἔδειξε φαντασίαν γόνιμον, ἐπινοήσας τὰς Ἱχνογραφίας τῶν πολλῶν καὶ παντοίων οἰκοδομημάτων ὅσα ἀρχιτεκτονήθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ῥωσίᾳ ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β', μετεχειρίσθη εἰς τὰ Λετώματα, ἅτινα καθορίζουσι τὰς προσόψεις, τὴν ἀναλογίαν τῶν Ἑλλήνων, ἀκολουθῶν τοὺς λόγους τῶν $\frac{9}{13}$, $\frac{9}{14}$, $\frac{9}{15}$, δι' ὧν τὰ οἰκοδομήματα αὐτοῦ ἀποβαίνουσι λίαν εὐσχημα καὶ εὐχαριστοῦντα τὴν ὕψαι.

Ἐξ ὧσων εἶπομεν μέχρι τοῦδε ἐξάγεται, ὅτι θέλων τις νὰ ὀρίσῃ τὸ ὕψος τῶν Λετωμάτων, μὴ ἀπομακρυνόμενος πολὺ ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατέλιπον ἡμῖν οἱ Ἀρχαῖοι σεπτὰ παραδείγματα, ὀφείλει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κτιρίου καὶ εἰς τοὺς ὀπτικὸς νόμους, ἵνα καὶ διὰ τῆς ἐπικοσμήσεως ταύτης τύχῃ τοῦ ποθομένου δὲν ἀρκεῖ ἡ γνώσις τῶν παρὰ ταῖς Ἀρχαῖοις, οὐδὲ ἡ καλὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἐγνωσμένων κανόνων, ἀλλὰ πρέπει νὰ συντελέσῃ πρὸς τοῦτο ἡ εὐφυΐα καὶ φιλοκαλία τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὡς λαμβάνουσαι μέρος ἐνδιαφέρον. Πλὴν τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ εἶναι ἔμφυτον εἰς τοὺς Ἕλληνας· οὗτοι δὲ ἔχουσι προσέτι καθῆκον ἱερὸν νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν τοὺς ἀρχιτεκτονικὸς Κόσμους ἀμιγεῖς, καὶ καθὼς φαίνονται εἰς τὰ περιφανέστατα μνημεῖα τῶν Πατέρων αὐτῶν. Οἱ τρεῖς οὗτοι Κόσμοι, ὁ Δωρικὸς, ὁ Ἰωνικὸς καὶ ὁ Κορινθιακὸς, οἵτινες σὺν τῇ ἀφελείᾳ ἔχουσιν ὅλον τὸ ἀξιοπρεπές, ὁμοῦ μὲ τὰ ἰδιαιτέρα αὐτῶν γέισα, συνιστάμενα ἐξ ὀλίγων, ἀλλ' ἐκφραστικῶν καὶ ἐμφαντικῶν ἄρθρων, εἶναι πολὺ χρησιμώτεροι τῶν λεγομένων Ῥωμαϊκῶν Κόσμων πρὸς σχηματισμὸν ἐνὸς εὐρύθμου Λετώματος.

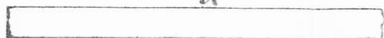

ΠΙΝΑΞ.

Τῶν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει περιεχομένων.

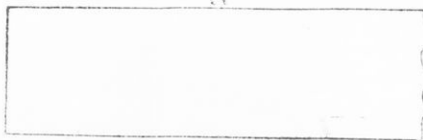
	<i>Σελ.</i>
Ἱστορικὴ Σύνοψις περὶ τῆς Ἀρχῆς τῆς Ἀστυκῆς Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῶν Ἔργασιῶν ἢ Τρόπων αὐτῆς.	3
Συμβουλὴ πρὸς τοὺς νέους οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσι νὰ διαγράψωσι τὴν Ἀστυκὴν Ἀρχιτεκτονικὴν. . . .	13
Περὶ τῶν κυριωτέρων μερῶν τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Ἔργασιῶν ἢ Κόσμων καὶ τῆς διατάξεως αὐτῶν. . . .	14
Περὶ Ἀρχιτεκτονικῶν Μελῶν, καὶ περὶ σχηματισμοῦ τῶν Προτύπων, ἢ Σχεδιασμάτων. . . .	18
Γενικαὶ Συμβουλαὶ περὶ τῆς Συνθέσεως τῶν Κατατομῶν.	22
Παραδείγματα	25
Περὶ τοῦ Ἐμβάτου.	27
Περὶ Διαξυσμάτων ἢ Ραβδώσεων.	31
Περὶ τῶν Ἰχνογραφιῶν.	37
Περὶ Τομῶν Καθέτων.	38
Περὶ τῶν Ἄετωμάτων.	43

Σχ. 1.

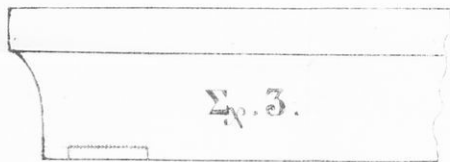

Σχ. 2.

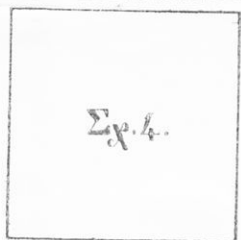
Πιν. Α.

Σχ. 3.

Σχ. 4.

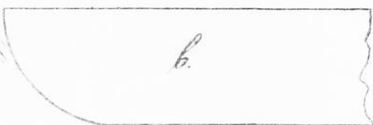

Από το κωνικό όργανο

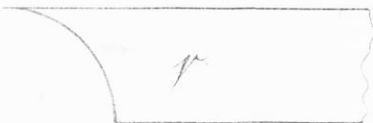
a.

b.

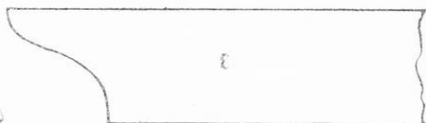

γ.

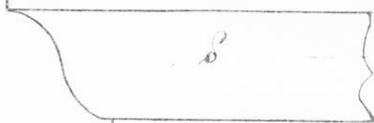

Επίπεδο κωνικό όργανο

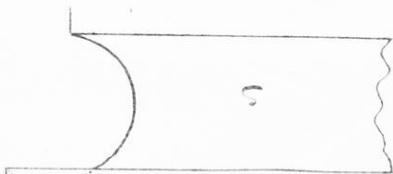
ε.

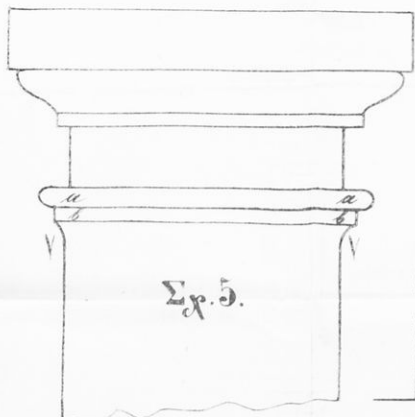
δ.

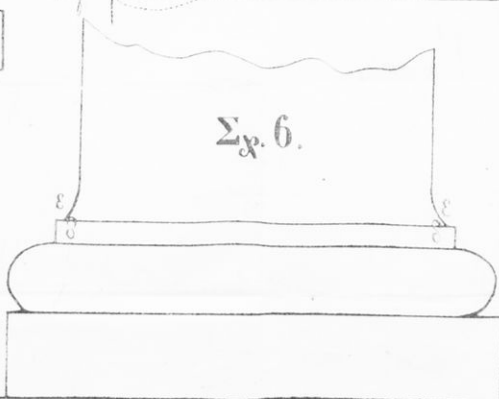
ς.

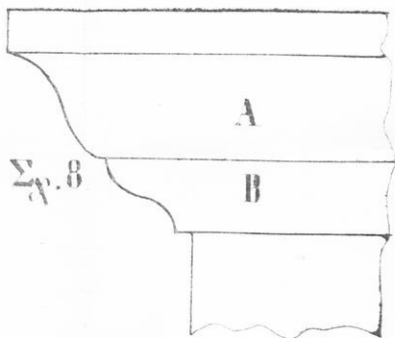
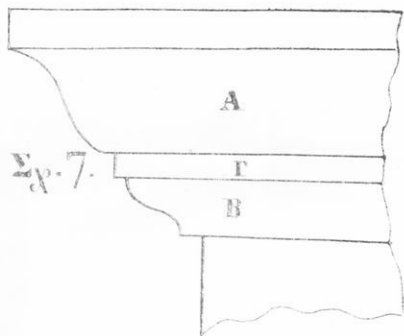

Σχ. 6.

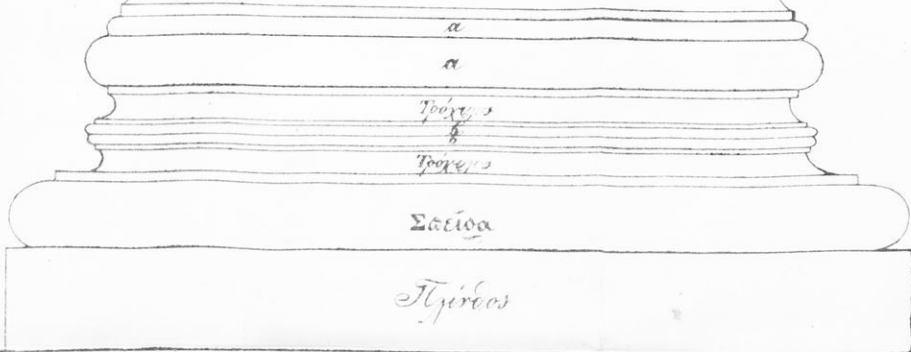

Σχ. 5.

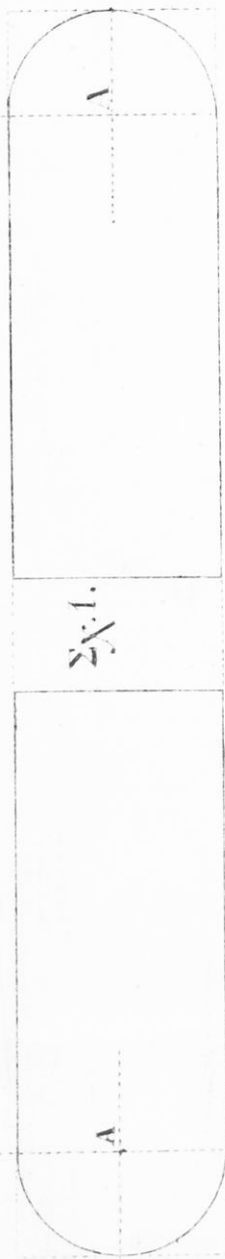
Σφ. 9.

α.α. δύο Σαίτια β.β. δύο Πόρτες

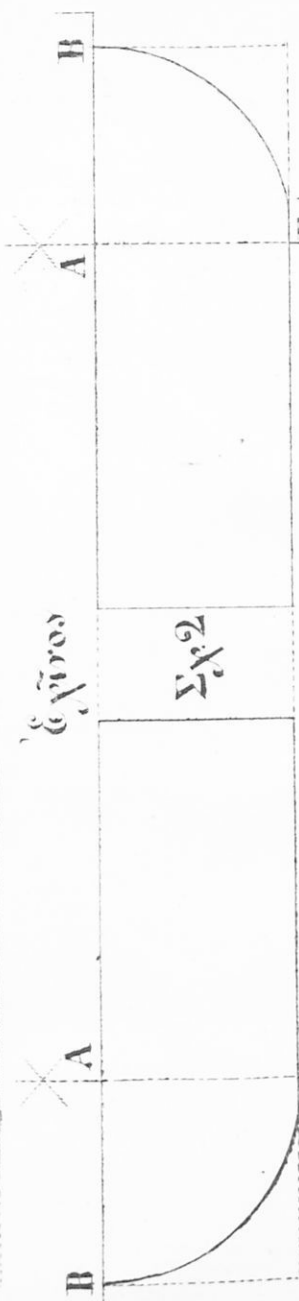
Σούτρα

Σχ.1.

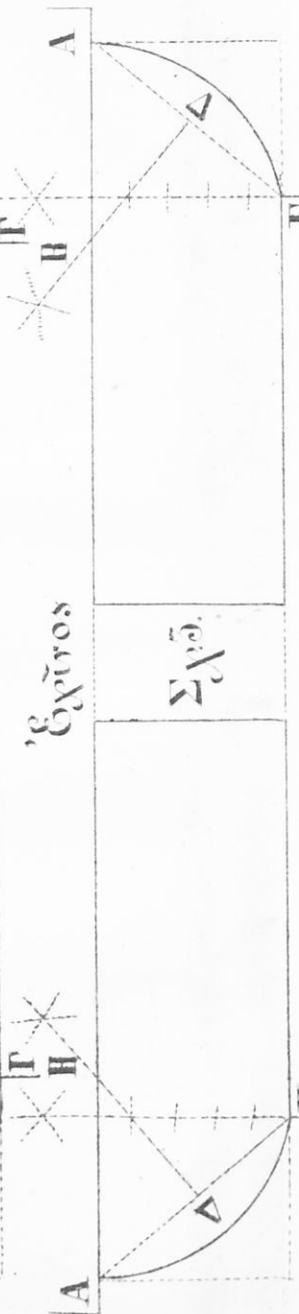
Έγχυτος

Σχ.2

Έγχυτος

Σχ.3.

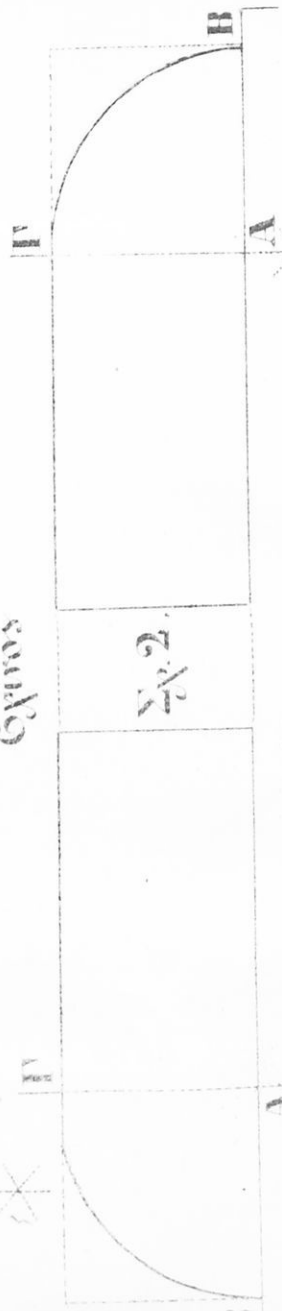

Σὰ ἀλλὰ Ἄσπρα ἀνελεραμμένα

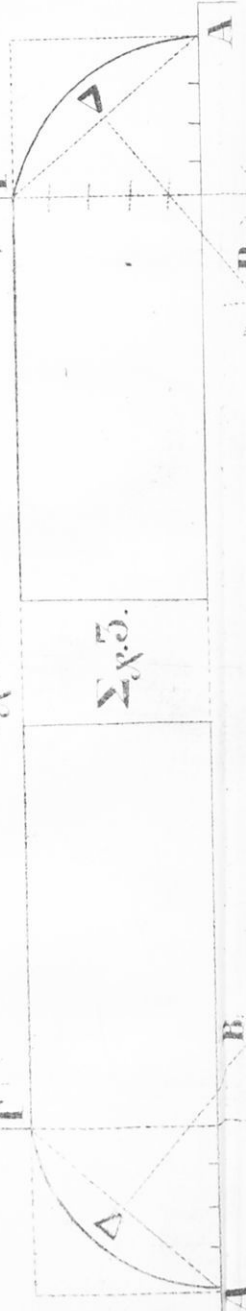
Σεῖρα

Ἔγγραφο

Ἔγγραφο

Ἐπίπεδος

Σχ. 4.

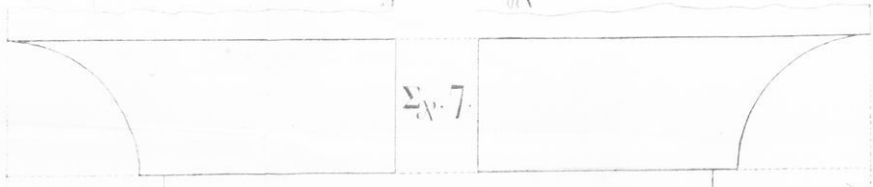
Ἐπίπεδος

Σχ. 5.

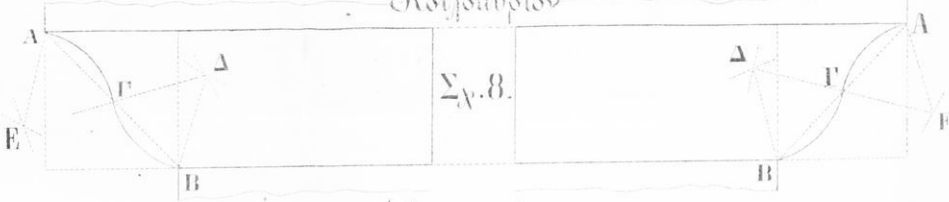
Ἐπίπεδος

Σχ. 6.

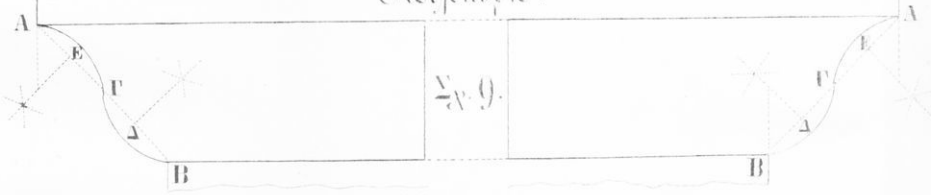
Κοίλον ἢ Κοίχη.

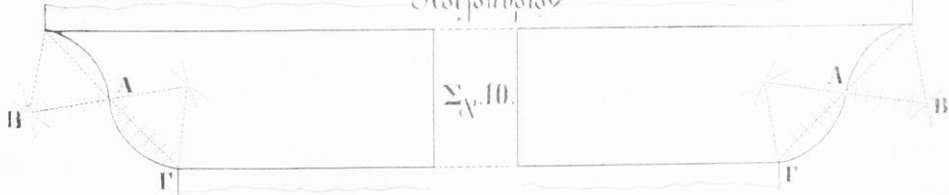
Κοιδοειδον

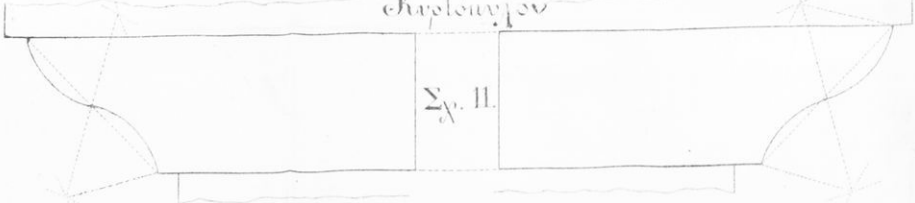
Κοιδοειδον

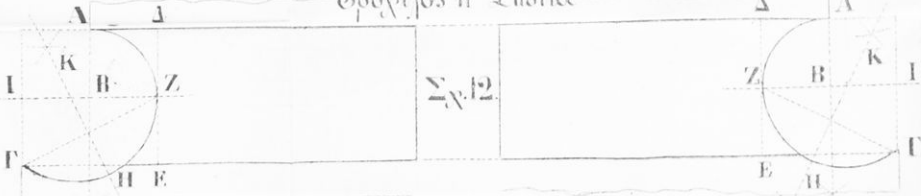
Κοιδοειδον

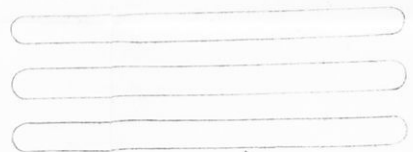
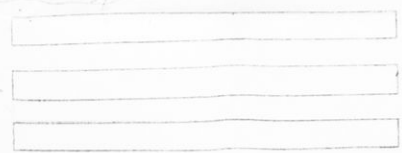
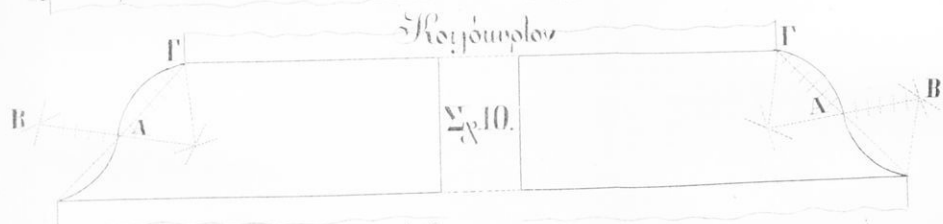
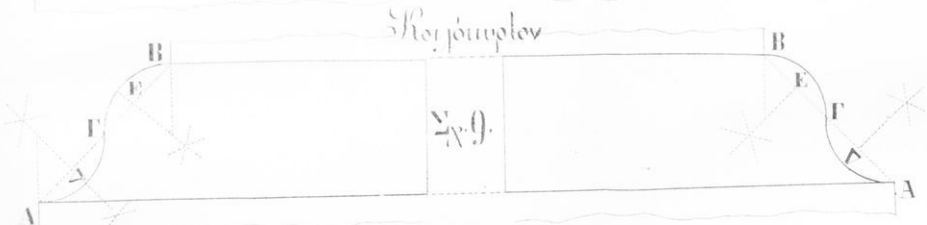
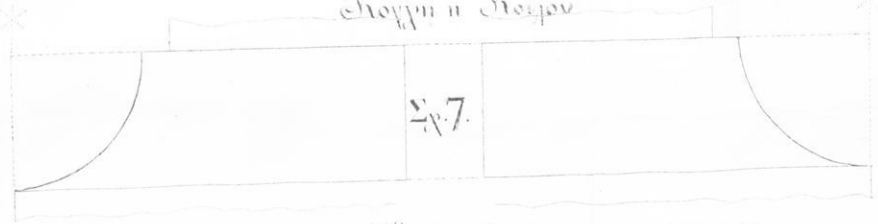
Κηφιδουγον

Εφαγγιος ἢ Τυολια

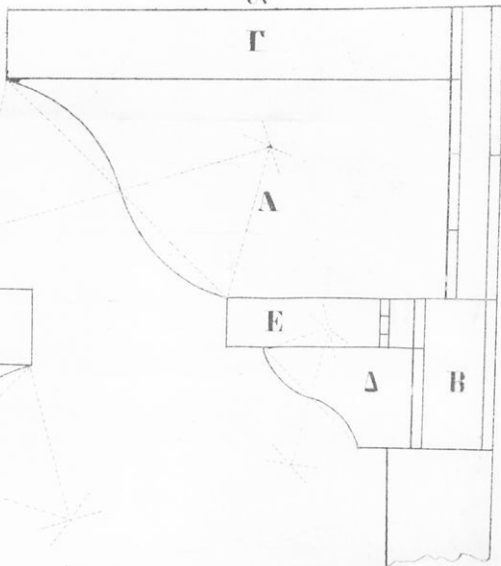
Τὰ αὐτὰ Ἐφόρα ἀνελεγχόμενα
Ἰσογυῖα ἢ Ἰσογύου

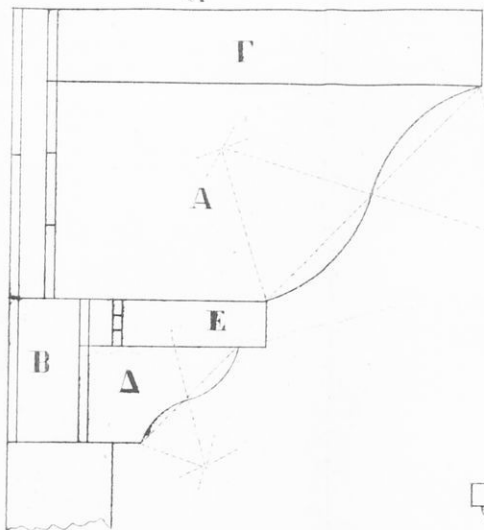
Κανόνες

Μολύβδαμοι ἢ Πάβλοι

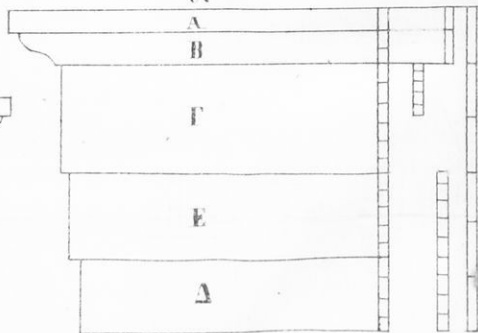
Σχ. 1

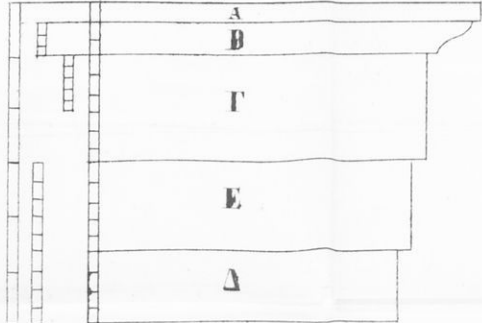
Σχ. 1

Σχ. 2

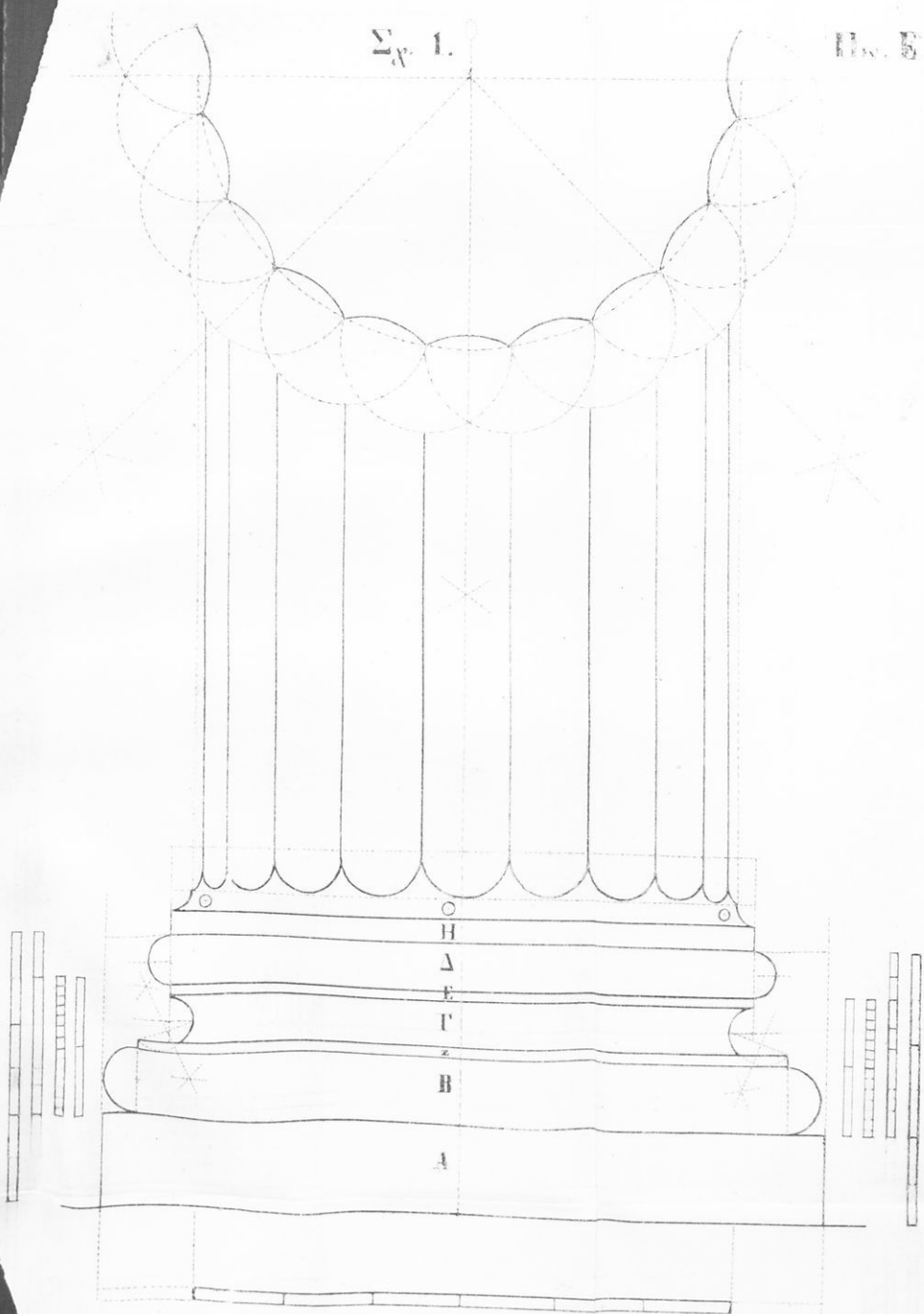

Σχ. 2

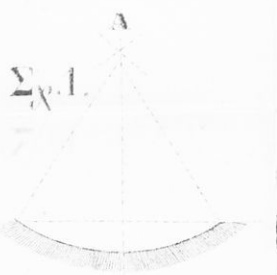

Σχ. 1.

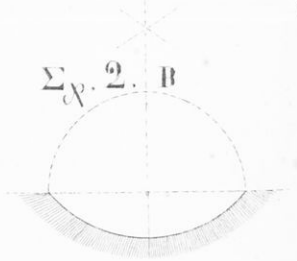
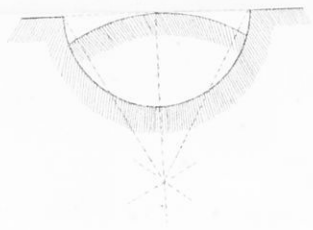
Π. 5

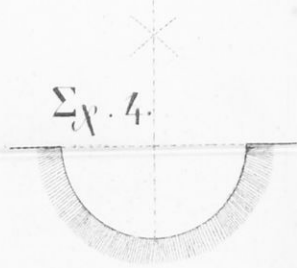
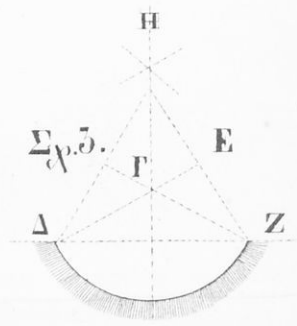
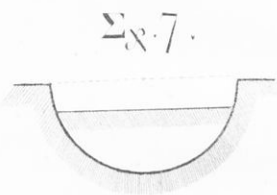
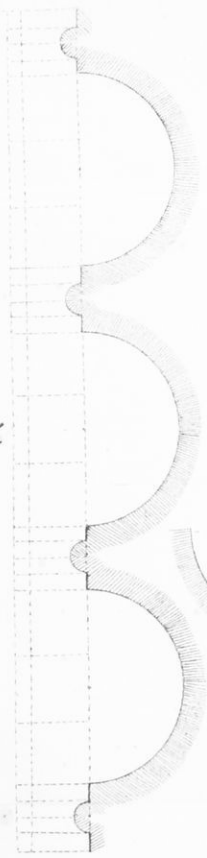
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

$\Sigma\chi. 6.$

$\Sigma\chi. 5.$

Σρ. 1.

Σρ. 2. Ηiv. Ζ.

